

การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สู้ชีวิต

นางสาว ภิญญาพัชญ์ ธิรกุลชญา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EXPOSURE ESCAPE OF AUDIENCES OF "WONG WIEN CHEVIT" AND
"SCOOP CHEVIT" TV PROGRAMS

Miss Pinyapatch Thirakulchaya

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

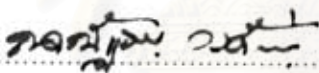
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต
และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต
โดย นางสาว ภิญญาพัชญ์ ธิรกุลชญา
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ

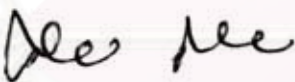

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุบล เบ็ญจวงศ์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณานันท์รัตน์ วงศ์บ้านตุ๋)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยบุญเรือน กิติวัฒน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นาวรรณ ตันติเวชกุล)

ภิญญาพัชญ์ ภิรกุลชญา: การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สปีชีวิต. (EXPOSURE ESCAPE OF AUDIENCES OF "WONG WIEN CHEVIT" AND "SCOOP CHEVIT" TV PROGRAMS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 หลัก: รศ.ดร. ศิริชัย ศิริกายะ, 127 หน้า.

การวิจัยเรื่อง การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สปีชีวิต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบเนื้อหา (ภาพ และ เสียง) และ วิธีการนำเสนอ ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการโทรทัศน์สปีชีวิต ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเทปรายการ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นตอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุทั้งสิ้น

ผลการวิจัยพบว่า รายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สปีชีวิต ได้มีการนำเสนอเนื้อหารายการที่เกี่ยวกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ และได้มีการนำเสนอภาพที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวของความถูกต้องทั้งให้ต้องโดดเด่นเดี่ยวเดียวตาย ความอดอยากยากจน การสร้างภาระให้กับผู้สูงอายุ ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทุกข์ทรมานของผู้สูงอายุ และยังรวมถึงเสียงบรรยายที่ได้เข้ามาเพิ่มบทบาทของภาพ เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆที่นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผลของการศึกษายังพบว่า บทบาทของเนื้อหา และวิธีการนำเสนอของรายการ เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้ผู้ชมรายการรู้สึกสงสาร หดหู่ เวทนา ดังเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการรับชมรายการดังกล่าวได้

ภาควิชา... การสื่อสารมวลชน.....
 สาขาวิชา... การสื่อสารมวลชน.....
 ปีการศึกษา... 2550.....

ลายมือชื่อนิสิต... ภิญญาพัชญ์ ภิรกุลชญา.....
 ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก...

5084899128 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORDS : EXPOSURE ESCAPE OF AUDIENCES

PINYAPATCH THIRAKULCHAYA: EXPOSURE ESCAPE OF AUDIENCES OF
"WONG WIEN CHEVIT" AND "SCOOP CHEVIT" TV PROGRAMS. ADVISOR:
ASSO. PROF.SIRICHAIR SIRIKAYA., Ph.D., 127 pp.

The purpose of this qualitative research about exposure escape of audiences of "Wong Wien Chevit" (Thai TV 3) and "Scoop Chevit" (BBTV Channel 7) TV programs is to understand the content components (vision and voice), as well as the presentation. All research data were collected through the use of video tape.

Both programs focus on the quality of life of low-income senior citizens and deal with specific issues, such as loneliness, poverty, homelessness and illness.

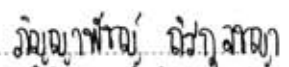
The research indicated that both program's content and presentation caused viewers to feel compassion and pity for the subjects, which in turn leads to exposure escape of audiences.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department : Mass Communication.....

Field of Study : Mass Communication.....

Academic Year : 2008.....

Student's Signature ...

Advisor's Signature ...

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ รศ.ดร.ศิริชัย ศรีกายะ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำตั้งแต่การเลือกหัวข้องานวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาในการทำวิจัย ด้วยการติดตามเอาใจใส่เสมอมา และยิ่งไปกว่านั้น ยังได้รับความกรุณาจาก ผศ.ณภณัฐฐิณ วรงค์บ้านคู่ ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นภวรรณ ตันติเวชกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ภายนอกมหาวิทยาลัย ผู้ได้เพิ่มเติมข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อีกทั้งยังให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขงานวิจัยนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จไปได้ หากขาดความอนุเคราะห์ข้อมูลอันสำคัญยิ่งจากทีมข่าวรายการวงเวียนชีวิต สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และ ทีมข่าวรายการสัปดาห์ชีวิต สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 7 ซึ่งได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาเทปรายการเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ความสำเร็จในครั้งนี้ มีบุคคลมากมายที่ได้ให้ความเกื้อหนุน และ เป็นกำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนรักทั้ง 7 คน ที่คอยรับฟัง และ ช่วยเหลือกันอย่างเข้าใจเสมอมา ขอขอบคุณคุณณัฐพงศ์ สำหรับกำลังใจที่สำคัญ และ ความช่วยเหลือที่ดีตลอดมา เหนือสิ่งอื่นใด คือ ความรัก ความเข้าใจ และ กำลังใจที่มีให้เสมอมาจากครอบครัว ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว และน้องชาย ผู้เป็นแรงกระตุ้นและกำลังใจที่สำคัญให้กับผู้วิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการเร่งทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้แล้วเสร็จได้ด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช

บทที่

1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
ปัญหานำการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อสันนิษฐานในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดสำหรับข้อสันนิษฐานที่ 1.....	9
แนวคิดสำหรับข้อสันนิษฐานที่ 2.....	12

บทที่	หน้า
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	17
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	17
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
การนำเสนอข้อมูล.....	23
4 การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชม.....	25
รายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สื่อบันเทิง	
รายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”	25
รายการโทรทัศน์ “สื่อบันเทิง”	26
5 บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ.....	120
สรุปผลการวิจัย.....	120
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	123
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต.....	123
รายการอ้างอิง.....	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ตารางการวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ..... ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”	27
4.2	ตารางการวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ..... ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”	41
4.3	ตารางการสรุปประเด็นที่ปรากฏในแต่ละตอน.....	61
4.4	ตารางการวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการ โทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”.....	74
4.5	ตารางการวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการ โทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”.....	88

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
4.1	ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของการถูกทอดทิ้ง จากรายการโทรทัศน์..... วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน	62
4.2	ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่อดอยาก ยากจน ..... จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน	64
4.3	ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีภาวะลูกหลานมีต้องเลี้ยงดู..... จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน	66
4.4	ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีปัญหาที่อยู่อาศัย จากรายการ ..... โทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน	68
4.5	ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของความทุกข์ทรมานของผู้สูงอายุ..... จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน	70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งสังคมข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นสาเหตุให้สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากในสังคมไทย เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสื่อกลางที่จะช่วยแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้ชมหรือผู้รับสารได้อย่างรวดเร็ว และสื่อโทรทัศน์ ก็นับเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ของประชาชนที่ใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกิดขึ้นภายในสังคมได้อีกด้วย และ จากผลการสำรวจประชากรสูงอายุที่ผ่านมาพบว่า ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลสำรวจครั้งล่าสุดปี 2550 พบว่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.7 ในขณะที่ดัชนีผู้สูงอายุก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จนเกือบจะเป็นครึ่งหนึ่งของประชากรวัยเด็กในปี 2550 นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราส่วนเกือหนุนผู้สูงอายุอายุมีแนวโน้มลดลงเหลือ 6.3 ในปี 2550 ยังพบอีกว่า ผู้สูงอายุไทยที่อาศัยอยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 7.7 ในปี 2550

จากผลสำรวจแสดงให้เห็นว่าขณะนี้สังคมไทยได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้ว และการที่ประเทศไทยมีอัตราการเป็นภาระวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ดัชนีผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการที่อัตราส่วนเกือหนุนผู้สูงอายุลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาวะเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้ กล่าวคือผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานจะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูและดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และในที่สุดผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานและผู้สูงอายุจะอยู่ในสภาพอ่อนแอทั้งสองฝ่าย จะมีผู้สูงอายุที่ถูกทะเลาะหรือถูกทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น

เนื่องจากในบรรดาสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โทรทัศน์นับเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวผู้รับสารได้มากที่สุด โทรทัศน์สามารถเพิ่มพูนผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมได้มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนแขนงอื่นๆ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) ด้วยเหตุที่โทรทัศน์เป็นสื่อที่เสนอทั้งภาพและเสียง จึงเป็นสื่อประเภทเดียวที่สามารถตอบสนองการรับรู้ของมนุษย์มากที่สุดและมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวผู้รับสารมากที่สุด

โดยได้มีการแบ่งคุณสมบัติของโทรทัศน์ไว้ ดังนี้ (จุมพล รอดคำดี, 2532)

1. โทรทัศน์สามารถสื่อไปยังกลุ่มคนจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน อีกทั้งยังสามารถส่งไปได้ในระยะไกลด้วย

2. โทรทัศน์ทำการส่งทั้งภาพและเสียงได้ในเวลาเดียวกัน โทรทัศน์จึงนับเป็นสื่อมวลชนที่สามารถแสดงเหตุการณ์ต่างๆให้เห็นได้อย่างชัดเจน น่าชม และน่าติดตาม

3. โทรทัศน์สามารถแสดงภาพให้เห็นเหมือนจริง ทำให้เกิดความเชื่อ ความสนใจ ความเลื่อมใส และสามารถชักจูงให้เกิดการคล้อยตามได้ง่ายกว่าสื่อชนิดอื่นๆ

โทรทัศน์จึงมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก เพราะโทรทัศน์มีส่วนในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคม โทรทัศน์อาจก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม คือสามารถให้ความรู้ ทัศนคติ และค่านิยม หรืออาจส่งผลในด้านลบ คือสามารถทำลายระบบของสังคมโดยรวมได้

เนื่องจากคุณสมบัติของโทรทัศน์ที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น ทำให้สื่อโทรทัศน์จึงเปรียบเสมือนเพื่อนประจำบ้านที่ประชาชนสามารถใช้เป็นแหล่งในการแสวงหาข่าวสารความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานหรือทางสังคม และยังช่วยเป็นที่ผ่อนคลายอารมณ์ หรืออาจต้องการหลีกเลี่ยงความเครียดจากปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

R.Kubey (2002) ได้พบว่า เวลาที่คนเราต้องการที่จะเปิดทีวีดูนั้น โดยทั่วไปมักจะรู้สึกผ่อนคลายสบายๆ ไม่เครียด เสมือนจะบอกตนเองว่า เวลาต่อจากนี้ไป คือเวลาพักผ่อนแล้ว เพราะคิดไปว่า การดูทีวีคือการคลายเครียด ซึ่งความคิดเช่นนี้เองที่ทำให้คนเราพึ่งสื่อโทรทัศน์เพื่อความรื่นรมณ์

รายการต่างๆที่ได้มีการนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ มีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภท มีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป เช่น รายการสำหรับเด็ก ข่าว สารคดี รายการสนทนา รายการเกมโชว์เรียลลิตี้โชว์ ฯลฯ โดยในแต่ละประเภทรายการ ย่อมมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป และรายการประเภทหนึ่ง ที่มีความน่าสนใจอยู่ในขณะนี้ คือประเภทรายการที่มีการนำข้อเท็จจริงมานำเสนอในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคล หรือ สถานที่ โดยมุ่งเน้นจุดประสงค์ที่ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตในอีกแง่มุมหนึ่งของสังคม เช่น รายการเจาะใจ รายการวีไอพี รายการคนค้นคน เป็นต้น และจากการศึกษาพบว่า มีรายการประเภทหนึ่ง ที่ล้วนถ่ายทอดเรื่องราวชีวิต ความเป็นอยู่ของคนกลุ่มหนึ่ง นั่นคือ กลุ่มผู้สูงอายุ

ซึ่งรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ พบว่ามีอยู่ 2 รายการ ที่ต้องการสะท้อนให้เห็นแก่ชีวิตของผู้สูงอายุ คือรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และรายการโทรทัศน์สีกู๋ชีวิต ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7

รายการ **"วงเวียนชีวิต"** จะออกอากาศเป็นประจำทุกวันเสาร์ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการนำเสนอให้เห็นถึงเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงจากอีกมุมหนึ่งของสังคม ที่ยังมีผู้ด้อยโอกาสอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังขาดโอกาสในหลายๆด้าน ซึ่งถูกสังคมมองข้ามไป โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของรายการได้มีการสื่อออกมาในลักษณะของเนื้อหาที่มีการบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่อย่างลำพังของผู้สูงอายุ บ้างก็พิการ ร่างกายไม่สมบูรณ์ และในด้านของการนำเสนอภาพนั้น ยังได้มีการนำเสนอภาพผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่อย่างเดียวดายในบ้านที่มีเพียงหลังคาที่กันฝน เป็นต้น โดยผู้ผลิตได้มีการคัดเลือกข้อมูลจากจดหมายหรือการแจ้งทางโทรศัพท์ แล้วก็จะมีการคัดเลือกจากโซนจังหวัด ว่าอยู่ภาคไหนๆแล้วก็ส่งข้อมูลให้ภูมิภาคไปตรวจสอบ และเมื่อทางภูมิภาคส่งข้อมูลตอบกลับ ก็จะมีการนำเรื่องพร้อมกับภาพที่มีการถ่ายวิดีโอมาคัดเลือกอีกทีหนึ่ง แล้วก็จะนำเข้าไปประชุม ซึ่งจะมีคณะกรรมการตรวจสอบดูว่ารายไหนที่สมควรจะถ่ายทอดให้สังคมได้รับรู้

รายการ **"สลับชีวิต"** ออกอากาศเป็นประจำทุกวันทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอให้เห็นเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงจากอีกมุมหนึ่งของสังคมเช่นเดียวกับรายการวงเวียนชีวิต ที่จะมีการนำเสนอเนื้อหาในแง่ของความน่าสลดหดหู่ น่าเวทนาสงสาร อาศัยอยู่ในบ้านที่คล้ายจะเป็นเพียงที่ซุกหัวนอนได้อย่างเดียวเท่านั้น และยังได้มีการตอกย้ำด้วยภาพของผู้สูงอายุ ที่ต้องนั่งอยู่เพียงลำพัง กับร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ โดยมีการคัดเลือกเรื่องราวจากจดหมายที่คนทางบ้านส่งมาให้ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นข้อมูลทางภาคอีสานเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ต้องมีการขอความร่วมมือกับผู้สื่อข่าวฝ่ายภูมิภาค แล้วจึงให้ทีมงานไปตรวจสอบ และถ่ายทำออกมาในที่สุด โดยการเล่าเรื่องราวผ่านทางภาพที่ปรากฏทางโทรทัศน์

จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 รายการนี้ มีการนำเสนอเนื้อหาของรายการในแง่ลบเดียวกัน ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวทางผู้ผลิตได้มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดให้ผู้รับชม เห็นและเข้าใจถึงปัญหาสังคมในอีกด้านหนึ่งที่อาจไม่เคยมีใครเหลียวแล โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และเป็นกลุ่มที่มีการขยายตัวมากในสังคมไทยปัจจุบัน

เนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ "สังคมผู้สูงอายุ" (Ageing Society) อย่างเต็มตัวแล้ว ทั้งนี้การที่ประเทศใด ๆ ก็ตามจะถูกจัดให้อยู่ใน "สังคมผู้สูงอายุ" ได้นั้น ประเทศนั้นจะต้องมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศ ซึ่งตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างของประชากรในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก “ผู้สูงอายุ” หรือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนผู้สูงอายุของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว ปี พ.ศ.2543 มีร้อยละของผู้สูงอายุ 8.76 และเพิ่มเป็นร้อยละ 9.52 ในปี พ.ศ.2546 ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทย เคลื่อนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม คือครอบครัวในเมือง มีแนวโน้มที่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และมีการอพยพของวัยแรงงาน เข้ามาทำงานในเมืองเป็นจำนวนมาก จึงเกิดปัญหาเรื่องการขาดคนดูแลผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ดังจำนวน และร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวในปี พ.ศ.2545 พบว่ามีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวร้อยละ 6.25 (373,515 คน) ของผู้สูงอายุทั่วประเทศ (5,969,030 คน) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ: www.nso.go.th) และถึงแม้ประเทศไทย จะมีสถานสงเคราะห์คนชราอยู่หลายแห่ง กระจายอยู่ทั่วทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดแต่ก็ยังคงไม่พอเพียงกับความต้องการ ทำให้คนชรายังคงถูกทอดทิ้งอยู่เป็นจำนวนมาก

จะเห็นได้ว่าจากความเป็นจริงดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้สูงอายุที่ปรากฏในสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ อาทิ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุได้อย่างครบถ้วน โดยผ่านทาง ภาพ เสียง ภาษาพูด และภาษาเขียน ซึ่งการนำเสนอภาพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มักถูกนำเสนอออกมาในเชิงลบ ในลักษณะของความน่าเวทนา ความรันทด หดหู่ ทั้งภาพของการถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย บ้างก็พิการไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ บ้างก็ไร้ซึ่งที่อยู่ และอดมื้อกินมื้อ บ้างก็ถูกทิ้งขว้างเพราะความอับอายในความไม่สมประกอบของร่างกาย จนในบางครั้ง ทำให้ถูกมองว่า กลุ่มผู้สูงอายุ อาจกลายเป็นกลุ่มที่เป็นภาระของสังคม จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาการนำเสนอเรื่องราวชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุนี้ ผ่านทางรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิต

ทว่า ในบางครั้งภาพของผู้สูงอายุที่สะท้อนผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตรายการ ที่ต้องการให้ผู้ชมเปิดรับชมและเข้าใจถึงปัญหาของผู้สูงอายุในอีกมุมหนึ่งของสังคมได้ เกิดอารมณ์ ความรู้สึกร่วมไปกับเนื้อหาของรายการได้ เกิดความเข้าใจในคุณค่าของคนกลุ่มนี้ได้ ซึ่งการเปิดรับชมแล้วทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกเศร้า เวทนา หดหู่ นับเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่คนเราต้องการที่จะรับชม หรือต้องการที่จะเห็น ซึ่งทำให้หลายคนต่างเบือนหน้าหนี จนทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชมรายการดังกล่าวในที่สุด

โดย John A. Daly ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่นำไปสู่สาเหตุของการหลีกเลี่ยงการสื่อสารเอาไว้ว่า เกิดขึ้นจากความอาย (Shyness) การนิ่งเฉย/การสงวนท่าที/ต่อต้าน (Reticence) และ ความกระวนกระวายใจ/ความวิตกกังวล (Anxiety) ซึ่ง John A. Daly ได้มีการจำแนกเอาไว้เป็น 4 องค์ประกอบหลักคือ ความรู้สึกหวาดกลัวการสื่อสาร ความหวาดกลัวการสื่อสารในบางเรื่อง ในขณะที่บางเรื่องสามารถสื่อสารได้ตามปกติ ความหวาดกลัวที่เกิดกับการสื่อสารกับกลุ่มคน แต่จะเกิดขึ้นกับเฉพาะกลุ่ม หรือเวลาเท่านั้น และความหวาดกลัวที่เกิดกับการสื่อสารกับกลุ่มคน หรือเวลาเท่านั้น แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยขึ้นกับผู้สื่อสาร หรือสถานที่ด้วย

สาเหตุหลักคือ ความคุ้นเคยกับผู้สื่อสาร สถานที่ หรือ เวลา ถ้าเป็นความแปลกใหม่หรือไม่คุ้นเคย จะเป็นสาเหตุให้ผู้สนทนาเกิดความเขินอาย นิ่งเฉย และวิตกกังวล ซึ่งอาจนำไปสู่ความหวาดกลัว และทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการสื่อสารไปในที่สุด และ สาเหตุประการสุดท้ายที่ทำให้ผู้รับสารเกิดการหลีกเลี่ยง ก็คือ เหตุการณ์หรือประสบการณ์ในอดีต ที่อาจมีผลต่อการสื่อสารในปัจจุบันด้วย นอกจากนี้ การสื่อสารกับบุคคลที่สามารถควบคุมเราได้ นั้น ก็อาจจะทำให้เกิดการหลีกเลี่ยง (Avoid) หรืออาจถอยห่าง (Withdraw) ออกจากสถานการณ์นั้นๆ ไปเลย เพราะอาจเป็นผลทำให้เกิดความกลัว ความกระวนกระวายใจในการสื่อสารได้ (John A. Daly, James C. McCroskey and editors, 1984)

Buss (1984) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของความอาย (Shyness) เอาไว้ว่า เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดความไม่สบายใจ ความอึดอัดใจในสถานการณ์ต่างๆที่ไม่คุ้นเคย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับกลุ่มคนที่เราไม่คุ้นเคย และเมื่อคนเราเกิดความอายขึ้น ก็มักจะแสดงท่าทางออกมาในลักษณะต่างๆ เช่น การถอนตัว การสงวนท่าที และการขัดขวาง เป็นต้น เช่นเดียวกับ Pilkonis (1980) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับความเขินอายที่เป็นสาเหตุหนึ่งของการหลีกเลี่ยงการสื่อสาร และจะแสดงท่าทีดังกล่าวออกมา เมื่อเกิดความไม่เต็มใจ หรืออึดอัดใจในการสื่อสาร (Pilkonis, Heape, and Klein, 1980)

อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงก็คือ ความรู้สึกผิด (Guilt) ซึ่ง Izard (1997) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ความรู้สึกผิดนี้ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ปรากฏอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน เป็นส่วนหนึ่งของอารมณ์ความรู้สึกและการตระหนักรู้ทางด้านลบ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลนั้นรู้สึกผิด เมื่อสิ่งที่รับรู้ นั้น เกิดขัดแย้งกับความรู้สึกและความเชื่อของตนเอง ซึ่งอาจนำไปสู่การหลีกเลี่ยงในที่สุด (Huhmann and Brotheton, 1997)

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงลักษณะเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ทั้ง 2 รายการ และวิธีการนำเสนอภาพ การเล่าเรื่องในแต่ละตอนของรายการ ที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมการหลีกหนีเมื่อเปิดเจอรายการโทรทัศน์ดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาในประเด็น “การหลีกหนีการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต” โดยจะนำแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) แนวคิดการใส่รหัสและการถอดรหัส (Encoding & Decoding) และ ทฤษฎีสัญญะวิทยา (Semiology) มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยในบทต่อไป

ปัญหาคำวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่เป็นสาเหตุให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนี ว่ามีลักษณะและองค์ประกอบอย่างไร?
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการนำเสนอของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่เป็นสาเหตุให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนี ว่ามีลักษณะอย่างไร?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงองค์ประกอบเนื้อหาของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่เป็นสาเหตุให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนี
2. เพื่อทราบถึงวิธีการนำเสนอของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่เป็นสาเหตุให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะตอนที่มีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มาศึกษาวิจัยเพียง 2 รายการ

คือ รายการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เป็นประจำทุกวันเสาร์ เวลา 17.50 – 18.00 น. จำนวน 14 ตอน และ รายการสื่อบุชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 เป็นประจำทุกวัน เวลา 19.30 – 19.45 น. จำนวน 20 ตอน รวมทั้งสิ้น 34 ตอน มาทำการวิเคราะห์ต่อไป

ข้อสันนิษฐาน

1. เนื้อหาเรื่องผู้สูงอายุของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สื่อบุชีวิต ที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนี มีองค์ประกอบและลักษณะดังนี้
  - เนื้อหาที่เป็นเรื่องราวของการถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก ยากจน การสร้างภาระเพิ่ม ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทุกข์ทรมาน
2. วิธีการนำเสนอเรื่องราวของผู้สูงอายุในรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สื่อบุชีวิต ที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนี มีดังนี้
  - ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของการถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก ยากจน การสร้างภาระเพิ่ม ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทุกข์ทรมาน
  - เสียงบรรยายถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับการถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก ยากจน การสร้างภาระเพิ่ม ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทุกข์ทรมาน

นิยามศัพท์

ผู้ชม	หมายถึง	ผู้เปิดรับรายการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 หรือ รายการสื่อบุชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7
ผู้สูงอายุ	หมายถึง	ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงปลายของชีวิตนิยามของผู้สูงอายุอาจแตกต่างกันไปเมื่อพิจารณาจากแง่มุม

ต่าง ๆ อาทิ ทางชีววิทยา ประชากรศาสตร์ การ
จ้างงาน และทางสังคมวิทยาในทางสถิติก็คือว่า
ผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีอายุ 60-65 ปีขึ้นไป สำหรับ
ประเทศไทยกำหนดไว้ว่าผู้สูงอายุคือ บุคคลที่มี
อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ประเทศพัฒนาแล้วส่วน
ใหญ่จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งประเทศ
สูงกว่าประเทศกำลังพัฒนาสำหรับประเทศไทยมี
สัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

รายการ	หมายถึง	รายการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการสกุ๊ปชีวิต ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7
การหลีกเลี่ยง	หมายถึง	พฤติกรรมเปลี่ยนช่อง หรือ ینگเคย เมื่อพบรายการ วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 หรือ รายการสกุ๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 และไม่ต้องการชม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ จะสามารถนำ
ผลการวิจัย ที่ได้จากการวิเคราะห์ทั้งในด้านของเนื้อหารายการ และวิธีการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นปัญหา
ของกลุ่มผู้สูงอายุ ที่ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงของผู้ชม ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการผลิตรายการประเภท
ดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชมทั้ง 2 รายการ อันจะส่งผลให้บรรล
วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของผู้ผลิตรายการ ที่ต้องการให้สังคมเปิดรับชมและเข้าใจเกี่ยวกับแง่มุมหนึ่งของ
สังคม ซึ่งเป็นแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการหลักหนีสื่อโทรทัศน์จำเป็นต้องนำแนวคิดทางทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุและการหลักหนีสื่อ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์พิจารณา เพื่อให้สามารถนำไปสู่บทสรุปของข้อสมมุติฐานได้ ดังนี้

ข้อสันนิษฐานที่ 1   **เนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สื่อบันเทิง ที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลักหนี มีองค์ประกอบดังนี้**

- การถูกทอดทิ้ง
- ความมอดอยาก ยากจน
- การสร้างภาระเพิ่ม
- ปัญหาที่อยู่อาศัย
- ความทุกข์ทรมาน

จากข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องผู้สูงอายุของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สื่อบันเทิงที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลักหนีนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงลักษณะเนื้อหาของรายการที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลักหนีว่ามีลักษณะและองค์ประกอบเป็นอย่างไร

ซึ่งจากการนำแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เกี่ยวกับ “ การหลักหนีการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สื่อบันเทิง ” นี้ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหานี้ เป็นระเบียบวิธีวิจัยประเภทหนึ่งที่นิยมใช้ในการวิจัยทางการสื่อสาร มีลักษณะผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งหมายถึงการนำเนื้อหาที่มีลักษณะเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้สามารถตอบปัญหาในการวิจัยได้อย่างมีความเป็นปรนัย (Objectivity) นอกจากนี้ยังเป็นเทคนิคที่สามารถนำไปศึกษาสารจากสื่อทุกประเภททั้งสื่อบุคคลและสื่อมวลชน เช่นการวิเคราะห์บทกวี ขำจากหนังสือพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ และ ภาพยนตร์ เป็นต้น (มนตรา สายวิวัฒน์, 2545)

เบอ์เรลสัน (Berelson, 1971: 18) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์เนื้อหาเอาไว้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่ง เพื่ออธิบายเนื้อหาสาระของการสื่อความหมายอย่างมีหลักเกณฑ์ มีระบบ และสามารถอธิบายในเชิงปริมาณได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของคานีย์ (Carney, 1972: 24) ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหา คือวิธีการที่ใช้ในการศึกษาเอกสารอย่างมีระบบระเบียบ มีหลักเกณฑ์ และกำหนดขั้นตอนอย่างมีระบบ

เคอริงเจอร์ (Kerlinger, 1972) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาเอาไว้ว่า เป็นวิธีการศึกษาและการวิเคราะห์สื่อมวลชนอย่างมีระบบ มีความเป็นปรนัยและเป็นการวัดแปรในเชิงปริมาณ ใช้ในการหาความสัมพันธ์หรือความถี่ของสิ่งที่ปรากฏในสื่อมวลชนต่างๆ

คิริเพนคอร์ฟ (Krippendorff, 1980) ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาเอาไว้ว่า เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งในการทำให้เครื่องหมายมีความน่าเชื่อถือ และมีผลสรุปที่เที่ยงตรง จากข้อมูลไปสู่เนื้อหาของข้อมูล

สตรอร์วี คซาซีวะ (2525) ยังได้สรุปความหมายเอาไว้ว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคการวิจัยที่ศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์ และจะต้องมีการสร้างเครื่องมือที่เป็นปรนัย (Objectivity) และเชื่อถือได้ (Reliability) คือสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลชุดเดียวกันแต่ต่างสถานการณ์ และผู้วิจัยที่แตกต่างกัน แต่ได้ผลสรุปออกมาเหมือนกัน และต้องสามารถอธิบายความหมายได้ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) อย่างมีความเที่ยงตรง ทั้งความหมายนัยตรง (Denotative) และความหมายนัยแฝง (Connotative)

การวิเคราะห์เนื้อหา มีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ (อุทุมพร จามรราน 2531: 11-12)

เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ – ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องอยู่ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์เท่านั้น แต่สามารถที่จะเป็น รูปภาพ ละคร เพลง ภาพยนตร์ การสนทนา เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เนื้อหา – เพื่อสรุปข้อมูล หรือ เพื่อหาความสัมพันธ์

สิ่งสำคัญในการวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การกำหนดหน่วยในการวิเคราะห์ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดปริมาณเนื้อหาเพียงใด จึงจะนับเป็น 1 หน่วยสำหรับการลงรหัสหน่วยในการวิเคราะห์ ซึ่งมีที่สำคัญอยู่ 5 หน่วย คือ คำ (Word) สาระหรือแนวคิด (Themes) ตัวละคร (Characters) รายการ (Items)

อาจกล่าวสรุปขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ คือ เริ่มต้นด้วยการศึกษาเนื้อหาของรายการทั้งรายการวงเวียนชีวิต และรายการสื่อบุคคลที่ต้องการวิเคราะห์ และได้ทำการวิเคราะห์ให้เห็นถึง

องค์ประกอบต่างๆที่ปรากฏในรายการ เพื่อให้ได้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมจากการวิเคราะห์เนื้อหารายการ

โดยสรุปแล้ว การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาเนื้อหา เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการจัดทำเนื้อหารายการดังกล่าวขึ้นมา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของทั้ง 2 รายการ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงสาเหตุของการหลีกเลี่ยงการสื่อสารที่แท้จริง และผลการวิจัยนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า การวิเคราะห์เนื้อหาของทั้ง 2 รายการนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบได้ถึงประเด็นที่ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยง ที่ปรากฏเนื้อหาในรายการ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีการนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการศึกษาด้วย โดย ม.ร.ว.จิตยากร เสตะเวช ที่ได้มีการศึกษาวิจัยในเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการหลีกเลี่ยงการชมรายการโทรทัศน์ของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพบว่า สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งปัจจัยทางจิตวิทยา มีผลทำให้ความต้องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้ชมจะมีความแตกต่างกันออกไป องค์ประกอบของรายการโทรทัศน์ที่ผู้ชมทั้งสองกลุ่มพึงพอใจจะเปิดรับ ได้แก่ เนื้อหาที่มีสาระประโยชน์ และให้ความบันเทิง สนุกสนาน ในแง่ของพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อพนักงานเปิดรายการโทรทัศน์แล้วพบรายการที่ไม่พึงประสงค์ สามารถสรุปออกมาได้ 5 รูปแบบคือ เปลี่ยนช่องสถานีโทรทัศน์ทันทีที่พบรายการไม่พึงประสงค์ ปิดเครื่องรับทันทีที่พบรายการไม่พึงประสงค์ การเปิดโทรทัศน์ทิ้งเอาไว้ แล้วทำกิจกรรมอื่นๆแทน การนั่งเฉยหรือการสงวนท่าทีด้วยการยังคงรับชมรายการโทรทัศน์นั้นๆทั้งที่ไม่ชอบ หากแต่ไม่ต้องการขัดแย้งกับผู้ที่นั่งร่วมอยู่ด้วย และความต้องการที่จะร้องเรียน แสดงความไม่พอใจในรายการโทรทัศน์ ให้ผู้จัดหรือสถานีรับทราบ

ซึ่งจากงานวิจัยเรื่อง “การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการสื่อสาร (Avoiding Communication) มาเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบต่างๆที่ทำให้เกิดสาเหตุของการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการดังกล่าว เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจองค์ประกอบต่างๆของเนื้อหา ที่จะป็นสาเหตุให้เกิดการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมขึ้นได้

ข้อสันนิษฐานที่ 2 วิธีการนำเสนอเรื่องราวของผู้สูงอายุในรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนี มีดังนี้

- ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวการถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก ยากจน การสร้างภาระเพิ่ม ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทุกข์ทรมาน
- เสียงบรรยายถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับการถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก ยากจน การสร้างภาระเพิ่ม ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทุกข์ทรมาน

จากข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอ องค์ประกอบของภาพ การเรียงลำดับภาพ และการเล่าเรื่องของผู้สูงอายุที่ถูกถ่ายทอดออกมาทางรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตและรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกหนีนั้น ผู้วิจัยได้นำ แนวคิดการใส่รหัสและการถอดรหัส (Encoding & Decoding) ทฤษฎีสัญญาวิทยา (Semiology) และทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) มาเป็นกรอบในการพิจารณาถึงลักษณะการนำเสนอ องค์ประกอบของภาพ การเรียงลำดับภาพ และการเล่าเรื่อง ที่ทำให้เกิดการหลีกหนีว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ที่ปรากฏออกมาทางรายการ

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการอ่านสื่อ และการถอดรหัสสื่อ (Decoding Message) นี้ ซึ่งผู้วิจัยมองว่า การที่ผู้รับสารมองไปที่สื่อและสังคม รวมถึงประเด็นต่างๆเกี่ยวกับการนำเสนอสำหรับข้อมูลสื่อ (Media Text) นั้น เราอ่านมันอย่างไร? ศัพท์คำว่า "อ่าน" (Read) ได้ถูกนำมาใช้อย่างหลวมๆในที่นี้ เพื่ออ้างถึงกระบวนการเกี่ยวกับการตีความหรือแปลความหมายทั้งหมด - นับตั้งแต่การดู การกวาดตา การฟัง และรูปแบบอื่นๆของการผูกพัน ทั้งหมดนี้สามารถถูกเรียกว่า "การอ่าน" (Reading) ได้ทั้งสิ้น

โดยคำว่า "ข้อมูล" (Text) หมายถึงหน่วยข้อมูล (Media Item) อย่างเช่น ภาพถ่าย ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ บทความ และอื่นๆ ข้อมูล (Text) จะต้องเป็นสิ่งที่ถูกผลิตซ้ำได้ และอยู่ในวิสัยที่จะนำมาวิเคราะห์ได้เช่นกัน

การอ่านและการถอดรหัส (Decode) ข้อมูลอันหนึ่ง ก็คือการทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้นๆ นั้นเอง โดยไม่ต้องคำนึงว่ามันจะเป็นข้อเขียนจริงๆหรือไม่ก็ตาม

Fisk (1989) ได้พัฒนาความนึกคิดเกี่ยวกับบรรดาผู้รับสื่อทั้งหลาย ซึ่งสามารถที่จะต่อต้านสิ่งที่ถูกนำเสนอมาสู่พวกเขา เขาได้อ้างเหตุผลว่า ผู้รับสื่อทั้งหลายมีพลังอำนาจค่อนข้างมากเหนือข้อมูลต่างๆอันเป็นที่พวกเขาบริโภค และ Schwichtenberg (1993) ยังได้สำรวจตรวจสอบเกี่ยวกับการอ่านของผู้รับสื่อในเรื่องของ Madonna โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้คนเหล่านั้นที่ทำโดยพวกสาว ๆ และโดยคนที่ไม่ใช่คนผิวขาว และผู้รับสื่อที่เป็นเกย์ โดย Dyer และคนอื่นๆมองไปที่ผู้รับสื่อที่เป็นพวกเกย์และเลสเบี้ยนว่า มีการอ่านสื่อต่างๆอย่างไร ดังเช่นในการวิเคราะห์ของ Dyer เกี่ยวกับการอ่านของ Judy Garland (Dyer, 1987: 141-194)

ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าข้อมูล บริบท และผู้รับสื่อ สิ่งต่างๆเหล่านี้ต้องได้รับการคำนึงถึงในการพิจารณาตีความหมายในแต่ละครั้ง เมื่อพยายามที่จะวิเคราะห์ความหมายของข้อมูลต่างๆ ความหมายสื่อเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับข้อมูลในตัวมันเอง ขึ้นอยู่กับบริบท และผู้รับสื่อ นั้น ขณะที่เราได้แง่มุมต่างๆของเรื่องราวมากขึ้น เรามุ่งที่จะได้เข้าไปใกล้มากขึ้นเพื่อจะให้เห็นความหมายที่แท้จริง และความมีศักยภาพของข้อมูล มันจะไม่มีคำตอบง่าย ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ข้อมูลอันหนึ่งหมายถึง แต่ทว่าการอ่านบางอย่างและความหมายบางชนิดมันสมบูรณ์มากกว่าอันอื่นๆ

แนวคิดสุดท้ายที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยคือ แนวคิดทฤษฎีเชิงสัญลักษณ์วิทยา (Semiology) โดย O' Sullivan (1983: 210, 214) ได้อธิบายและจำกัดความของคำว่าสัญลักษณ์วิทยา (Semiology) เอาไว้ว่า เป็นการศึกษาในเรื่องของสัญลักษณ์ (Sign) รหัส (Code) และวัฒนธรรม (Culture) ซึ่งเกี่ยวกับการแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญของสัญลักษณ์ และการที่สัญลักษณ์นั้นถูกนำมาใช้ในสังคม

เครื่องหมายสัญลักษณ์ (Symbolic Signs) คือเครื่องหมายที่แสดงถึงบางสิ่งบางอย่าง แต่มันไม่ได้คล้ายคลึงกับสิ่งที่มันบ่งชี้ ตัวอย่างที่ชัดเจนมากที่สุดก็คือภาษา ซึ่งได้ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ตัวอักษร คำต่างๆ เพื่อแสดงถึงสิ่งที่ได้รับการอธิบายหรือระบุถึง ในทำนองเดียวกัน เครื่องหมายจราจรและเครื่องหมายทางด้านคณิตศาสตร์ ปกติแล้ว มันคือสัญลักษณ์ ประเด็นที่สำคัญในที่นี้คือว่า มันไม่มีความจำเป็นใดๆที่จะต้องมีความเชื่อมโยงกันระหว่างเครื่องหมายกับสัญลักษณ์ คำว่า Signs (เครื่องหมาย) คือคำว่า Arbitrary (ตามอำเภอใจ-คิดเอาเอง) ในคำพูดของ Saussure.

Ferdinand de Saussur นักภาษาศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ได้อธิบายถึงความหมายของสัญลักษณ์ว่าเป็นสิ่งที่สัมพันธ์ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า และเป็นสิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งตกลงใช้สิ่งนั้นเป็นเครื่องหมาย ถึงอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ได้ปรากฏในสัญลักษณ์นั้นๆ Saussur ได้มีการแบ่งสัญลักษณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) ตัวหมายคือสิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นเครื่องหมาย เช่น เมื่อเราเขียนคำว่า

“นิตยสาร” โดยมุ่งหมายถึงตัวนิตยสารจริงๆ ตัวอักษรคำว่า “นิตยสาร” เป็นตัวหมาย ส่วนตัวรูปเล่มนิตยสารจริงๆ เป็นตัวหมายถึง ดังจะเรียกกระบวนการนี้ว่า กระบวนการสร้างความหมาย (Signification) (ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ, 2531: 183-184)

การศึกษาในเชิงสัญวิทยา ให้ความสำคัญกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง เพื่อดูว่าความหมายถูกสร้างขึ้น และถูกถ่ายทอดออกมาอย่างไร โดยนำตัวบท (Text) มาวิเคราะห์ เพื่อดูว่าตัวหมายนั้นสร้างความหมายอย่างไร ในการสื่อสารของคนเรานั้นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึงเกิดขึ้นตลอดเวลา การวิเคราะห์ทางสัญวิทยา นั้น เราจะไม่นิ่งถึงเนื้อหา เพราะเนื้อหาไม่ได้สร้างความหมายของตัวบท แต่ความสัมพันธ์ของตัวหมายและตัวหมายถึง เป็นตัวสร้างความหมาย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมาย และตัวหมายถึง ในสัญลักษณ์สามารถที่จะมีระเบียบแบบแผนมากหรือน้อยก็ได้ หรือมีแรงดลใจมากน้อยเพียงใดก็ได้ จากลักษณะที่ไร้กฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของวัจนภาษา สัญลักษณ์ที่ค่อนข้างจะมีกฎเกณฑ์และมีแรงดลใจชัดเจนของรูปภาพที่ตรงไปตรงมา

Roland Barthes เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีกระบวนการสร้างความหมายนี้ให้มีมิติมากขึ้น โดยศึกษาถึงลักษณะที่ทำให้เกิดความหมายในระดับพื้นผิวและในระดับลึก เขาให้แนวคิดในการวิเคราะห์ความหมายแฝงที่อยู่ในการติดต่อสื่อสาร หัวใจสำคัญของทฤษฎีของ Barthes คือขั้นตอนในการแสดงความหมาย 2 ระดับ คือในระดับแรกเป็นระดับที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นจริงตามธรรมชาติ คือการตีความหมายโดยตรง ส่วนในระดับที่สองเป็นระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง คือการตีความหมายโดยนัยแฝง (John Fiske, 1982)

การบ่งชี้ (Denotation) ในการพิจารณาถึงสิ่งที่ตัวหนังสือมันบ่งชี้ถึงอะไร เราจะต้องวิเคราะห์มันในระดับของการอธิบายหรือพรรณนา (Descriptive Level) โดยเฉพาะ โดยไม่ต้องค้นลงไปถึงสิ่งที่มันอาจแสดงนัย มันง่ายที่จะถามคำถามขึ้นมาว่า“อะไรอยู่ที่นั่น?” อันนี้เป็นการพยายามที่จะอธิบายโดยปราศจากความคิดเห็น การประเมินคุณค่า หรือการตัดสินใดๆ ซึ่งมันเป็นเรื่องราวของภาพๆหนึ่ง

ณ ระดับนี้ เครื่องหมายต่างๆใกล้เคียงกับความเป็นอิสระจากเรื่องของคุณค่าเท่าที่จะเป็นไปได้ ยกตัวอย่างเช่น ในระดับของการบ่งชี้ (Denotative Level) “ธงชาติอเมริกันมีรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า ประกอบด้วยเส้นแนวนอนสีแดง สลับกับสีขาว และมีสี่เหลี่ยมที่เล็กลงมา พื้นสีเป็นสีน้ำเงินที่อยู่บนมุมซ้าย

ของผืนธง ภายในกรอบสี่เหลี่ยมสีน้ำเงินบรรจุรูปดาวสีขาวเอาไว้ ซึ่งได้เรียงตัวกันเป็นแถวคล้ายตารางหมากรุก”

การสื่อความหมาย (Connotation) ในแง่ของสัญญศาสตร์ (Semiology) ได้มีการเสนอเอาไว้ว่า เครื่องหมายทั้งหมดมันจะพุ่งเอาการสื่อความหมายหรือความสัมพันธ์มากับมันด้วยชุดหนึ่ง นั่นคือ มันจะเตือนผู้ชมถึงความรู้สึก ความเชื่อ หรือไอดีบางอย่าง ที่มันติดมากับตัวหมาย (Signifier) มันเป็นภารกิจของเราเมื่อต้องการวิเคราะห์ภาพต่างๆโดยวิธีทางของสัญญศาสตร์ เพื่อถามถึงความเป็นไปได้ทั้งหมดของการสื่อความหมาย (Connotation) อันนั้นว่า เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับเครื่องหมายที่เฉพาะเจาะจงในภาพนั้นๆอย่างไร

และในแง่ของสัญลักษณ์ (Symbol) นั้น Peirce ได้เสนอแนวคิดเอาไว้ว่า รถ Rolls Royce เป็นดัชนีของความร่ำรวย แต่เป็นสัญลักษณ์ของสถานภาพทางสังคมของเจ้าของรถ เช่นเดียวกับทองเป็นดัชนีของความร่ำรวย แต่เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ซึ่งอาจสรุปได้ว่า สัญลักษณ์ (Symbol) คือสรรพสิ่งใดๆก็ตาม ที่มีความหมายถึงสิ่งอื่นที่มีคุณสมบัติร่วมกัน หรือเกี่ยวข้องกัน โดยในการพิจารณาความหมายของสัญลักษณ์นั้น ต้องดูว่าเป็นคำที่ให้ความหมายตรงๆตามพจนานุกรม หรือตามความนิยมทั่วไป หรือว่าเป็นเพียงสัญลักษณ์ และหากเป็นเพียงสัญลักษณ์ ก็ต้องมีการพิจารณาว่า ความหมายนั้นผู้ส่งสารต้องการให้สื่อความหมายอะไร ด้วยการใช้สัญลักษณ์ดังกล่าว

ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการนำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ศึกษาถึงการถ่ายทอดเรื่องราวโดยอาศัยภาพเป็นตัวถ่ายทอดนั้น มีลักษณะที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชม เนื่องจากภาพที่ปรากฏในรายการนั้น สามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ด้วยตัวของมันเอง ซึ่งทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกถึงผู้ชมได้

และอีกทฤษฎีหนึ่งซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ศึกษาวิจัย คือทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) ซึ่งได้มีการให้คำนิยามเกี่ยวกับการเล่าเรื่องไว้ต่างๆมากมาย ดังจะสรุปได้ว่า การเล่าเรื่อง หมายถึง การบรรยายเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจริง หรือเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นเอง ซึ่งได้ถูกนำมาถ่ายทอดโดยอาศัยภาษาพูด ภาษาเขียน หรือสัญลักษณ์ มาเป็นตัวกลางในการสื่อเรื่องราวนั้นๆถึงผู้รับสาร

Mac Intyre (1984) กล่าวว่า การเล่าเรื่องสามารถทำให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจในการกระทำหรือสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันรอบๆตัวเราได้ง่ายมากขึ้น เปรียบเช่นเดียวกับ Lucaites and Condit (1985)

ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่าการเล่าเรื่องนับเป็นตัวกลางในการทำความเข้าใจของมนุษย์ ซึ่งได้ถูกนำมาใช้ในทุก รูปแบบการสื่อสารของมนุษย์รวมถึงในทุกสื่อ ตั้งแต่การสนทนา การรายงานข่าว โฆษณา ละครโทรทัศน์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในชีวิตประจำวันของมนุษย์

ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์วิจัย ในเรื่องของวิธีการนำเสนอ (ภาพ และเสียง) ที่สื่อออกมาในรูปแบบของการเล่าเรื่อง ซึ่งจะเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้คนเกิดการหลีกเลี่ยงเนื้อหาของรายการ ดังกล่าวได้

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สปีชีส์ชีวิต” นั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ทางด้านเนื้อหาของรายการ เพื่อให้สามารถเห็นประเด็นต่างๆที่เป็นสาเหตุให้เกิดการหลีกเลี่ยงได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และยังได้ใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ในส่วนของการนำเสนอ (ภาพ และเสียง) ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สปีชีส์ชีวิต เพื่อให้ได้ทราบถึงเทคนิคการนำเสนอของทั้ง 2 รายการ ที่นำไปสู่สาเหตุของการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมในที่สุด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

- **แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา**

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีการแบ่งประเภทของแหล่งข้อมูลได้ 2 ประเภท ดังนี้

- แหล่งข้อมูลประเภทเทปบันทึกภาพ

- แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

1. แหล่งข้อมูลประเภทเทปบันทึกรายการ

แหล่งข้อมูลประเภทเทปบันทึกรายการประกอบไปด้วย เทปบันทึกรายการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 จำนวน 14 ตอน และเทปบันทึกรายการสกุ๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 จำนวน 20 ตอน รวมทั้งสิ้น 34 ตอน ดังมีรายชื่อรายการโทรทัศน์ทั้ง 2 รายการ พร้อมทั้งเหตุผลในการคัดเลือกรายการดังกล่าวมาเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

- **รายการ“วงเวียนชีวิต”**

รายการ "วงเวียนชีวิต" ออกอากาศเป็นประจำทุกวันเสาร์ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการนำเสนอให้เห็นถึงเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงจากอีก มุมหนึ่งของสังคม ที่ยังมีผู้ด้อยโอกาสอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังขาดโอกาสในหลายๆ ด้าน ซึ่งอาจถูกสังคมมองข้ามไป โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของรายการได้มีการสื่อออกมาในลักษณะของเนื้อหาที่มีการบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่อย่างลำพังของผู้สูงอายุ บ้างก็พิการ ร่างกายไม่สมบูรณ์ และในด้านของการนำเสนอภาพนั้น ยังได้มีนำเสนอภาพของผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่อย่างเดียวดายในบ้านที่มีเพียงหลังคาถันฝน เป็นต้น โดยผู้ผลิตได้มีการคัดเลือกข้อมูลจากจดหมายหรือการแจ้งข้อมูลมาทางโทรศัพท์ และจะมีการคัดเลือกจากโซนจังหวัด ว่าอยู่

ภาคไหนๆแล้วก็ส่งข้อมูลให้ภูมิภาคนั้นๆไปทำการตรวจสอบอีกครั้ง และเมื่อทางภูมิภาคส่งข้อมูลตอบกลับมา ทางผู้ผลิตก็จะมีการนำเนื้อหาเรื่องราวพร้อมกับภาพที่มีการถ่ายวิดีโอมาคัดเลือกอีกทีหนึ่ง แล้วก็ให้นำเข้าที่ประชุม ซึ่งจะมีคณะกรรมการตรวจสอบดูว่ารายไหนที่สมควรจะนำมาถ่ายทอดให้กับสังคมได้รับรู้

● รายการ“สกุ๊ปชีวิต”

รายการ "สกุ๊ปชีวิต" ออกอากาศเป็นประจำทุกวันทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอให้เห็นเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงจากอีกมุมหนึ่งของสังคมเช่นเดียวกับรายการวงเวียนชีวิต ที่มีการบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่อย่างลำพังของผู้สูงอายุ บ้างก็พิการ ร่างกายไม่สมประกอบ บ้างก็ถูกทอดทิ้ง การบรรยายถึงสภาพบ้านที่เหลือเพียงไม้กระดานรองนอน และหลังคาที่เป็นเพียงที่กันฝนเท่านั้น เช่นเดียวกับการนำเสนอภาพ ที่ได้มีนำเสนอภาพผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่อย่างเดียวดายในบ้านที่มีเพียงหลังคากันฝน เป็นต้น โดยอาศัยการคัดเลือกเรื่องราว เช่นเดียวกันกับรายการวงเวียนชีวิต ที่มีการคัดเลือกเรื่องราวจากจดหมายที่คนทางบ้านส่งมาให้ แต่ส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นข้อมูลทางภาคอีสานเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ต้องมีการขอความร่วมมือกับผู้สื่อข่าวฝ่ายภูมิภาค แล้วจึงให้ทีมงานไปตรวจสอบ และถ่ายทำออกมาในที่สุด โดยการเล่าเรื่องราวผ่านทางภาพที่ปรากฏทางโทรทัศน์

2. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

ซึ่งจะประกอบไปด้วย สคริปต์เนื้อหารายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 จำนวน 14 ตอน และสคริปต์รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 จำนวน 20 ตอน รวมทั้งสิ้น 34 ตอน โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากตอนต่างๆของรายการทั้งหมด ที่มีการนำเสนอเรื่องของผู้สูงอายุ ดังนี้

รายการวงเวียนชีวิต:

1. ตอน ด้วยใจรัก	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 5 มกราคม 2551
2. ตอน รักยามบั้นปลาย	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 12 มกราคม 2551

3. ตอน เปลี่วตาย	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2551
4. ตอน ผู้เพื่รัก	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 9 กุมภาพันธ์ 2551
5. ตอน มรสุมชีวิต	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 1 มีนาคม 2551
6. ตอน ลำพั่ง	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 8 มีนาคม 2551
7. ตอน กรรมลิขิต	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 22 มีนาคม 2551
8. ตอน มีดมน	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 29 มีนาคม 2551
9. ตอน เพื่ลูก	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 5 เมษายน 2551
10. ตอน ใครกำหนด	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 22 เมษายน 2551
11. ตอน คู่ชีวิต	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 3 พฤษภาคม 2551
12. ตอน ความหวัง	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 26 เมษายน 2551
13. ตอน หนึ่งชีวิต	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 28 มิถุนายน 2551
14. ตอน สายใยรัก	ออกอากาศ: วันเสาร์ที่ 12 กรกฎาคม 2551

รายการสัปดาห์ชีวิต:

1. ตอน ชีวิตเดี่ยวตาย ยายมะลิ	ออกอากาศวันที่ 31-07-2551 19:33 น.
2. ตอน ชีวิตเดี่ยวตายยายฮอง	ออกอากาศวันที่ 16-09-2551 19:30 น.
3. ตอน ชีวิตลำเค็ญยายเสนาะ	ออกอากาศวันที่ 17-09-2551 19:35 น.
4. ตอน ตาจง-ยายกวาง ลูกตาย	ออกอากาศวันที่ 10-10-2551 19:38 น.
5. ตอน ตาบรจจ ยายเล็กตาบอด-หลานพิการ	ออกอากาศวันที่ 16-07-2551 19:30 น.

6. ตอน ตาประยงค์ พิการเดี่ยวตาย	ออกอากาศวันที่ 07-07-2551 19:30 น.
7. ตอน ตาสมพงษ์-ยายอ่อน ลูกเสียสติ	ออกอากาศวันที่ 27-06-2551 19:40 น.
8. ตอน ทองสุข พิการ..อนาถา	ออกอากาศวันที่ 25-06-2551 19:40 น.
9. ตอน ยายแก้ว โรคไล่เลื่อน	ออกอากาศวันที่ 20-06-2551 19:40 น.
10. ตอน ยายชั้นเลี้ยงลูกตาบอด	ออกอากาศวันที่ 19-06-2551 19:40 น.
11. ตอน ยายเข้าเลี้ยงตาสวัสดิ์อัมพฤกษ์	ออกอากาศวันที่ 13-06-2551 19:30 น.
12. ตอน ยายตันตาบอด ลูกทิ้ง	ออกอากาศวันที่ 10-06-2551 19:30 น.
13. ตอน ยายนิภาเดี่ยวตาย ป่วยหลายโรค	ออกอากาศวันที่ 09-06-2551 19:20 น.
14. ตอน ยายบุญไฉ่น พวงเพชร	ออกอากาศวันที่ 28-05-2551 19:35 น.
15. ตอน ยายยันทาพิการ ลูกสมองช้า	ออกอากาศวันที่ 02-09-2551 19:30 น.
16. ตอน ยายวันดี เดี่ยวตายยากไร้	ออกอากาศวันที่ 26-09-2551 19:35 น.
17. ตอน ยายสังวาลย์..อนาถา	ออกอากาศวันที่ 22-09-2551 19:30 น.
18. ตอน ยายสุมาลีตาเดี่ยวไร้ญาติ	ออกอากาศวันที่ 29-07-2551 19:30 น.
19. ตอน ยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถา	ออกอากาศวันที่ 11-07-2551 19:35 น.
20. ตอน ยายหล้า เลี้ยงสามีพิการ	ออกอากาศวันที่ 04-10-2551 19:45 น.

- **การเก็บรวบรวมข้อมูล**

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มีการเก็บตามประเภทของข้อมูลทั้ง 2 ประเภทเอาไว้ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลประเภทเทปบันทึกรายการ

เริ่มจากการเก็บรวบรวมเทปบันทึกรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ เทปบันทึกรายการโทรทัศน์สื่ूपชีวิต รวมทั้งสิ้น 34 ตอนที่มีองค์ประกอบและลักษณะของเนื้อหารายการที่มีความเกี่ยวข้องกับการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชมรายการดังกล่าว และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยได้พบกับปัญหาในการเก็บ โดยเริ่มแรกผู้วิจัยได้ทำการติดต่อขอข้อมูลไปทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์สีช่อง 7 และได้รับการอนุเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดีจากทางช่อง 3 แต่พบอุปสรรคในการติดต่อขอข้อมูลทางช่อง 7 ทำให้ผู้วิจัยเกิดความล่าช้าในการได้รับข้อมูล

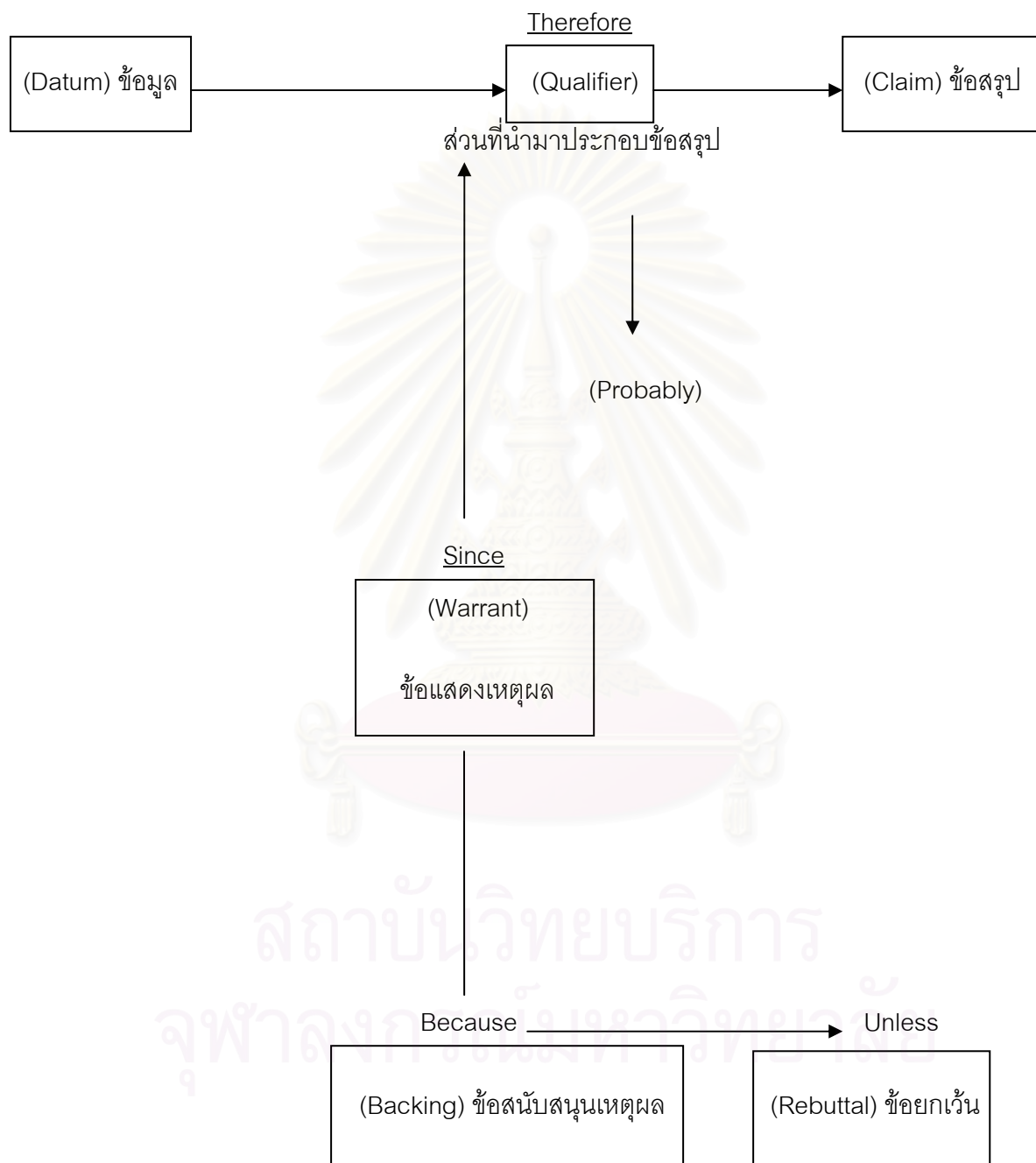
2. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

เริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสคริปต์เนื้อหาการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ สคริปต์เนื้อหาการสื่ूपชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รวมทั้งสิ้น 34 ตอน

• การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทต่างๆ แล้วนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเนื้อหา ภาพ และเสียง ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สื่ूपชีวิต ที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชม โดยผู้วิจัยได้มากรนำเนื้อหาการทั้งหมด มาวิเคราะห์ควบคู่ไปกับภาพที่ปรากฏ จนผู้วิจัยสามารถทราบได้ถึงสาเหตุที่แท้จริงของการหลีกเลี่ยง

ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ โดยอธิบายความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โครงสร้างการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน (Stephen Toulmin) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Datum	คือ	ข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์
Warrant	คือ	งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อชี้แจงแสดงเหตุผลให้เห็นว่า เหตุใดจึงสรุปได้ดังที่ผู้วิจัยแถลงไว้
Qualifier	คือ	ส่วนที่นำมาประกอบข้อสรุปว่า มีความแน่นอนหรือจริงเพียงไร
Backing	คือ	ข้อสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการยอมรับและเชื่อถือ
Rebuttal	คือ	ข้อยกเว้นที่สามารถนำมาอ้างอิงสรุปได้
Claim	คือ	ข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากแหล่งข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้ โดยมีข้อมูล, ข้อแสดงเหตุผล, ข้อแม้, ข้อยกเว้น, ข้อยืนยันเหตุผล มาทำให้ข้อสรุปในการวิจัยครั้งนี้ น่าเชื่อถือ

• การนำเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอแบบพรรณนา (Descriptive Method) ในบทที่ 4 จะนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเนื้อหา องค์ประกอบภาพ และองค์ประกอบเสียง ของรายการทั้ง 2 รายการ เพื่ออธิบายถึงเนื้อหาในแง่ต่างๆ ที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงรายการดังกล่าว เมื่อเกิดความไม่ต้องการขึ้น พร้อมทั้งประโยชน์และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไปได้

และในบทสุดท้ายคือบทที่ 5 จะเป็นการสรุป และอภิปรายผลรวมทั้งหมด พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อจำกัดในการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

กล่าวโดยสรุปแล้วผู้วิจัยได้มีการนำเทปบันทึกการทักทายทั้งจากรายการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 จำนวน 14 ตอน และจากเทปบันทึกการสื่อบุชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 จำนวน 20 ตอน รวมทั้งสิ้น 34 ตอน และตัวเนื้อหารายการทั้ง 2 รายการมาทำการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเนื้อหา ภาพ และเสียง ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สื่อบุชีวิต ที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชม ซึ่งจะได้มีการนำเนื้อหารายการทั้งหมด มาวิเคราะห์ควบคู่ไปกับภาพที่ปรากฏ และ เสียงบรรยายที่บรรยายถึงเนื้อหาของรายการ จนทราบได้ถึงสาเหตุที่แท้จริงของการหลีกเลี่ยง และจะนำเสนอแบบพรรณนา (Descriptive Method) ในบทต่อไป ซึ่งได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเนื้อหา องค์ประกอบภาพ และองค์ประกอบเสียง ของรายการทั้ง 2 รายการ เพื่ออธิบายถึงเนื้อหาในแง่ต่างๆ ที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงรายการดังกล่าว เมื่อเกิดความไม่ต้องการขึ้น พร้อมทั้งประโยชน์และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไปได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชม ที่ปรากฏในรายการ โทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต

การเลือกเปิดรับชมสื่อใดสื่อหนึ่งในแต่ละบุคคลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือ ความคาดหวังของแต่ละบุคคลเอง เพราะในแต่ละบุคคลนั้น ความคาดหวัง หรือความพึงพอใจต่อรายการ ย่อมมีระดับที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนด เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม ครอบครัว อาชีพการงาน เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบทางด้านเนื้อหา ภาพ และเสียง ที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิตนั้น จะเป็นปัจจัยหลักสำคัญ ที่ทำให้ผู้ชมรายการเกิดการหลีกเลี่ยง หรือ ปฏิกริยาที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชมของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ในงานวิจัยเรื่องการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต โดยได้แบ่งการศึกษาวิจัยออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ การศึกษาวิเคราะห์ เนื้อหารายการ และ วิธีการนำเสนอ (ภาพและเสียง) ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต เพื่อให้ได้ทราบถึงข้อเท็จจริงในแต่ละองค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลให้เกิดการหลีกเลี่ยงการเปิดรับชมรายการดังกล่าว โดยลักษณะของรายการดังกล่าวมีดังนี้

รายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

รายการ "วงเวียนชีวิต" ออกอากาศเป็นประจำทุกวันเสาร์ เวลา 17.35 น. (หลังข่าวเด่นเย็นนี้) ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการนำเสนอให้เห็นถึงเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงจากอีกมุมหนึ่งของสังคม ที่ยังมีผู้ด้อยโอกาสอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังขาดโอกาสในหลายๆด้าน ซึ่งถูกสังคมมองข้ามไป โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของรายการได้มีการสื่อออกมาในลักษณะของเนื้อหาที่มีการบรรยายถึงชีวิตความเป็นอยู่อย่างลำพังของผู้สูงอายุ บ้างก็พิการ ร่างกายไม่สมบูรณ์ และในด้านของการนำเสนอภาพนั้น ยังได้มีการนำเสนอภาพผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่อย่างเดียวดายในบ้านที่มีเพียงหลังคากันฝน เป็นต้น

รายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

รายการ "สกุ๊ปชีวิต" ออกอากาศเป็นประจำทุกวัน เวลา 19.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอให้เห็นเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงจากอีกมุมหนึ่งของสังคมเช่นเดียวกับรายการวงเวียนชีวิต ที่จะมีการนำเสนอเนื้อหาในแง่ของความน่าสลดหดหู่ น่าเวทนาสงสาร อาศัยอยู่ในบ้านที่ค้ำขายจะเป็นเพียงที่ซุกหัวนอนได้อย่างเดียวเท่านั้น และยังได้มีการตอกย้ำด้วยภาพของผู้สูงอายุ ที่ต้องนั่งอยู่เพียงลำพัง กับร่างกายที่ไม่สมประกอบ โดยการเล่าเรื่องราวผ่านทางภาพที่ปรากฏทางโทรทัศน์

การวิเคราะห์ องค์ประกอบเนื้อหา ภาพ และเสียง ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่มีผลต่อการหลีกหนีการเปิดรับชม

ในส่วนของการศึกษาวิเคราะห์ตัวรายการทั้งทางด้านภาพ และเสียงของทั้งรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิตนั้น ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยการนำเทปทั้ง 2 รายการดังกล่าว มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของทั้งเนื้อหา ภาพ และเสียง ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ที่มีผลต่อการหลีกหนีการเปิดรับของผู้ชม จำนวนทั้งสิ้น 34 ตอน โดยแบ่งเป็นรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตจำนวน 14 ตอน และรายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิตจำนวน 20 ตอน ซึ่งทั้ง 34 ตอนนี้ ล้วนเป็นตอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทั้งสิ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
1	ด้วยใจรัก	<p>ภายในบ้านหลังนี้มีลุงจิตร ชายชราวัย 65 ปี และป่าว หลานชายที่ตาบอดอาศัยอยู่ด้วยกันเพียง 2 คน มานานนับ 10 ปี โดยลุงจิตรรับภาระเลี้ยงดูป่าวมาตั้งแต่แบเบาะหลังจากพ่อของป่าวเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุและแม่ก็ทิ้งป่าวไว้กับปู่ให้เลี้ยงดูเพียงลำพัง</p> <p>ป่าว มีดวงตาพิการทั้ง 2 ข้าง ประกอบกับสติไม่สมประกอบ ทำให้เป็นภาระหนักของลุงจิตร แต่เขาก็ไม่เคยปริปากบ่น ยังคงเฝ้าดูแลหลานชายด้วยความรัก มานานนับ 15 ปี</p> <p>แม้ลุงจิตรจะมีลูกถึง 4 คน แต่ต่างก็ดิ้นรนออกไปทำมาหากินตามต่างจังหวัดแทบไม่เคยกลับมาเยี่ยมเยียนผู้เป็นพ่อ ซึ่งเขาก็เข้าใจลูกทุกคนดีและไม่เคยเรียกร้องสิ่งใดจากพวกเขา</p> <p>ความห่วงที่มีต่อหลานชายทำให้แกออกไปรับจ้างที่ไหนไกล ๆ ไม่ได้ ประกอบกับร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง จึงทำได้เพียงรับจ้างงานใกล้บ้านที่ได้บ้าง ไม่ได้บ้างตามแต่ใครจะจ้างวาน</p> <p>ภาพเหล่านี้ทำให้ชาวบ้านอดเวทนาสงสารไม่ได้ จึงช่วยกันหยิบยื่นตามสภาพ แต่ก็ช่วยให้ปู่หลานคู่นี้ได้มีชีวิตอยู่ โดยเฉพาะลุงจิตรที่จะต้องสู้เพื่อหลานชายคนนี้ให้ได้นานที่สุด</p>	

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
2	รักยามบั้นปลาย	<p>ตาหึ่งและยายเขียว สองสามีภรรยาที่ต่างก็เคยผ่านการมีชีวิตคู่มาก่อน และมีลูกคิดด้วยกันทั้งคู่แต่ด้วยความยากจนทำให้ลูกของตาหึ่งและยายเขียวทอดทิ้งทั้งสองคนไว้เพียงลำพัง</p> <p>สองตา-ยายใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมานานกว่า 40 ปีแล้ว แม้จะไม่มีลูกด้วยกัน แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความรัก ความหวังที่มีให้แก่กันลดน้อยลง ยิ่งในยามที่ตาหึ่งล้มป่วยประกอบกับลูกของยายเขียวที่ไม่เคยมาดูแล แม่แต่กลับมานำรถจักรยายนต์คันเก่าๆ ซึ่งใช้ประกอบอาชีพในการเก็บผลไม้ขายไปเมื่อหลายเดือนก่อน ทำให้แกเครียดจนกลายเป็นโรคประสาทอ่อน ๆ ต้องกินยาระงับทุกวัน เพื่อไม่ให้อาการกำเริบ</p> <p>แม้วันนี้สภาพร่างกายของตายายทั้งสองจะไม่สมบูรณ์ แต่ภาพความรักความหวังที่มีต่อกันยังมีให้เห็นเสมอ โดยเฉพาะเพื่อนบ้านละแวกนั้นที่อดชื่นชมในความรักที่มั่นคงของผู้เฒ่าสองคนนี้ได้ จึงคอยแวะเวียนมาดูแลหยิบยื่นข้าวปลาอาหารพอให้ทั้งคู่ได้มีชีวิตอยู่เพื่อกันและกันต่อไป</p>	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
3	เปลี่ยวดาย	<p>ชายปิ่น สมมัน หงิงชราวัย 77 ปี คนนี้ต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังมานานหลายสิบปี หลังจากต้องสูญเสียสามีคู่ชีวิต ไปนับจากนั้นมาแกก็บากบั่นทำงานทุกอย่างเพื่อเลี้ยงดูลูกชายจนเติบโตใหญ่ แต่แล้วลูกชายเพียงคนเดียวที่หวังจะฝากผีฝากไข้ ซึ่งยึดอาชีพออกเรือประมงก็มาติดเชื้อ เอชไอวี.ตายจากแกไปอีกคน</p> <p>หลังจากสูญเสียลูกชายไป ชายปิ่นต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างอ้างว้าง โดยยึดอาชีพรับจ้างทั่วไปตามแต่ใครจะจ้างวาน ทั้งทำอะไรทำนา พอได้เป็นค่าน้ำอาหารประทังชีวิตไปวัน ๆ</p> <p>แต่เมื่อเวลาผ่านไป เรี่ยวแรงเริ่มถดถอย ทำให้ไม่มีใครจ้างงาน ทุกวันนี้นอกจากเงินสงเคราะห์คนชราแล้ว ชายปิ่นมีเพื่อนบ้านที่อดเวทนาสงสาร นำข้าวปลาอาหารมาแบ่งปัน แต่ความเปล่าเปลี่ยวไร้กำลังแรงใจ ทำให้บ่อยครั้งที่ชายปิ่นมักดัดพ้อกับตัวเองเสมอว่า ทุกวันนี้มีชีวิตอยู่ไปแบบไม่มีจุดหมายอะไร แต่ก็โชคดียังมีเพื่อนบ้านแวะเวียนกันมาพูดคุยเป็นเพื่อนให้ได้คลายเหงา</p> <p>ถึงแม้จะอยู่อย่างเปลี่ยวดาย แต่ภาพจากการแบ่งปันช่วยเหลือของชาวบ้านแสดงให้เห็นถึงน้ำใจที่ไม่เคยเหือดหายไปจากใจคนไทยด้วย</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
4	ผู้เพื่อรัก	<p>ความอ่อนโยนของโรงแรงมักเป็นไปตามกาลเวลา เช่นเดียวกับชายสาว ชะหวัดสา หญิงชราวัย 97 ปีคน นี้ที่ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูลูกๆ ทั้ง 8 คน เพียงลำพังหลังจากสามีผู้ชีวิตมาตายจากไป ความทุกข์ใดก็คงไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับต้องมาสูญเสียลูกๆ ที่เลี้ยงจนเติบโตใหญ่ไปถึง 6 คน เวลานี้จึงมีเพียงนางขง ซึ่งมีอาการทางจิต และนางหัน บุตรสาว ซึ่งต้องตรากตรำทำงานอย่างหนัก เพื่อเลี้ยงดูแม่และพี่ชาย</p> <p>ทุกวันก่อนออกไปทำงาน นางหันจะต้องทำหน้าที่เช็ดเนื้อเช็ดตัว และป้อนข้าวป้อนน้ำให้แม่ และเตรียมอาหารไว้ให้พี่ชายส่วนตัวนายคงที่แม่จะมีสติไม่ค่อยดี แต่เขาก็พยายามช่วยน้องสาวหิบบโน่นหิบบนี่ ตามกำลังที่พอช่วยได้ โชคดีที่นางหันยังมีนายหนู สามีเป็นอีกเรี่ยวแรงที่คอยหาเลี้ยงครอบครัวอีกคน โดยทั้งคู่จะออกไปรับจ้างทั่วไปทุกอย่างยามว่างก็จะแกะมะขาม ส่งให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดแม่ครอบครัวนี้จะมีชีวิตอยู่อย่างลำบาก แต่สิ่งที่นางหันมีต่อผู้เป็นแม่และพี่ชาย ได้สะท้อนให้เห็นถึงความกตัญญูอย่างเต็มเปี่ยมในหัวใจของลูกผู้หญิงคนนี้</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
5	มรสุมชีวิต	<p>ชายอุไร มหามเมฆ หลิงชรวาย์ 78 ปีคนนี้ เดิมเป็นชาวจังหวัดปราจีนบุรี เมื่อแต่งงานมีครอบครัวก็ได้ไปตั้งหลักปักฐานในเมืองหลวงหวังสร้างครอบครัวให้มั่นคง ด้วยการยึดอาชีพค้าขายร่วมกับสามเเลียงคู่ลูกสาวที่ขอมมาเลี้ยงมีความสุขกันตามอัธยาศัย แต่แล้วชีวิตชายอุไรก็พลิกผัน เมื่อโรคอัมพฤกษ์ โรคความดัน และเบาหวานเข้ามารุมเร้า ทำให้ขาดรายได้เพียงไม่นานผู้เป็นสามีก็มาตายจากไปด้วยโรคมะเร็งลำไส้ ซ้ำร้ายไปกว่านั้นลูกสาวที่เฝ้าเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่ยังนำนอศ หลานชายมาทิ้งไว้ให้เเล่เลี้ยงดูและหนีหายไปในไม่กลับมาสนใจใคร่แม่และลูกอีกเลย</p> <p>เมื่อเงินทองที่เก็บไว้หมดลงยายและหลานก็จำต้องออกจากบ้านเช่าออกเร่ร่อนหลับนอนกันข้างถนน โชคเป็นขอชายอุไรอีกครั้งเมื่อญาติที่ไม่เคยติดต่อกันมานานหลายสิบปีมาพบยายเข้าจึงอดเวทนาสงสารไม่ได้ตัดสินใจรับยายและหลานกลับมายังบ้านเกิด ซึ่งก็ได้รับความเมตตาจากชาวบ้าน โลกกรวด ด้วยการให้อาศัยศาลาบุญกลางหมู่บ้านพอได้เป็นที่หลับนอน หลบแดดหลบฝน</p> <p>ตอนนี้ นอศเป็นความหวังเดียวที่ยายอุไรเหลืออยู่ โดยหวังจะให้หลานได้เรียนหนังสือสูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งนอศเองกำลังอยู่ในวัยซุกซนตามประสาเด็กผู้ชาย แต่ก็ไม่เคยทำใหยายต้องเสียใจ คอยดูแลช่วยเหลือตามกำลังที่มีอยู่ และเชื่อฟังคำสอนของยายเป็นอย่างดี โดยไม่เคยปรีปากบ่นร้องขอสิ่งใด นอกจากขอให้ยายอยู่กับตน ตราบนานเท่านานและ พร้อมที่จะเป็นเด็กดีไม่ลืมพระคุณของยาย</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
6	ลำพัง	<p>ภายในกระท่อมหลังนี้เราได้พบกับยายบุญมี ศรีประโคน ใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังเพียงคนเดียวมานานหลายสิบปี</p> <p>ยายบุญมี ต้องใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยวด้วยความยากลำบาก เพราะโรคภัยที่รุมเร้า ทั้งความดัน และโรคหัวใจ แต่เดิมยายบุญมีเป็นคน จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่ออยู่กับสามีจึงย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่ จังหวัดสระแก้ว ด้วยการเช่าที่ดินสร้างบ้านชื้ออาศัยพอออกรับจ้างทำไร่นาสวน เลี้ยงลูกผู้ชาย ซึ่งมีอยู่ 1 คนด้วยกันแต่ไม่นานสามีก็เสียชีวิตจากไปด้วยโรคมะเร็ง นับจากนั้นมาแกจึงต้องเลี้ยงลูกผู้ชายเพียงลำพัง ด้วยการรับจ้างทำงานทั่วไป แต่โชคร้ายที่ลูกชายมีสติไม่สมประกอบจึงไม่สามารถช่วยงานใดๆ ได้ และมักจะหนีหายออกจากบ้านเข้าป่าไปนานนับเดือน จึงจะกลับมาบ้านสักครั้ง วันนี้เมื่อร่างกายอ่อนแรงลง ยายบุญมี จึงทำได้เพียงเก็บเศษมันที่หลงเหลือจากไร่นาสวนขายได้ก็โคละ 1 บาท พอได้เลี้ยงชีวิต แต่ในยามที่ฝนตกรายได้ที่มีอยู่น้อยนิดแล้วก็ไม่เหลือเลย</p> <p>ความทุกข์ยากของยายบุญมี ทำให้ชาวบ้านอดเวทนาไม่ได้ หากใครพอมีข้าวปลาอาหารก็จะแวะเวียนกันมาหยิบยื่นให้ อย่างน้อยก็ช่วยลดความอ้างว้างเดียวดายที่ยายมีอยู่ และช่วยต่อชีวิตให้หญิงชราคนหนึ่งได้มี ความรู้สึกว่าไม่ได้อยู่เพียงลำพัง</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
7	กรรมลิขิต	<p>ลุงบุญสืบ แสงท้วม ชายวัย 55 ปีคนนี้ต้องใช้ชีวิตอยู่กับความพิการมาตั้งแต่วัยเด็ก หลังจากเรียนได้เพียงชั้น ป.2 ก็ประสบกับโรคโปลิโอประกอบกับความยากจนทำให้ต้องออกจากโรงเรียน จากนั้นมาทำได้เพียงช่วยพ่อแม่เก็บขยะซึ่งเป็นอาชีพของครอบครัวชาย พอได้ประทังชีวิต</p> <p>เมื่อพ่อแม่ตายจากไป ลุงบุญสืบก็ต้องเผชิญชีวิตเพียงลำพัง เพราะพี่น้องต่างแยกย้ายกันไปมีครอบครัว และต่างก็คืนร่นหาเช่ากินค่าเช่ากัน</p> <p>เคราะห์กรรมยังไม่หมดเท่านั้น เมื่อปีก่อนแกพลัดตกบันไดบ้านทำให้ขาข้างซ้ายหักงอ เดินแทบไม่ได้ ต้องใช้ไม้พยุงตัวตลอด ไม่นั่นจะหายหลังล้มลง</p> <p>ส่วนบ้านที่อาศัยอยู่ วันนี้อกำลังถูกปลอกกั๊กกินใกล้จะพังลงมา แต่ลุงก็หมดหนทางที่จะซ่อมแซม เวลานี้จึงทำได้เพียงนั่งมองรถคู่ใจที่อยู่ด้วยกันมานานกว่า 30 ปี โดยหวังเพียงว่าจะกลับไปเก็บขยะขายได้ดังเดิม จะได้ไม่ต้องลำบากอย่างที่เป็นอย่างนี้ ถึงแม้จะได้เบี้ยยังชีพคนชรามาจุนเจือก็ตาม</p> <p>ด้วยความยากลำบากที่พบเจอมาตลอดชีวิต ทำให้ลุงบุญสืบคิดว่าคงเป็นเวรกรรมที่กำหนดให้แกต้องมาเจอเรื่องราวเหล่านี้ ซึ่งแกเองก็อยู่เพื่อชดใช้หนี้กรรม และหวังว่าสักวันชีวิตคงได้พบกับเรื่องราวที่ดีบ้าง</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
8	มีคม	<p>เป็นเวลา 1 ปีเต็มแล้ว ที่ลุงประเสริฐ ชายวัย 60 ปี คนนี้ต้องใช้ชีวิตในโลกมืดหลังจากการเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งใน อำเภอตะกั่วป่าจังหวัดพังงา และแพทย์บอกว่า เกิดจากจอบประสาทตาเสื่อมจากนั้นมา ลุงประเสริฐก็เข้าออกโรงพยาบาลบ่อยครั้ง จนเกินเก็บ จากอาชีพก่อสร้างหมดลง</p> <p>ทุกวันนี้ภาระทั้งหมดจึงตกอยู่ที่ป้าสุณี ผู้เป็น ภรรยา โดยป้าสุณีจะออกไปรับจ้างทำงานในโรงงาน ออบยาง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านพักพอมีรายได้เลี้ยงปาก เลี้ยงท้องเท่านั้นเวลานี้การรักษาตาจึงต้องหยุดชะงักลง เพราะขาดทุนรอนในการเดินทาง ทำให้ความหวังในการ มองเห็นของลุงเดือนรางลงเรื่อยๆ</p> <p>ลุงประเสริฐ เคยมีภรรยามาก่อน และมีลูก 2 คน ด้วยกัน แต่เมื่อภรรยาเสียชีวิตก็มาพกรักกับป้าสุณี ทั้งคู่ อยู่กินกันมาเกือบ 20 ปี แต่ไม่มีลูกด้วยกัน ส่วนลูกของ ลุงประเสริฐทั้ง 2 คน ก็ไม่เคยกลับมาเยี่ยมเยือนผู้เป็นพ่อ เลย แม้ว่าแจะส่งข่าวคราวไปหลายครั้งแต่ก็ไร้วิ๊ว</p> <p>เคราะห์กรรมที่ไม่นี้กว่าจะเกิดขึ้นกับตัวเอง ทำให้ ลุงทนกับสภาพที่เป็นอยู่ไม่ได้ บ่อยครั้งที่คิดท้อแท้กับ ชีวิต แต่โชคคิที่ได้ป้าสุณี คอยปลอบและเป็นแรงใจ สำคัญ ทำให้ลุงประเสริฐมีกำลังใจ ลุกขึ้นต่อสู้กับความ มีคมมของชีวิตทุกครั้ง</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
9	เพื่อลูก	<p>เป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว ที่ชายเลี่ยนหญิงชราวัย 86 ปีคนนี้ ต้องดูแลนางสาวอร ลูกสาววัย 60 ปี ที่เป็นโปลิโอและมีสภาพร่างกายไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้มาตั้งแต่กำเนิดอยู่เพียงลำพัง</p> <p>หลังจากสามีล้มป่วยและเสียชีวิตจากไปตั้งแต่ลูกยังเล็ก สองแม่ลูกอาศัยพื้นที่ครัวหลังบ้านเป็นที่อยู่ที่กินและที่หลับนอน เพราะพื้นที่ด้านหน้าบ้านในยามที่ฝนตกน้ำจะไหลนองเต็มบ้าน การเคลื่อนย้ายคนป่วยของหญิงชราจึงเป็นไปด้วยความยากลำบากสองแม่ลูกจึงต้องใช้พื้นที่ส่วนนี้ประกอบกิจวัตรประจำวัน</p> <p>ทุกๆ วันชายเลี่ยนจะต้องหาข้าวปลาอาหารที่มีบ้างไม่มีบ้างให้กับลูกสาว ก่อนออกไปเก็บมะพร้าว เพื่อนำมาวางขาย ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านละแวกนั้นที่คอยช่วยเหลือมาอุดหนุนครวละสิบ ชีสิบบาท เมื่อรวมกับเบี้ยยังชีพคนชราแล้ว ก็ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตของสองแม่ลูก</p> <p>ชายเลี่ยนมีลูกอยู่ 4 คน แต่มาตายจากไป 2 คน ส่วนอีกคนที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้มากนัก เพราะต้องดิ้นรนเลี้ยงดูแลครอบครัวเช่นเดียวกัน</p> <p>สิ่งที่ชายเลี่ยนกังวลมากที่สุดเวลานี้ก็คือ หากแก่ต้องจากไปแล้วลูกสาวคนนี้จะใช้ชีวิตต่อไปอย่างไร</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
10	ใครกำหนด	<p>แม้จะย่างเข้าวัย 80 ปี แล้ว แต่ยายทองดี ผิวเหลือง ยังคงต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกสาวและสามีเพียงลำพังคนเดียว ด้วยวัยที่แก่ชรา ร่างกายที่ไร้เรี่ยวแรง ทำให้ยายทองดีไม่สามารถออกไปรับจ้างที่ไหนได้ จึงมีเพียงเบี้ยยังชีพของคนชรามาหล่อเลี้ยงชีวิตเท่านั้น</p> <p>ทั้งคู่มิลูกด้วยกัน 2 คน ลูกสาวคนเล็ก ชื่อ พเยาว์ เธอมีสติไม่สมประกอบมาตั้งแต่เกิด แต่ก็ยังโชคดีที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง ส่วนลูกชายคนโตที่หวังจะฝากผีฝากไข้ก็มาตายจากไปด้วยโรคปอด ขณะที่ตาเข้มเองก็เจ็บป่วยด้วยโรคกระเพาะรั่วมานานหลายปีแล้ว ด้วยความยากจนครอบครัวผิวเหลืองจึงมีเพียงกล้วยสุก กับมะม่วง และผักข้างรั้ว มาลวกข้าวกินบางวัน โชคร้ายไม่มีอะไรที่ต้องกินข้าวคลุกกับน้ำปลา บ้านที่อยู่อาศัยก็ร้อนจะพังลงมาขังในยามที่ฝนตกแทบไม่มีที่หลบที่นอน จึงทำให้ครอบครัวนี้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ ยากลำบาก</p> <p>ความแก่ชราและความยากจนเป็นสิ่งที่กำหนดไม่ได้ แต่เมื่อต้องเผชิญแล้ว ตาเข้มและยายทองดี จึงต้องอดทนอึดสู้ เพื่อจะได้ใช้เวลาที่เหลืออยู่ดูแลลูกสาวอย่างใกล้ชิดจนกว่าทั้งคู่จะสิ้นลมหายใจ</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
11	คูชีวิต	<p>ยายซุ่ม - ตาสิงคำ 2 สามี ภรรยาคู่นี้ต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างยากลำบากหลังจากที่สามีล้มป่วยเป็นอัมพาต ความลำบากของทั้งคู่เป็นที่น่าเวทนาของชาวบ้านละแวกใกล้เคียง จึงคอยช่วยกันแบ่งปันข้าวปลาอาหารมาจุนเจือให้ตามกำลัง</p> <p>ยายซุ่ม คงไม่ลำบากเท่านั้น หากตาสิงคำ ไม่ต้องมาประสบกับความพิการ เพราะยายซุ่มเอง ก็ป่วยด้วยโรคความดัน เบาหวาน ข้อเข่าเสื่อมที่รุมเร้ามาตลอด เพราะต้องทำหน้าที่ดูแลผู้เป็นสามีในทุกๆ เรื่อง ยายซุ่มจึงไม่สามารถออกไปรับจ้างทำงานที่ไหนได้ ขณะที่เรี่ยวแรงเองก็เริ่มถดถอย ทุกวันนี้จึงทำได้เพียงรับจ้างแกะเปลือกหอม กระจเขยมอยู่ที่บ้านพอให้มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว</p> <p>เดิมที ตาสิงคำเคยรับราชการเป็นตำรวจมาก่อน แต่เมื่อเกษียณราชการ จึงนำเงินบำเหน็จ มอบให้กับภรรยาเก่า และลูกๆ ส่วนตัวเองก็มาอยู่กับยายซุ่ม นานนับ 20 ปี ทั้งคู่รับเด็กเป็นลูกบุญธรรม 1 คน แต่เมื่อเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่ก็ไม่เคยกลับมาดูแลผู้เป็นแม่ และพ่ออีกเลย</p> <p>แม้วันนี้ทั้งคู่จะไม่เหลือลูกหลานเฝ้า คอยดูแล แต่ด้วยความรัก ความห่วงใยที่มีต่อกันจึงเป็นแรงใจสำคัญที่ทำให้ยายซุ่ม ไม่เคยคิดทอดทิ้งตาสิงเลย</p>	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
12	ความหวัง	<p>กว่า 10 ปีแล้ว ที่ชายรัก เณรเอี่ยม ต้องรับภาระเลี้ยงดู ศรี ลูกสาว วัย 33 ปี และดาเสริม ผู้เป็นสามีเพียงลำพัง ด้วยการออกไปรับจ้างขายหญ้าในบริษัทแห่งหนึ่ง เขตอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ค่าแรงวันละ 180 บาท เพื่อเลี้ยงดู 3 ชีวิต โดยไม่ได้รับการเหลียวแลจากลูก ๆ อีก 5 คน ซึ่งต่างแยกย้ายออกไปทำมาหากิน ชำร่วยบางคน ยังมาบังคับให้เกมอบบ้านซึ่งเป็นสมบัติชิ้นเดียว โดยไม่คิดถึงความทุกข์ยากของผู้เป็นพ่อเป็นแม่และน้อง</p> <p>ชายรัก เล่าว่า แกลงไม่ลำบากเท่านี้ หากสามียังแข็งแรงไม่มาป่วยด้วยโรคถุงลมโป่งพองร่างกายซีกซ้ายเป็นอัมพฤกษ์ ซ้ำตายังฝ่ฝาง เพราะจะยังพอช่วยกันรับจ้างทำงาน ได้ค่าแรงเพิ่มขึ้นที่สำคัญเดือนหน้าแกก็จะมาถูกเลิกจ้างเพราะความชรา ซึ่งก็จะเพิ่มความทุกข์ยากให้ทั้ง 3 ชีวิตมากขึ้นอีกเท่าตัว</p> <p>ส่วนศรี หลังจากออกหัดเยอรมันเมื่ออายุได้ 8 ขวบจากนั้นมาร่างกายก็พิการเดินไม่ได้ หยิบจับอะไรก็ต้องระวัง เพราะจะทำให้ผิวหนังอักเสบพุพองจึงไม่สามารถช่วยเหลืออะไรผู้เป็นแม่ได้มากนัก ซึ่งเธอก็ยอมรับในชะตาชีวิตที่เป็นอยู่ และพร้อมจะตอบแทนพระคุณท่านเสมอตามกำลังที่จะทำได้</p> <p>บ่อยครั้งที่ชายรัก และดาเสริม อดน้อยใจลูก ๆ ไม่ได้ ซึ่งทุกวันนี้ก็ยังอยู่อย่างมีความหวังว่า ลูก ๆ ที่จากไปจะคิดถึงผู้ให้กำเนิด และกลับมาดูแลก่อนที่ จะหมดลมหายใจ</p>	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
13	หนึ่งชีวิต	<p>บ้านร้างหลังนี้ ยังมีลุงสำราญ อุลมาน ชายวัย 52 ปี อาศัยอยู่เพียงลำพังหลังจากที่ประสบกรรมชีวิตมานานกว่า 50 ปี</p> <p>ลุงสำราญต้องต่อสู้ชีวิตมาตั้งแต่วัยเด็ก เหตุเพราะพ่อแม่ตาย แกมีเพียงพี่ชาย และน้องชายเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข ชีวิตลุงสำราญไม่ราบเรียบนัก เพราะพออายุได้ 8 ขวบ ก็เริ่มป่วยเป็นโรคลมชัก เรื้อรามาจนอายุได้ 20 ปี จึงตัดสินใจบวชเรียนหวังพ้นทุกข์ แต่แล้วชีวิตก็ไม่ได้พบกับความสุขสงบเหมือนตั้งใจหวัง เพราะลุงสำราญเกิดอาการชักขึ้นระหว่างเผาขยะบริเวณลานวัด ทำให้ร่างกายถูกไฟคลอกเป็นแผลทั่วทั้งตัว นอกจากแผลไฟไหม้ที่สร้างความเจ็บปวดแล้วอาการชักยังส่งผลให้ขากรรไกรแข็งแรงพุดจาไม่รู้เรื่อง จึงต้องเสีอกออกมาขออาศัยบ้านญาติอยู่</p> <p>ทุกวันนี้ลุงสำราญยึดอาชีพบิบนวด รายได้ครั้งละ 10-20 บาท แล้วแต่ผู้จ้างวาน หรือไม่มีบิบนวดเลยก็เป็นข้าวปลาอาหาร แกไม่มีที่พึ่งอะไร บัตรผู้สูงอายุก็ยังไม่ได้เพราะอายุยังไม่ถึง ส่วนบัตรคนพิการก็ไม่เข้าเกณฑ์เพราะเป็นแค่แผลพุพอง ลุงสำราญจึงลำบากมาก โดยเฉพาะเรื่องค่ารักษาพยาบาลและยาแก้ชัก-เกร็ง แต่ยังไม่โชคดีที่ได้เพื่อนบ้านและญาติห่าง ๆ แวะเวียนมาช่วยดูแล แม้ลุงสำราญจะพบเรื่องราวร้าย ๆ แต่แกก็ยังยิ้มสู้ เพราะรู้ว่าคงไม่มีทางหวนกลับไปเป็นเหมือนคนปกติได้ แต่สิ่งที่แกทำได้ตอนนี้ก็คือพยายามทำตัวไม่ให้เป็นการะของใคร</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
14	สายใยรัก	<p>หลังจากที่ต้องแยกทางกับสามี ตุ๊กตา หญิงสาววัย 58 ปี คนนี้ ก็ต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 คน ซ้ำยังต้องดูแลแม่ซึ่งป่วยด้วยโรคหอบหืด พร้อมกับสุทิน น้องชายที่พิการทางสมอง ซึ่งเธอเฝ้าดูแลมาตั้งแต่เล็กจนเหมือนเป็นลูกคนหนึ่ง</p> <p>เมื่อ 2 ปีก่อน แม่ได้เสียชีวิตจากไป ก่อนแม่ตายตุ๊กตาได้ขายบ้านเพื่อนำเงินมารักษาแม่และน้อง เมื่อไม่มีบ้านอยู่ทั้งหมดจึงต้องย้ายมาปลูกเพิงอาศัยอยู่ในพื้นที่ของทางราชการริมคลองรังสิต ซึ่งก็ไม่รู้ว่าจะถูกให้ออกมาพื้นที่ตรงนี้เมื่อไร</p> <p>ส่วนลูก ๆ ต่างก็แยกย้ายกันไปมีครอบครัว นานๆ ครั้งจึงจะกลับมาเยี่ยมเยียน เธอจึงมีเพียงสุทินที่ยังคงต้องคอยดูแลซึ่งสุทินเองจะเรียก ตุ๊กตาว่าแม่ เพราะตั้งแต่จำความได้ก็มีเพียงเธอที่คอยป้อนข้าวป้อนน้ำให้ โชคดีที่ตุ๊กตายังมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงเธอจึงออกไปรับจ้างทำงานบ้าน ในเขตอำเภอบางกรวย กว่าจะกลับถึงบ้านก็มีดคำแม่จะไกลจากที่พักแต่เธอก็ไม่เคยลางาน เว้นแต่วันที่สุทินไม่สบายเพื่อนบ้านเล่าให้ฟังว่า ตุ๊กตาทำเช่นนี้นานนับ 10 ปี บางครั้งค่าจ้างหมดไปกับค่ารถ แทบไม่พอเหลือเป็นค่ายาและค่าเหมารถพาน้องไปโรงพยาบาล บ่อยครั้งที่เธอต้องอดข้าวเพียงเพื่อให้น้องชายได้กินอิ่ม เพราะอาการทางประสาททำให้สุทินกินข้าวได้ทั้งวันแบบไม่รู้ว่ามีท้อง</p> <p>ความรักที่นางตุ๊กตามีให้กับสุทิน นับเป็นตัวอย่างที่ดีของพี่ที่มีต่อน้อง ซึ่งไม่ว่าจะดครระกำลำบากสักเพียงใดก็ไม่เคยทอดทิ้งกัน ยังคงฝ่าห้วงโศกแลแม้จะต้องพบกับความเหน็ดเหนื่อยสักเพียงใดก็ตาม</p>	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ที่มา : เปรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมทั้งสิ้น 14 ตอน

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
1	ชีวิตเด็วคาย ขายมะลิ	<p>15 ปีแล้ว ที่สามีกูทุกข์คู่ยากเสียชีวิต ทิ้งให้ขายมะลิ เผลยชีวิตอย่างเงียบเหงาเด็วคาย ลิ่นไร้ผู้เลี้ยงดู เพราะตา-ยายไม่มีลูกด้วยกัน จะออกหารับจ้าง ตั้งขาร ก็ไม่เป็นใจ เพียงแค่อย่างเท้าเดิน หาเก็บผักตามรั้วบ้าน กินกันคาย ยังเหนื่อยหอบ วิงเวียน ด้วยโรคความดัน โลหิตสูง และโรคปวดขาคอขรังควาญ</p> <p>เบ็ยยังชีพไม่พอปะทังให้พื้นเดือน เพื่อนบ้านและญาติ หยิบยื่นให้ก็เป็นบางครั้ง ไม่อาจดูแลได้ทั่วถึง พายุมาราก่อน พัดฝาบ่านพังไปแถบ ขายมะลิ ยังต้องทนนั่งหนาวลั่นย่นเช้า กว่าจะมีคนมาเห็น และช่วยเปลี่ยนฝาบ่านให้ใหม่ โดยต้องปล่อยให้หลังคารั่วดั่งเดิม เพราะไม่มีงบมากพอจะเปลี่ยนให้</p> <p>ต้องมีชีวิตในสภาพนี้อีกนานแกลไหน ไม่อาจรู้ได้ วันนี้ขายมะลิรู้เพียงว่า เมื่อเกิดเป็นคนแล้ว ก็จะขออดทนอยู่ไป จนกว่าจะพ้นกรรม</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
2	ชีวิตเดี่ยวดาวยายสอง	<p>มีลูกชายเพียงคนเดียว ก็ค่อนข้างวิตกกังวลตั้งแต่เพิ่งย่างเข้าวัยหนุ่มหาอยู่หากินกันมาสองตา-ยาย จนถึงบั้นปลายชีวิต สามีกี่ลาโลกไปอีกคน 8 ปีมานี้ยายสอง จึงต้องอยู่เพียงเดี่ยวดาย อย่างสิ้นไร้ทางทำกิน หากวันไหนเพื่อนบ้านไม่แบ่งปัน ก็ต้องพึ่งเบี้ยยังชีพปีละ 3 พันบาท กระทบมีดกระทบหม้อกินบ้าง หาเก็บผัก เก็บลูกไม้กินตามมีตามเกิดบ้าง</p> <p>สายตาพร่ามัวลงทุกวัน เอว,ขา หรือก็ปวดร้าว อ่อนแรงหนักสลับก็หลายหน ไข้แต่เรื่องปากท้องเท่านั้นที่เป็นปัญหา ด้วยยายสอง ยังมีอีกเรื่องน่าห่วง</p> <p>เจ็บไข้แต่ละครั้ง ต้องรอคนผ่านมาเห็น จึงได้หาหมอ ขวนให้สงสัยหากเจ็บหนักยามวิกาล ไร้ผู้คนรับรู้ ชะตากรรมของยายสองจะเป็นเช่นไร</p>	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
3	ชีวิตลำเค็ญยายเสนาะ	<p>หลังจองุ้ม สายตาพร่าเลือน ขาสองข้างก็อ่อนล้าเดินงๆ เงินๆ แต่ยายเสนาะยังต้องทำงานหนัก อาบเหยือกต่างน้ำเพื่อหาเลี้ยงชีวิต เพราะตั้งแต่สามีล่วงลับบ้านที่อาศัยคนอื่นอยู่ ก็ถูกเจ้าของค่าทอหนักเข้าก็จับได้ จนต้องหอบเสื้อผ้าหมอนใบมาอาศัยอยู่ใต้ต้นตะขบ ด้วยเวทนาสงสารชาวบ้านจึงบริจาคเศษไม้และสังกะสีเก่าช่วยกันปลูกเพิงพักให้ยายอยู่ข้างถนนในหมู่บ้าน</p> <p>ถึงมีบ้านคุ้มแดดฝน แต่ก็ใช้ว่ายายเสนาะจะสุขสบาย เพราะไม่มีทั้งน้ำกินน้ำใช้ ไม่มีทั้งไฟส่องสว่างต้องอาศัยแสงไฟจากริมทาง ขัดสนทั้งอาหารการกิน ลำพังรับจ้างแกะข้าวโพดกิโลละ 2 บาท กว่าจะได้เงินพอซื้อข้าวสาร บางครั้งยายเสนาะต้องนั่งทำนานเกือบสามวัน จนปวดหลัง</p> <p>ปลงแล้วกับชะตากรรม ช่วงชีวิตที่เหลือแม่ต้องเผชิญอะไรอีกคงต้องปล่อยให้สุดแท้...แต่บุญกรรม</p>	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
4	ตาจง-ยายกวาง ลูกตาย	<p>นับแต่ลูกชายคนเดียวเสียชีวิต ด้วยโรคเชื้อราในสมอง สะเก็ดเงินหน้า "ตาจงกับยายกวาง" จึงต้องอยู่กันอย่างยากไร้ ต้องอาศัยออกหาจับปลามากิน แต่ด้วยสังขารกว่าแปดสิบปี แถมยังปวดหลังเรื้อรังมานาน จึงออกหาจับปลาไม่ค่อยได้</p> <p>ส่วนยายกวาง สายตาพร่าเลือน ปวดตามไขข้อ-มือไม้ สั่นจนหยิบจับอะไรไม่ค่อยไหว วันดีคืนดีก็คันเนื้อคันตัวเดี๋ยวร้อนเดี๋ยวหนาว ต้องควั่นอนคมจับไข้ ชวนคิดไปต่างๆ นานา หากลูกยังอยู่ชีวิตคงไม่ตกอับ</p> <p>ยังโชคดีได้เพื่อนบ้านเมตตาให้ข้าวกิน บางคนก็เอื้อเพื่อให้เงินไว้ซื้อยากินแก้ปวด ด้วยเห็นใจที่สองตาขายไม่มีลูก แต่ต่างคนต่างยากไร้จึงช่วยได้บ้างครั้งคราว สองตาขายจึงต้องทนอยู่ในบ้านสภาพเก่าทรุดโทรม ยามหน้าน้ำหลากเอื้อท่วมถึงพื้นเรือน ถูกตัดขาดจากเพื่อนบ้าน แต่ถึงอย่างไรตาจงกับยายกวาง ก็ยังดีใจที่ยังมีบ้านอยู่ไม่ต้องเร่ร่อนลำบาก มากไปกว่านี้</p>	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สุกpipชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
5	ดาบบรรจง ชายเล็กดาบอด-หลานพิการ	<p>เฝ้าปรนนิบัติภรรยาซึ่งป่วยเป็นมะเร็ง อยู่หลายปีจนเสียชีวิต แต่ดาบบรรจงก็ยังไม่สุขสบาย ด้วยต้องรับช่วงเลี้ยงดูชายเล็ก พี่ของภรรยาซึ่งเมื่อดวงดาบอดสองข้าง ลูกทั้งหมดก็หายหน้า</p> <p>อีกทั้งต้องดูแลน้องเมย์ ซึ่งดาบขอมาอุปการะเพราะพ่อแม่ไม่อยากจะเอาไว้ เนื่องจากสมองพิการ แม่วันนี้น้องเมย์จะอายุ 14 ปีแล้ว แต่ดาบต้องคอยทำทุกอย่างให้เด็กทอสายใยรักเหมือนลูกแท้</p> <p>สองดวงดาบพรำเลือน ขาทั้งคู่ก็อ่อนล้า บางครั้งปวดร้าวตั้งแต่สะโพกถึงข้อเท้าเดินแทบไม่ไหว แต่เพื่อให้ชายเล็กและเมย์ได้มีกิน ดาบจึงฝืนความเจ็บปวดไปกู้เงินมาเปิดร้านขายของชำ แต่คนเชื่อจนหมดทุนรอน ต้องหันมาเลี้ยงไก่และปลูกตะไคร้ แต่หลายเดือนแล้วไม่มีแม่ค้ามารับซื้อ ดาบจึงได้แต่ลดน้ำพรวนดิน หวังว่าสักวันจะขายได้</p> <p>ยังไม่รู้ชะตากรรมวันข้างหน้าจะเป็นอย่างไร แต่ดาบบรรจงขอเพียงแค่วันนี้มีเงินข้าวเลี้ยงลูกคนในบ้าน ไม่ต้องอดอยาก ก็ดีถมไปแล้ว</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
6	ดาประยงค์ พิการ เดีวคาย	<p>หลังถูกคนร้ายตีศีรษะ สมองกระทบกระเทือนทำให้ร่างกายช็อกขาใช้การไม่ได้ 20 ปีมานี้ลุงประยงค์จึงมีชีวิตอยู่อย่างลำบาก เพราะพ่อแม่แก่เฒ่าสิ้นบุญไปกันหมด พี่น้องและบ้านก็ไม่มีอยู่เป็นของตัวเอง ต้องมาอาศัยโรงเก็บของๆ น้ำสาวเป็นที่คุ้มแดดฝน</p> <p>ถึงร่างกายเป็นอุปสรรคให้ทำงานช้ากว่าคนอื่น แต่ลุงประยงค์ไม่เคยยอมมือเท้าทิ้ง รอคอยความสุขสบายมาหา แต่ความพิการยังเป็นแรงขับให้ลุงต้องสู้ โดยทุกวันลุงจะเดินไปหาขุดหน่อไม้มาขาย แม่ต้องเดินไปกลับไกลขึ้นภูเขาซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านกว่า 4 กิโลเมตร แต่ลุงประยงค์ก็ไม่เคยปริปากบ่น</p> <p>อีกทั้งยังเข้าไปหาจับปลาตามหนองน้ำแลงข้าวสารไว้หุง จนเสี่ยงจมน้ำเสียชีวิตอยู่หลายหน แต่โชคดีที่มีคนเห็นช่วยไว้ทัน</p> <p>เพราะโอกาสดี ๆ ที่จะเข้ามาในชีวิตมีไม่บ่อยนัก ลุงประยงค์จึงขอแค่วันนี้มีเงินน้อยนิดไว้ซื้อข้าวกิน ไม่ต้องอดยากจนต้องไปเดินเร่ขอเค้ากินก็คิดมไปแล้ว</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
7	<p>ดาสมพงษ์-ยายอ่อน ลูกเสียดิ</p>	<p>นานจนจำไม่ได้ว่ากี่ปีแล้ว ที่ลูกซึ่งอุดส่าห์พุ่มพักจน ปีกกล้าขาแข็งไม่เคยกราบมาให้เห็น ปลดปล่อยให้พ่อแม่ อยู่กันตามชกกรรม กับลูกชายเสียดิ ที่คอยสร้าง ทุกข์สาหัสให้ ดาสมพงษ์ กับยายอ่อน ไม่เว้นวาง</p> <p>ร่างกายบอบช้ำ ไม่ว่าจะเดินหรือนั่ง สองตา-ชาย ก็ปวดขา และสะโพกที่เคยหัก ตาอ่อนยังพุดไม่ได้ ด้วยต้องเจาะ คอเพื่อหายใจ ทุกข์ทรมานจนต้องถ้ำทอดความในใจ เป็นตัวอักษร เพราะถึงมีเบี่ยยังชีพ ก็ไม่พอกิน ชาวบ้านช่วยเหลือก็ไม่อบอุ่นเท่าความอาหารจากลูก</p> <p>สิ่งเดียวที่ส่องผู้เฒ่ารอคอยมาชั่วชีวิต คือความรักความ ห่วงใยจากลูก และยังคงเฝ้ารอต่อไป จนกว่าจะถึงวันที่ ดวงจิตดับดับสิ้นลง</p>	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
8	ทองสุข พิการ..อนาถา จ.อุดรธานี	<p>พ่อแก่ตัวอาการ โรคลมชักซึ่งเป็นมาตั้งแต่เด็ก กำเริบหนักจนส่งผลกระทบต่อสมอง และร่างกายซีกขวาใช้การไม่ได้ ภรรยาก็หายหน้าไม่ส่งข่าว ทั้งลูกชายไว้กับลุงทองสุข หลายปีที่ลุงต้องฝืนร่างกายหาเงินเลี้ยงลูกอย่างทุลักทุเล เมื่อไม่พอกินพอใช้จึงต้องไปกู้เงินกองทุนเพื่อคนพิการเอามาใช้จ่ายในบ้าน อีกทั้งส่งลูกเรียนด้วยไม่เคยส่งคอกเบี้ย หนี้สินจึงพอกพูนหาทางแก้ไม่ได้ ที่สุดต้องให้ลูกออกจากโรงเรียนทั้งที่ยังไม่จบ ม.3</p> <p>ค่าแรงรับจ้างก่อสร้าง ที่ลูกชายส่งมาให้จากจังหวัดพังงา เดือนละหนึ่งพันบาท บางครั้งขาดส่งหลายเดือนกว่าลูกจะส่งเงินมาให้ลุงทองสุขต้องอดอยากจนท้องกั้ว ได้แต่หาเก็บเห็ดมาประทังความหิว บ้างก็ช่วยเพื่อนบ้านทำงานเล็กๆน้อยๆ แลกเศษอาหารยื้อชีวิต</p> <p>ยิ่งยามไหนอาการ โรคลมชักกำเริบ เพื่อนบ้านต้องช่วยกันห้ามส่งโรงพยาบาล ปล่อยให้นอนรักษาตัวอยู่อย่างอนาถา เดือดวชไไร้เงาลูกชายข้างกาย ฝันแต่คิดคงมีสักวันได้อยู่พร้อมหน้า มีความสุขตามประสา..พ่อลูก</p>	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
9	ยายแก้ว โรคไส้เลื่อน	<p>กว่า 30 ปีแล้ว ที่สามีเสียชีวิต อีกทั้งไม่มีลูก ยายแก้ว จึงต้องหาเลี้ยงชีวิตเพียงลำพัง แม่โรคภัยเบียดเบียน ปวดท้องทรมาณก็อดกลั้น ไม่ปรึกษาบอกใครจนหนักถึงต้องผ่าตัด โรคเก่าหายไม่ทันไร โรคใหม่ก็มาแทนอยู่ๆ ลำไส้ก็เคลื่อนมาอยู่ที่หน้าท้อง สร้างทุกข์ใหม่ให้หญิงวัย 72 ปี</p> <p>แต่หัวหน้าน้ำใช้ ก็เหนียวหอบอ่อนล้า ที่จะให้มารับจ้าง จึงเก็นกำลังหากเพื่อนบ้านไม่มาหิยยื่นให้ ทนหิวโหยไม่ไหว ยายแก้ว ก็ต้องเดิน ไปขอข้าวชาวบ้านปะทั้งชีวิตในกระท่อมเก่าๆ ไร้แสงไฟฟ้า ไร้แม้ความหวังจะรักษาอายุให้หายป่วย</p> <p>แม้ไม่มีโอกาสรักษาหาย แต่ช่วงเวลาที่เหลือ ยังต้องอยู่ ต้องกินทำอะไรจะได้กินรอดพ้น ไปแต่ละมื้อ ยังหนักใจ</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
10	ยายชั้นเลี้ยงลูกตาบอด	<p>เมื่อต้อหินลูกตามจนดวงตามีตบอด หากินไม่ได้ ลูกชายคนโตของป้าทองอยู่ที่หายสาบสูญ อีกสองคนต้องโทษคุมขัง</p> <p>ยายชั้น แม่วัย 90 ปี ต้องดิ้นรนหาทางรอด โดยแต่ละวันต้องตื่นตี 4 เพื่อพับถุงส่งให้ร้านขายกล้วยทอด พอใกล้รุ่งจะไปเป็นลูกมือที่ร้านขายอาหารในตลาด แลกค่าแรงเป็นเงิน บ้างก็อาหารนำมาเลี้ยงลูก</p> <p>นับวันหลังยิ่งงอแง อีกทั้งยังปวดตามข้อ จนนอนไม่หลับยายชั้น ได้แต่กินยาแก้ปวดระงับ เป็นความทุกข์ทรมานที่ป้าทองอยู่ สัมผัสได้แม้ดวงตามองไม่เห็น แต่ไม่รู้จะช่วยเหลือแม่ได้ด้วยวิธีใด เฝ้ามืดคิดน้อยใจกับชะตาชีวิต</p> <p>โอกาสที่ดวงตาสว่างไสว กลับมามองเห็นอีกครั้งเป็นศูนย์ หากแม่ด่วนลาลับไปก่อน ชีวิตที่เหลือป้าทองอยู่ยังไม่อาจคาดเดา</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
11	<p>ยายเช่าเตียงตาวัดดี อัมพฤกษ์</p>	<p>จากสองแรงแข็งขัน ทำมาหากินได้ไม่เดือนร้อน ชีวิต กลับพลิกผันเมื่อตาวัดดีล้มป่วยอัมพฤกษ์ เงินเก็บ ออม สูญไปกับการรักษา ขณะที่อาการมีแต่ทรุดจนถูก ตัดขาข้างหนึ่ง โดยที่ลูกสาวคนโตไม่เคยเหลียวแล ซ้ำ ยังนำบ้านไปจำนอง อ้างเอาเงินไปทำทุน</p> <p>เงินที่ลูกสาวคนเล็กเพียรส่งให้ พร้อมกับเบี้ยยังชีพแล้ว ยังไม่พอกินยายเช่า จำต้องทิ้งสามีไว้ตอนกลางวัน เพื่อ รับผิดชอบไปขายต่างอำเภอ ง่ายๆ เงินๆ ด้วยวัย 70 ปี จนตก หมดโดยสารแทบพิการ ยังฝันตน คำนวณหาเก็บของเก่า ขายเพิ่มอีกทางก็ไม่พอกิน จนบางมือสามีต้องกินข้าว กล้วยน้ำปลาด ด้วยสุดกำลังแต่เพียงนี้</p> <p>ฝนตกคราด น้ำก็จะนองพื้นบ้าน เสี่ยงลื่นหกล้ม หาก สายตาที่ฝ้าฟางด้วยต้อกระจกมองไม่เห็น ยายเช่าได้ แต่ถาวนา ขอ โชคร้ายอย่าซ้ำเติม ให้ทุกข์เข็ญไปกว่านี้ อีกเลย</p>	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
12	ยายต้นดาบอด ลูกทึง	<p>หลังสามปีเสียชีวิต ความเผ่าชราที่เกือบคลานเข้ามา ก็ทำให้ร่างกายยวบยัน ข้าแกลง สองตาพร่าเลือนจนมืดสนิท สองขาสิ้นแรงจะขึ้นเดิน สมบัติพิสดานไม่เคยมีติดกาย ลูกๆ จึงหนีหาย แม้แต่ลูกชายคนเล็กที่เคยได้พึ่งพา ยังรื้อบ้านตามภรรยาไปอยู่ต่างถิ่น ทิ้งให้แม่อยู่กับชีวิตที่มีดมนอ้างว่าง</p> <p>แม่เพื่อนบ้านช่วยกันบริจาคสังกะสี ปลูกเพิงพักให้อยู่ และผลัดกันมาอาบน้ำ ป้อนข้าวให้ แต่ยายวัย 80 ปี ยังไม่วายปวดท้องโรคกระเพาะ ป่วยทั้งกายป่วยทั้งใจ ด้วยลูกไม่มีดี</p> <p>เหน็ดเหนื่อยทุกขันทนเจียนตาย กว่าจะเลี้ยงลูกแต่ละคนจนเติบโตใหญ่โตไม่ถึง รางวัลที่ได้ในยามที่แม่ชรา ลื่นไถ้แม่ดวงตา กลับคือการทอดทิ้งไป ได้ลงคอ</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
13	ยายนิภาเด็วคย ป่วยหลายโรค	<p>จากเคยขายส้มโอ เลี้ยงชีวิตเด็วคยไปวันๆ เพราะสามีแยกทางส่วนลูกคนเด็วเลียไปแต่ด้วยข้าว บั้นปลายชีวิต ยายนิภา ก็ยังทุกข์หนัก ด้วยสารพัด โรคสิ่งผู้ จนเดินเหินไม่ได้ ทั้งโรคไต หัวใจ เบาหวาน ไล่เลื้อน กระดูกเข้าเสื่อม และเส้นเลือดคขวด ที่สร้างความทรมานสาหัส หากไม่มียากิน ยามอาการกำเริบ</p> <p>เห็นว่าหมดที่ไป เจ้าของบ้านเช่าใจอารี จึงให้ยายนิภาพักฟรี ทั้งช่วยพาหาหมอ อาบน้ำ ป้อนข้าว ทั้งช่วยเงินรถพาไปนั่งที่ตลาด ซึ่งยายจะขอให้พาไปทุกวัน เพื่อมีคนหยิบยื่นให้ เก็บไว้ซื้อยานอกบัญชี และผ้าอ้อมสำเร็จรูป</p> <p>หากอาหารคือเครื่องหล่อเลี้ยงกาย ถ้อยคำปลุกปลอบ และน้ำใจที่ได้รับ ก็คือน้ำทิพย์ชโลมใจ ให้หญิงชราไร้ญาติเช่นยาย มีกำลังที่จะประครองชีวิตอยู่ได้ในยามทุกข์เช่นนี้</p>	 <p>The image block contains 16 small photographs arranged in a grid. The top row shows the woman in a wheelchair in her room. The middle row shows her in a wheelchair being pushed by someone. The bottom row shows her in a wheelchair in a public setting, possibly a market or a community center. The photos capture various moments of her daily life, including her physical condition and the care she receives.</p>

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
14	ยายบุญโล้น พวงเพชร	<p>บ้านฝาขัดแตะด้วยไม้ไผ่ เสารือนถูกปลวกกัดกินจนมุม ยามพายุฝนคะนอง สั่นคลอนเสียงโคนล้มได้ทุกเมื่อ เป็นที่อยู่ของยายบุญโล้น พวงเพชร นับแต่ลูกชายมาป่วยจนเสียชีวิต ให้หลังไม่นานสามีก็สิ้นใจตามไปอีกคน ชายจึงต้องใช้ชีวิตเดียวดาย อดมือกินมือมาตลอด</p> <p>ด้วยสังขารเกือบแปดสิบปี ป่วยทั้งโรคกระเพาะ ตามมาด้วยกระดูกสันหลังทับเส้นมานานหลายปี วันไหนอาการปวดกำเริบจนเดินไม่ได้ ไม่มีแม่เงินซื้อยา กินแก้ปวด ยายบุญโล้นได้แต่นอนร้องครวญคราง ทุกข์ทรมานกาย ทนจนกว่าอาการปวดทุเลาหายไปเอง</p> <p>แม่ได้เบี้ยยังชีพ แต่เงินเพียง 500 บาท ต่อเดือน ถึงยายบุญโล้นจะใช้อย่างกระหน่ำกระแหม่ก็ยังไม่พอกิน หิวยากก็ต้องกล้ำกลืน ฝืนกินน้ำพริกถ้วยเก่าบ้างก็ ลากสังขารไปหาจับปู ขมหอยมาเป็นอาหารขี้ชีวิตไปวันๆ ไม่เคยได้ลิ้มรสเนื้อหมู เนื้อไก่ หากวันไหนหาจับปูและหอยไม่ได้ ยายบุญโล้นต้องอยู่อย่างอดอยาก.. ตามเคย</p>	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สบู่อชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
15	ยายชันทาฟักการ ลูกสมองช้า	<p>เมื่อสามสี่ชีวิต ยายชันทา ซึ่งเหลือขาข้างเดียว ก็มานะ หารับจ้างตัดอ้อย ปลูกมัน เลี้ยงลูก 5 คนจนเติบโตใหญ่ แต่เมื่อลูกๆ แยกย้ายกันไปแล้ว ก็ไม่เคยหวนกลับมา แล ลูกชายคนเดียวที่เหลืออยู่เคียงข้าง ก็โชคร้าย ถูกรถ ชนจนสมองสั่งการได้ช้าลง ขณะที่ยายชันทา ดวงตาฝ้า ฟางลงทุกวัน ทั้งป่วยโรคไต ความดันโลหิตสูง และ ไขข้อ จนเดินเหินไม่ได้ ด้วยเจ็บปวดทรมาน</p> <p>มีเพียงไม่กี่คน ที่ให้งานเล็กๆ น้อยๆ ทำด้วยความ สงสาร ลูกประหลุม จึงต้องหาเห็ด หาหน่อไม้ต้มกินกับ แม่ในวันที่ไร้งานทำ เพราะถึงยายชันทา มีเบี้ยยังชีพ ก็ไม่ พอกิน เพื่อนบ้านเจอจางก็ไม่ใช้ทุกครั้ง นึกถึงวันหน้า แล้วก็อดหวังลูกไม่ได้</p> <p>สุดท้ายแล้ว ยายชันทา คงได้แต่ปลง ห่วงแสนห่วงเพียง ไหน ก็ไม่มีใคร ฟันชะตากรรมของใครได้</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
16	ยายวันดี เดียวดาย ยากไร้	<p>เพราะไม่ใส่ใจในชีวิตคู่ เมื่อพ่อแม่เสียชีวิต ยายวันดี จึงเหลือเพียงตัวคนเดียว ไร่แม่บ้านจะอยู่ ด้วยก่อนพ่อเสียชีวิต ชัดสนหนักจนต้องขายบ้าน โชคดีที่เจ้าของใหม่ให้อยู่ไปก่อน เพราะเห็นใจว่ายายอับจน หมดสิ้นแรงรับจ้าง จนต้องหาเก็บผักขาย เลี้ยงชีวิตไปวันๆ</p> <p>เบี้ยยังชีพเดือนละ 500 บาท ไม่อาจเลี้ยงชีวิตได้พินเดือน เพื่อนบ้านรู้ความลำบาก ก็แบ่งปันให้ด้วยเวทนา ขณะที่ยายวันดี คั้นรนทั้งหลายเก็บผักกิน ทั้งหาไปขายที่ตลาด ยิ่งเดินไกล หลังยิ่งงอแง หน้าแทบจรดดิน สู้มานานอดทน ยังได้กินไม่อิ่ม เจ็บไข้ได้ป่วยก็หาใครไม่เห็น ตะเกียกตะกายไปไม่ทันถึงหมอ ต้องล้มนอนอยู่ข้างถนน สุดท้ายได้แค่ซื้อยากินบรรเทาปวด</p> <p>ตราบเท่าที่ยังมีเรี่ยวแรง ยายวันดี ก็ยังคงขวนขวาย สุกกำลังห้วงก็แต่สิ้นแรงวันไหน จะมีชีวิตอยู่อย่างไรไม่รู้เลย</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
17	ชายสังวาลย์..อนาถา	<p>เมื่อบ้านหลังเก่าซึ่งปลูกอยู่ริมทางรถไฟ มีสภาพเก่าทรุดโทรมคาน้ำล่าเอ่อสูง-ซึมถึงพื้นที่นอน คู่หม้ายอีกต่อไปไม่ได้ แถมนางครั้งมีสัตว์เลื้อยคลานมาอาศัยอยู่ด้วย ชาวบ้านสงสารจึงลงขันซื้ออิฐและปูนมาก่อฉาบ โดยต่อจากโรงรถของผู้ใจบุญให้ชายสังวาลย์อยู่</p> <p>แต่ก็ขาดแคลนไฟฟ้าส่องสว่าง ไม่มีถังน้ำใช้ ต้องขอจากเพื่อนบ้าน โดยต้องจ่ายค่าน้ำให้ครั้งละ 20 บาท นี้ไม่ใช่ปัญหาหนักอก กลับอยู่ที่เรื่องปากท้อง ด้วยไม่มีหลักฐานทะเบียนบ้าน ชายสังวาลย์จึงหมดสิทธิ์รับความช่วยเหลือจากทางการ โชคดีเมื่อต้นปีนี้มีคนเมตตานำชื่อชายเข้าอยู่ในทะเบียนบ้าน ชายจึงได้รับเบี้ยยังชีพเดือนละ 500 บาท ซึ่งชายก็เก็บมาใช้อย่างกระหน่ำกระแห่ม</p> <p>สองดวงตาพร่าเลือน เดินไม่ทันระวังจึงลื่นล้มข้อมือข้างซ้ายเคลื่อนยังไม่ทันหายดี ล่าสุดสัปดาห์ก่อนชายสังวาลย์ยกหม้อข้าวหล่นจากเตา น้ำร้อนลวกเท้าเป็นแผลลึก ไม่เคยได้ไปหาหมอ เป็นอีกชีวิตด้วยคราต้องทนทุกข์ทรมานไปอีกนานแค้นไหนยังไม่รู้</p>	<p>The image block contains 20 small photographs arranged in a grid. The photos depict various aspects of the man's life: his dilapidated living quarters, his daily activities, his physical condition (falling, limping), and his interactions with others. Each photo has a small rainbow logo in the top right corner.</p>

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
18	ยายสุมาลีตาเดียว ไร้ญาติ	<p>หนีความแห้งแล้งกันดาร จากถิ่นอีสานบ้านเกิด ตั้งแต่ อายุเพียง12 ปี เร่ร่อนรับจ้าง งานหนัก-เบาแค้นไหน ยาย สุมาลีก็เอาแรงกายเข้าสู่ ด้วยค่าแรงปีละ 800 บาท ยาก จะลืมตาอ้าปากได้ ครั้นแก่ตัวยังล้มป่วยโรคปอด พอ เริ่มหายป่วยก็ถูกรถชนขาหัก ช้ำดวงตาข้างขวายังเกิด เป็นฝีจนบอดสนิท อีกข้างที่เหลือก็มีคิ้ว สูดหายใจ ได้แต่รับจ้างบีบนวด แลกเงินซื้อข้าว</p> <p>สงสารว่าไร้ญาติขาดมิตร เพื่อนบ้านจึงต่อห้องเล็กๆ ข้างบ้านให้พักพิง มีวิทยุเก่าๆ ช่วยคลายทุกข์ ทั้ง อาการปวดตา ปวดขา ที่ต้องเผชิญในบ้านที่สูงยุงชุก ชุม และหลังคารั่ว จนข่มตาไม่ลง ยามฝนตกหนัก</p> <p>หลักฐานบัตรประชาชนสูญหาย จึงไม่มีสิทธิรับเบี้ยยัง ชีพ หญิงชราไม่วายหวาดหวั่น หמדแรงคืนรวันใด จะหันหาใครช่วยกู้ชีพ</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
19	ยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถา	<p>แม้มีลูกสองคน แต่ก็เสียชีวิตไปตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อถึงยามแก่เฒ่าล้มป่วยไข้ "ยายเสงี่ยม" จึงไม่มีใครให้พึ่งที่พึ่งพยามนี้จึงมีแค่เพื่อนบ้าน ซึ่งแบ่งที่ดินให้ปลูกกระท่อมหลังเล็กๆ ให้อยู่ บรรเทาความเดือนร้อนได้ประหนึ่ง</p> <p>แต่ปัญหาเรื่องปากท้อง ยังก่อกวนจนยายเสงี่ยมใช้ชีวิตอยู่แทบไม่เป็นสุข ต้องดิ้นรนออกไปหาเก็บขวดขาย ด้วยสภาพสังขารซึ่งผ่านร้อนผ่านหนาว มากกว่า 96 ปี ดวงตาที่เคยสว่างไสวเริ่มฝ้าฟางจนจะมีคบอด ทำให้กว่าจะเก็บขวดให้มีจำนวนมากพอขาย ยายเสงี่ยมต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์ จนชาวบ้านที่พบเห็นสงสารบ้างก็แบ่งปันอาหาร-เงินมาซื้อกินประทังความหิว</p> <p>เพราะตั้งแต่สาวจนแก่ ยายเสงี่ยมบอกว่าไม่เคยมีโอกาสได้สัมผัสกับความสุขสบาย ช่วงชีวิตที่เหลือ ยายจึงตั้งใจทำความดี หมั่นทำบุญใส่บาตรหวังให้กุศลผลบุญหนุนนำ ส่งถึงภพหน้า ขออย่าได้เกิดมาลำบากเฉกเช่นชาตินี้อีก</p>	

ลำดับ	ตอน	เนื้อเรื่อง	ภาพ
20	ยายหล้า เลี้ยงสามีพิการ	<p>เมื่อฤทธิ์ยามาแมลง ที่สะสมจากการทำสวนทำไร่ กำเริบ ตาศรีบุญตร ก็ป่วยหนักจนพิการ หายใจลำบาก กลืนข้าว-น้ำก็ยากเย็น ซ้ำลูกชายคนเดียวยังตาย จาก ชาวบ้านสงสัยว่าอ้อมสามีขึ้นบ้านไม่ไหว ช่วย สร้างกระท่อมให้อยู่ สองตา-ยายยังไม่วายล้มลุก กลูกหลาน ขามพากันเดินอยู่บ่อยๆ</p> <p>เข้าป้อนข้าว เช็ดตัว โรยแป้งรอบที่นอนกันมดกัดสามี แล้วรีบไปรับจ้าง กลางวันกลับมาป้อนข้าวเสร็จ ก็ต้อง หิ้วทองหิ้ว ริกกลับ ไปทำงาน บางวันเหนื่อยจัดหายใจ ไม่ออก หากขาดยาโรคคอปอกก็กำเริบ วันไหนขัดสน หนัก ก็ต้องดื่มถั่วลิสงกินกับข้าว ทุกข์สาหัสนานกว่า 20 ปี แต่ยายหล้า ก็ไม่ทอดทิ้งคู่ชีวิต</p> <p>หากกุศลผลบุญยังมี ขอช่วยหนุนนำ เกิดชาติหน้าให้ พานพบคนอุปถัมภ์ก่ออย่าให้ทุกข์เจ็ญเช่นชาตินี้อีกเลย</p>	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหารายการ และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สฎีปชีวิต”

ที่มา : เปรายการโทรทัศน์ “สฎีปชีวิต” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมทั้งสิ้น 20 ตอน

จากการวิเคราะห์ตารางภาพที่ 4.1 และ ตารางภาพที่ 4.2 นั้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกประเด็นต่างๆ จากทั้ง 2 ตารางได้เป็นตารางที่ 4.3 ดังนี้

ชื่อตอน	องค์ประกอบ													
	ด้วยใจรัก	รักยกยามับนปลาย	แปดเขาดาย	สู่เพื่อรัก	มรสุมชีวิต	ลำพัง	กรรมลิขิต	มีดมน	เพื่อลูก	ใครกำหนด	คู่ชีวิต	ความหวัง	หนึ่งชีวิต	สายใยรัก
ชีวิตได้เวทดา ยามมะลิ														
ชีวิตได้เวทดา ยามสอง														
ชีวิตเล่าได้ ยามยเสมอ														
ดาวจ-ยายกว่า ลูกตาย														
ตาบรจจ ยามเล็กตามอด-หลานพิการ														
ตาประมณฑ์พิการได้เวทดา														
ตาสมพงษ์-ยามอ่อน ลูกเสียสติ														
ทองสุข พิการ..อนาถา														
ยายแก้ว โรตไล่เลื่อน														
ยายชื่นเลี้ยงลูกตามอด														
ยายเข้าเลี้ยงตา สัวส์ฉิมพฤกษ์														
ยายต้นตามอด ลูกทั้ง														
ยายนิภาได้เวทดา ป่วยหลายโรต														
ยายบุญโธ่น พวงเพชร														
ยายยืนขาพิการ ลูกสมองข้า														
ยายวันดี ได้เวทดา ยากไร้														
ยายสังวาลย์..อนาถา														
ยายสมาลีตาได้เวทโรต														
ยายแสงยม ชีวิตอนาถา														
ยายหล้า เลี้ยงสามพิการ														

ตารางที่ 4.3: การสรุปประเด็นที่ปรากฏในแต่ละตอน

จากตารางที่ 4.1 และ ตารางที่ 4.2 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ (ตารางที่ 4.3) ตามเนื้อหาและภาพที่ปรากฏในรายการทั้ง 2 ดังนี้ การถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก ยากจน การสร้างภาระเพิ่ม ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทุพพลภาพ

องค์ประกอบที่ 1: การเห็นผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง

เป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่ต้องอาศัยอยู่เพียงลำพัง บ้างก็ถูกทอดทิ้งจากลูกหลาน บ้างก็ล้มหายตายจากกันไป จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตดังกล่าว แต่เพียงลำพัง ไร้ซึ่งคนดูแล สำหรับตอนที่ มีองค์ประกอบหลักๆ อยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนรักษามันปลาย ตอนเปลี่ยวดาย ตอนลำพัง ตอนกรรมลิขิต ตอนหนึ่งชีวิต ตอนชีวิตเดียวดายยายมะลิ ตอนชีวิตเดียวดายยายฮอง ตอนยายแก้ว โรคไล่เลื่อน ตอนยายต้นตาบอด ลูกทิ้ง ตอนยายนิภาเดียวดาย ป่วยหลายโรค ตอนยายบุญโด้้น พวงเพชร ตอนยายวันดี เดี่ยวดายยากไร้ ตอนยายสุมาลีตาเดียวไร้ญาติ และ ตอนยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถา

จากตารางที่ 4.1 และ 4.2 ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ ถ่ายทอดเรื่องราวของการถูกทอดทิ้ง ดังนี้

ตารางภาพที่ 4.1: ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของการถูกทอดทิ้ง จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สู้ชีวิต ทั้ง 34 ตอน

ตารางภาพที่ 4.1(ต่อ): ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของการถูกทอดทิ้ง จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน

จากตารางภาพที่ 4.1 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวกับการถูกทอดทิ้งของผู้สูงอายุโดยภาพนี้ มักจะปรากฏเป็นภาพผู้สูงอายุที่นั่งอยู่เฉยๆเพียงลำพัง และส่วนใหญ่มักจะ

มีการเน้นการถ่ายทอดไปที่ใบหน้าของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และ สงสารเพิ่มมากขึ้น อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงรายการดังกล่าวได้

องค์ประกอบที่ 2 การเห็นผู้สูงอายุอดอยาก ยากจน

เป็นการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่อดอยาก ยากจน จนทำให้ผู้สูงอายุนั้นต้องใช้ชีวิตอย่างอดมื้อกินมื้อ บ้างก็ไม่มีแม้ข้าวจะกิน สำหรับตอนที่ม็องค์ประกอบหลักๆอยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอน ลำพัง ตอนกรรมลิขิต ตอนใครกำหนด ตอนสายใยรัก ตอนชีวิตเดียวดายยายสอง ตอนตาจง-ยายกวา ลูกตาย ตอนตาประยงค์ พิการเดียวดาย ตอนยายแก้ว โรคไล่เลื่อน ตอนยายต้นตาบอด ลูกทิ้ง ตอนยายบุญไฉ่น พวงเพชร และ ตอนยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถา

จากตารางที่ 4.1 และ 4.2 ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่อดอยาก ยากจน ดังนี้

ตารางภาพที่ 4.2: ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่อดอยาก ยากจน จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน

ตารางภาพที่ 4.2 (ต่อ): ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่อดอยาก ยากจน จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน

จากตารางภาพที่ 4.2 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับความอดอยากยากจนของผู้สูงอายุด้วยภาพ และมักปรากฏเป็นภาพของอาหารการกินของผู้สูงอายุ ที่ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการดังกล่าวได้

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างภาระให้กับผู้สูงอายุ

เป็นการนำเสนอเรื่องราว เนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่มีภาระเป็นลูกหลาน ซึ่งบ้างก็สติไม่สมประกอบ บ้างก็พิการ ที่จะต้องคอยเลี้ยงดูแทนผู้เป็นพ่อแม่ที่เอามาทิ้งไว้กับผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตามช่วยเหลือ แล ช่วยเหลือ จนทำให้ผู้สูงอายุนั้นต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบากมากขึ้นเป็นเท่าตัว สำหรับตอนที่มียุทธศาสตร์ประกอบหลักๆอยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนด้วยใจรัก ตอนนมรมชีวิต ตอนเพื่อลูก ตอนใครกำหนด ตอนความหวัง ตอนสายใยรัก ตอนตาสมพงษ์-ยายอ่อน ลูกเสียสติ และ ตอนยายยันขาพิการ ลูกสมองช้า

จากตารางที่ 4.1 และ 4.2 ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีภาระลูกหลานที่ต้องเลี้ยงดู ดังนี้

ตารางภาพที่ 4.3: ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีภาระลูกหลานที่ต้องเลี้ยงดู จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สู้ชีวิต ทั้ง 34 ตอน

ตารางภาพที่ 4.3 (ต่อ): ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีภาวะลูกหลานมีต้องเลี้ยงดู จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สู้ชีวิต ทั้ง 34 ตอน

จากตารางภาพที่ 4.3 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีภาวะ
 ลูกลานให้ต้องเลี้ยงดูด้วยภาพ และภาพที่ปรากฏมักปรากฏเป็นภาพของผู้สูงอายุกับลูกลานที่บ้างก็
 พิจารณ์ไม่สมประกอบ บ้างก็ปกติแต่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งทำให้สร้างความลำบากมากขึ้นใน
 ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้
 ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการดังกล่าวได้

องค์ประกอบที่ 4 ปัญหาที่อยู่อาศัย

เป็นการนำเสนอเรื่องราว เนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งปัญหาที่อยู่อาศัยที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่
 น่าหดหู่ใจแก่ผู้คนที่พบเห็นมากมาย ซึ่งบ้างก็มีเพียงหลังคาถิ่นฝน บ้างก็มีไม้กระดานมาเป็นผนังบ้าน และ
 สำหรับตอนที่มืองค์ประกอบหลักๆอยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนกรรมลิขิต ตอนเพื่อลูก ตอนใครกำหนด
 ตอนชีวิตเดียวดายยายมะลิ ตอนชีวิตลำเค็ญยายเสนาะ ตอนตาจง-ยายกวาง ลูกตาย ตอนตาประยงค์
 พิจารณ์เดียวดาย ตอนยายเข้าเลี้ยงตาสวัสดิ์อัมพฤกษ์สติ ตอนยายต้นตาบอด ลูกทิ้ง และ ตอนยายสังวาลย์
 อนาคต

จากตารางที่ 4.1 และ 4.2 ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่
 ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีปัญหาที่อยู่อาศัย ดังนี้

ตารางภาพที่ 4.4: ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีปัญหาที่อยู่อาศัย จากรายการโทรทัศน์
 วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน

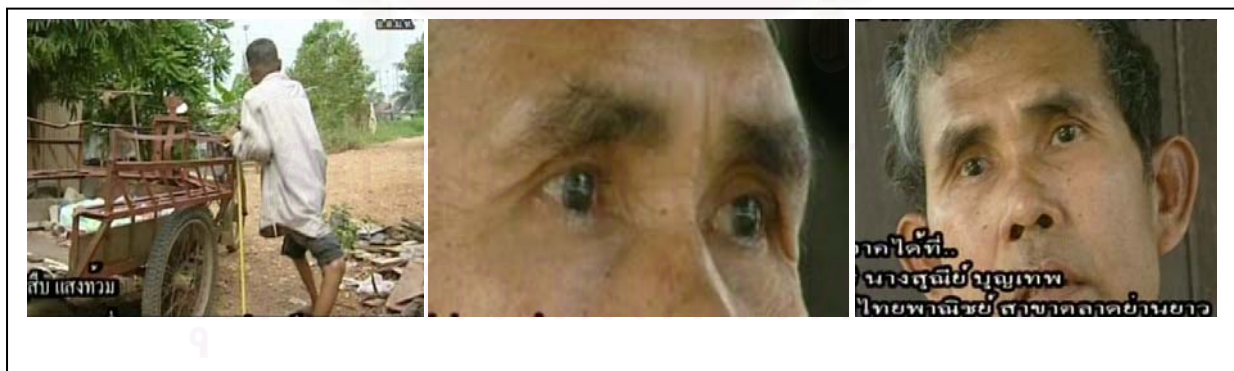
ตารางภาพที่ 4.4 (ต่อ): ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้สูงอายุที่มีปัญหาที่อยู่อาศัย จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์ก๊อปปี้ชีวิต ทั้ง 34 ตอน

จากตารางภาพที่ 4.4 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาที่อยู่อาศัยด้วยภาพ และมักปรากฏภาพที่เป็นภาพของสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในสภาพต่างๆ ที่บ้างก็มุงบัง บางภาพก็เป็นสภาพของที่นอน ที่ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการดังกล่าวดังกล่าวได้

องค์ประกอบที่ 5 ความทุกข์พลาภาพของผู้สูงอายุ

เป็นการนำเสนอเรื่องราว เนื้อหาที่เกี่ยวกับความพิการที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ซึ่งบ้างก็สติไม่สมประกอบ บ้างก็ร่างกายไม่สมประกอบ บ้างก็สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่บ้างก็ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เลย และสำหรับตอนที่ม้องค์ประกอบหลักๆ อยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนกรรมลิขิต ตอนมีดมน ตอนคู่ชีวิต ตอนหนึ่งชีวิต ตอนตาจง-ยายกวาง ลูกตาย ตอนตาบรรจง ยายเล็ก ตาบอด หลานพิการ ตอนตาประสงค์ พิการเดียวดาย ตอนทองสุก พิการ ตอนยายแก้ว โรคไล่เลื่อน ตอนยายเข้าตาสวัสดิ์ อัมพฤกษ์ ตอนยายต้นตาบอด ลูกทิ้ง ตอนยายนิภา เดียวดาย ป่วยหลายโรค ตอนยายยันขาพิการ ลูกสมองช้า ตอนยายสุมาลีตาเดียว ไร้ญาติ และ ตอนยายหล้า เลี้ยงสามมีพิการ

จากตารางที่ 4.1 และ 4.2 ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของความทุกข์พลาภาพของผู้สูงอายุ ดังนี้

ตารางภาพที่ 4.5: ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของความทุกข์พลาภาพของผู้สูงอายุ จากรายการโทรทัศน์ วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สกุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน

ตารางภาพที่ 4.5 (ต่อ): ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของความทุกข์ผลาญของผู้สูงอายุ จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์กึ่งชีวิต ทั้ง 34 ตอน

ตารางภาพที่ 4.5 (ต่อ): ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวของความทุกข์พลภาพของผู้สูงอายุ จากรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์กุ๊ปชีวิต ทั้ง 34 ตอน

จากตารางภาพที่ 4.5 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับความทุกข์พลภาพของผู้สูงอายุในแต่ละตอนด้วยภาพ และภาพที่ปรากฏมักปรากฏเป็นภาพในส่วนที่พิการ หรือไม่

สมประกอบในผู้สูงอายุ ที่เป็นภาพของขาที่ถูกตัดออกไป ภาพของท้องที่โตผิดปกติ และภาพของตาที่มองไม่เห็น ที่ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการดูรายการดังกล่าวได้

จากการวิเคราะห์ภาพของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รวมทั้งสิ้น 34 ตอนนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า ภาพที่น่าเสอนั้น ล้วนเป็นส่วนประกอบที่เป็นสาเหตุให้ผู้ชมรายการโทรทัศน์ดังกล่าว เพราะในแต่ละตอน แต่ละเรื่องราวมักจะต้องใช้ภาพประกอบ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในส่วนของเนื้อหาให้มีมากขึ้น ดังเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิต

และจากการวิเคราะห์เนื้อหา ภาพ และวิธีการนำเสนอ ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รวมทั้งสิ้น 34 ตอนนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าเนื้อหา ภาพ และวิธีการนำเสนอ นั้น ล้วนเป็นส่วนประกอบที่เป็นสาเหตุให้ผู้ชมรายการโทรทัศน์ดังกล่าว เกิดการหลีกเลี่ยงได้ เพราะเนื้อหา เป็นการเล่าเรื่องราวทั้งหมด ซึ่งมักจะต้องใช้ภาพประกอบ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในส่วนของเนื้อหาให้มีมากขึ้น และวิธีการนำเสนอที่อาจมีทั้งเสียงบรรยายหรืออาจมีดนตรีประกอบรายการ ที่ภาพและเนื้อหาไม่สามารถอธิบายได้ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าทั้งเนื้อหา ภาพ และวิธีการนำเสนอของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้ชมรู้สึกเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
1	ค้ายใจรัก	<p><u>แม่ลุงจิตรจะมีลูกถึง 4 คน แต่ต่างก็ดิ้นรนออกไป</u> <u>ทำมาหากินตามต่างจังหวัดแทบไม่เคยกลับมา</u> <u>เยี่ยมเยียนผู้เป็นพ่อ</u> ซึ่งแก่ก็เข้าใจลูกทุกคนดีและ ไม่เคยเรียกร้องสิ่งใดจากพวกเขา</p> <p>ความหวังที่มีต่อหลานชายทำให้แกออกไปรับจ้าง ที่ไหนไกล ๆ ไม่ได้ ประกอบกับ<u>ร่างกายไม่ค่อย</u> <u>แข็งแรง</u> จึงทำได้เพียงรับจ้างงานใกล้บ้านที่ได้บ้าง ไม่ได้บ้างตามแต่ใครจะจ้างวาน</p>	

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
2	รักยามบั้นปลาย	<p>สองตา-ยายใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมานานกว่า 40 ปีแล้ว แม้จะไม่มีลูกด้วยกัน แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความรัก ความห่วงใยที่มีให้แก่กันลดน้อยลง ยิ่งในยามที่ตาหึงล้มป่วยประกอบด้วย <u>ลูกของยายเขียวที่ไม่เคยมาดูแลแม่ แต่กลับมานำรถจักรยานยนต์คันเก่าๆ ซึ่งใช้ประกอบอาชีพในการเก็บผลไม้ขายไปเมื่อหลายเดือนก่อน ทำให้แกเครียดจนกลายเป็นโรคประสาทอ่อน ๆ ต้องกินยาระงับทุกวัน เพื่อให้ไม่ให้อาการกำเริบ</u></p>	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
3	เปลี่ยวคาย	<p>ชายปิ่น สมมัน หึงชราวัย 77 ปี คนนี้ต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังมานานหลายสิบปี หลังจากต้องสูญเสียสามีคู่ชีวิตไปนับจากนั้นมาแกก็บากบั่นทำงานทุกอย่างเพื่อเลี้ยงดูลูกชายจนเติบโตใหญ่ แต่แล้วลูกชายเพียงคนเดียวที่หวังจะฝากผีฝากไข้ซึ่งยึดอาชีพออกเรือประมงก็มาติดเชื้อ เอชไอวี.ตายจากแกไปอีกคน</p>	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
4	สี่เพื่อรัก	<p>ความอ่อนโยนโรยแรงมักเป็นไปตามกาลเวลา เช่นเดียวกับยายสว่าง หญิงชราวัย 97 ปีคนหนึ่งที่ต้อง ทำงานอย่างหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูลูกๆ ทั้ง 8 คน เพียงลำพังหลังจากสามีเสียชีวิตมาตายจากไป ความทุกข์ได้ก็คงไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับต้องมาสูญเสียลูกๆ ที่เลี้ยงจนเติบโตใหญ่ไปถึง 6 คน เวลานี้จึงมีเพียงนายคง ซึ่งมีอาการทางจิต และนางหัน บุตรสาว ซึ่งต้องตราครุฑทำงานอย่างหนัก เพื่อเลี้ยงดูแม่และพี่ชาย</p>	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
5	มรสุมชีวิต	<p>ยายอุไร หญิงชราวัย 78 ปีคนนี้ เดิมเป็นชาว จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อแต่งงานมีครอบครัวก็ได้ไป ตั้งหลักปักฐานในเมืองหลวงหวังสร้างครอบครัว ให้มั่นคง ด้วยการยึดอาชีพค้าขายร่วมกับสามีเลี้ยง ดูลูกสาวที่ขอมมาเลี้ยงมีความสุขกันตามอัธยาศัย <u>แต่</u> <u>แล้วชีวิตยายอุไรก็พลิกผัน เมื่อโรคอัมพฤกษ์ โรค</u> <u>ความดัน และเบาหวานเข้ามารุมเร้า ทำให้ขาดรายได้</u> <u>เพียงไม่นานผู้เป็นสามีก็มตาจากไปด้วย ชำร่วย</u> <u>ไปกว่านั้นลูกสาวที่เฝ้าเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่ยัง</u> <u>นำน้อง หลานชายมาทิ้งไว้ให้แก่เลี้ยงดูและหนี</u> <u>หายไปไม่กลับมาสนใจใยดีแม่และลูกอีกเลย</u></p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
6	ลำพัง	<p>ยายบุญมี ต้องใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยวด้วยความยากลำบาก เพราะโรคภัยที่รุมเร้า ทั้งความดัน และโรคหัวใจ เมื่ออยู่กับสามีจึงย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่จังหวัดสระแก้ว ด้วยการเช่าที่ดินสร้างบ้านยึดอาชีพออกรับจ้างทำไร่นา <u>เสียงดูถูกชาย ซึ่งมีอยู่ 1 คนด้วยกัน</u> แต่ไม่นานสามีก็เสียชีวิตจากไปด้วยโรคมะเร็ง นับจากนั้นมาแกจึงต้องเลี้ยงดูลูกชายเพียงลำพัง ด้วยการรับจ้างทำงานทั่วไป <u>แต่โชคร้ายที่ลูกชายมีสติไม่สมประกอบจึงไม่สามารถช่วยงานใดๆ ได้และมักจะหนีหายออกจากบ้านเข้าป่าไปนานนับเดือน จึงจะกลับมาบ้านสักครั้ง</u> วันนี้เมื่อร่างกายอ่อนแรงลง ยายบุญมี จึงทำได้เพียงเก็บเศษมันที่หลงเหลือจากไรมานับขายได้กิโลละ 1 บาท พอได้เลี้ยงชีวิต แต่ในยามที่ฝนตกรายได้ที่มีอยู่น้อยนิดแล้วก็ไม่เหลือเลย</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
7	กรรมลิขิต	<p>เมื่อพ่อแม่ตายจากไป ลูกบุญสืบก็ต้องเผชิญชีวิตเพียงลำพัง เพราะ <u>พี่น้องต่างแยกย้ายกันไปมีครอบครัว</u> และต่างก็ดิ้นรนหาเช้ากินค่ำเช่นกัน</p> <p>เคราะห์กรรมยังไม่หมดเท่านั้น <u>เมื่อปีก่อนแกพลัดตกบันไดบ้านทำให้ขาข้างซ้ายหักงอ เดินแทบไม่ได้ ต้องใช้ไม้พยุงตัวตลอด ไม่งั้นจะหกล้มหลังล้มลง</u></p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
8	มีดมน	<p>ลุงประเสริฐ เคยมีภรรยามาก่อน และมีลูก 2 คนด้วยกัน แต่เมื่อภรรยาเสียชีวิตก็มาพบรักกับป้าสุณีย์ ทั้งคู่อยู่กินกันมาเกือบ 20 ปี แต่ไม่มีลูกด้วยกัน ส่วนลูกของลุงประเสริฐทั้ง 2 คน ก็ไม่เคยกลับมาเยี่ยมเยียนผู้เป็นพ่อเลย แม้ว่าแจะส่งข่าวคราวไปหลายครั้งแต่ก็ไร้แวว</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
9	เพื่อลูก	<p><u>สองแม่ลูกอาศัยพื้นที่ครัวหลังบ้านเป็นที่อยู่ที่กิน และที่หลับนอน เพราะพื้นที่ด้านหน้าบ้านในยามที่ฝนตกน้ำจะไหลนองเต็มบ้าน</u> การเคลื่อนย้ายคนป่วยของหญิงชราจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก สองแม่ลูกจึงต้องใช้พื้นที่ส่วนนี้ประกอบกิจวัตรประจำวัน</p> <p><u>ยายเสียนมีลูกอยู่ 4 คน แต่มาตายจากไป 2 คน ส่วนอีกคนที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้มากนัก เพราะต้องดิ้นรนเลี้ยงดูแลครอบครัวเช่นเดียวกัน</u></p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
10	ใครกำหนด	<p>ทั้งคู่มีลูกด้วยกัน 2 คน ลูกสาวคนเล็ก ชื่อ เพาะวี เธอมีสติไม่สมประกอบมาตั้งแต่เกิด แต่ก็ยังโชคดีที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง ส่วนลูกชายคนโตที่หวังจะฝากผีฝากไข้ก็มาตายจากไปด้วยโรคปอด ขณะที่ตาแย้มเองก็เจ็บป่วยด้วยโรคกระเพาะ รั้วมานานหลายปีแล้ว ด้วยความยากจนครอบครัวผิวเหลืองจึงมีเพียงกล้วยสุก กับมะม่วง และผักข้างรั้ว มากลูกข้าวกินบางวันโชคร้ายไม่มีอะไรกิน ต้องกินข้าวคลุกกับน้ำปลา บ้านที่อยู่อาศัยก็รื้อวันจะพังลงมายิ่งในยามที่ฝนตกแทบไม่มีที่หลบที่นอน จึงทำให้ครอบครัวนี้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
11	คู่ชีวิต	<p>ยายซุ่ม - ตาลิงคำ 2 สามี่ ภรรยาคุณี่ต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างยากลำบากหลังจากที่สามี่ล้มป่วยเป็นอัมพาต ความลำบากของทั้งคู่เป็นที่น่าเวทนาของชาวบ้านละแวกใกล้เคียง จึงคอยช่วยกันแบ่งปันข้าวปลาอาหารมาจนเจือให้ตามกำลัง</p> <p>ยายซุ่ม คงไม่ลำบากเท่านั้น หากตาลิงคำ ไม่ต้องมาประสบกับความพิการ เพราะยายซุ่มเอง ก็ป่วยด้วยโรคความดัน เบาหวาน ข้อเข่าเสื่อมที่รุนแรงมาตลอด เพราะต้องทำหน้าที่ดูแลผู้เป็นสามีในทุกๆ เรื่องยายซุ่มจึงไม่สามารถออกไปรับจ้างทำงานที่ไหนได้ ขณะที่เรื้อรังเองก็เริ่มถดถอย ทุกวันนี้จึงทำได้เพียงรับจ้างแกะเปลือกหอม กระเทียมอยู่ที่บ้านพอให้มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
13	หนึ่งชีวิต	<p>ลุงสำราญต้องต่อสู้ชีวิตมาตั้งแต่วัยเด็ก เหตุเพราะพ่อแม่ตาย <u>แกมีเพียงพี่ชาย และน้องชายเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข</u> ชีวิตลุงสำราญไม่ราบเรียบนัก เพราะพออายุได้ 8 ขวบ ก็เริ่มป่วยเป็นโรคลมชักเรื่อยมาจนอายุได้ 20 ปี จึงตัดสินใจบวชเรียนหวังพ้นทุกข์ แต่แล้วชีวิตก็ไม่ได้พบกับความสุขสงบเหมือนตั้งใจหวัง เพราะ <u>ลุงสำราญเกิดอาการชักขึ้นระหว่างเผาขยะบริเวณลานวัด ทำให้ร่างกายถูกไฟคลอกเป็นแผลทั่วทั้งตัว นอกจากแผลไฟไหม้ที่สร้างความเจ็บปวดแล้วอาการชักยังส่งผลให้ขากรรไกรแข็งพูดจาไม่รู้เรื่อง</u></p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
14	สายใยรัก	<p>ส่วนลูก ๆ ต่างก็แยกย้ายกันไปมีครอบครัว นาน ๆ ครั้งจึงจะกลับมาเยี่ยมเยียน เธอจึงมีเพียงสุทินที่ยังคงต้องคอยดูแล ซึ่งสุทินเองจะเรียก ตู๊กตาว่าแม่ เพราะตั้งแต่จำความได้ก็มีเพียงเธอที่คอยป้อนข้าว ป้อนน้ำให้ โชคดีที่ตู๊กตายังมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงเธอจึงออกไปรับจ้างทำงานบ้าน ในเขตอำเภอบางกรวย กว่าที่จะกลับถึงบ้านก็มีดคำแม่จะไกลจากที่พักแต่เธอก็ไม่เคยกลางาน เว้นแต่วันที่สุทินไม่สบายเพื่อนบ้านเล่าให้ฟังว่า ตู๊กตาทำเช่นนั้นนานนับ 10 ปี บางครั้งค่าจ้างหมดไปกับค่ารถแท็บไม่พอเหลือเป็นค่ายาและค่าเหมารถพาน้องไปโรงพยาบาล <u>บ่อยครั้งที่เธอต้องอดข้าวเพียงเพื่อให้น้องชายได้กินอิ่ม เพราะอาการทางประสาททำให้สุทินกินข้าวได้ทั้งวันแบบไม่รู้ว่ามีท้อง</u></p>	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต”

ที่มา : เทปรายการโทรทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมทั้งสิ้น 14 ตอน

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
1	ชีวิตเดียวดาย ชายมะลิ	<p>15 ปีแล้ว ที่สามีนุ่ทุกข์ขุกยากเสียชีวิต ทั้งให้ชายมะลิ เผชิญชีวิตอย่างเจ็บเหงาเดียวดาย สิ้นไร้ผู้เลี้ยงดู เพราะตา-ยายไม่มีลูกด้วยกัน จะออกหา รับจ้าง สังการก็ไม่เป็นใจ <u>เพียงแค่ง่างทำเดิน ทา เก็บผักตามรั้วบ้าน กินกันตาย ยังเหนื่อยหอบ วิ่งเวียน ด้วยโรคความดันโลหิตสูง และโรคปอดขากอยรั้งควาญ</u></p> <p>เบี่ยยังชีพไม่พอปะทั่งให้พื้นเดือน เพื่อนบ้านและญาติ หยิบยื่นให้ก็เป็นบางครั้ง ไม่อาจดูแลได้ทั่วถึง <u>พายุมาคร่าก่อน พัดฝาบ้านพังไปแถบ ชายมะลิ ยังต้องทนนั่งหนาวสั่นย่นเข้า</u> กว่าจะมีคนมาเห็น และช่วยเปลี่ยนฝาบ้านให้ใหม่ โดยต้องปล่อยไว้หลังคารั่วดังเดิม เพราะไม่มีงบมากพอจะเปลี่ยนให้</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
2	ชีวิตเดี่ยวชายชอง	<p><u>มีลูกชายเพียงคนเดียว ก็ด่วนเสียชีวิตตั้งแต่เพิ่ง</u> <u>ย่างเข้าวัยหนุ่ม</u>หาอยู่หากินกันมาสองตา-ยาย จนถึงบั้นปลายชีวิต <u>สามีก็ลาโลกไปอีกคน</u> 8 ปีมานี้ ยายชอง จึงต้องอยู่เพียงเดี่ยวดาย อย่างสิ้นไร้ทาง ทำกิน หากวันไหนเพื่อนบ้านไม่แบ่งปัน ก็ต้องพึ่ง เบี้ยยังชีพปีละ 3 พันบาท กระทบัดกระทบักิน บ้าง หากเก็บผัก เก็บลูกไม้กินตามมีตามเกิดบ้าง</p> <p><u>สายตาพร่ามัวลงทุกวัน เอว,ขา หรือก็ปวดร้าว</u> <u>อ่อนแรงหกล้มก็หลายหน</u> ไข่แต่เรื่องปากท้อง เท่านั้นที่เป็นปัญหา ด้วยยายชอง ยังมีอีกเรื่องน่า ห่วง</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “**สุภูมิชีวิต**”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
3	ชีวิตลำเค็ญยายเสนาะ	<p><u>หลังจอรุ่ม สายตาพร่าเลือน ชาวสองข้างก็อ่อนล้า</u> <u>เดินกุกๆ เงินๆ</u> แต่ยายเสนาะยังต้องทำงานหนัก อาบเหยื่อต่างน้ำเพื่อหาเลี้ยงชีวิต เพราะตั้งแต่สามี ล่วงลับบ้านที่อาศัยคนอื่นอยู่ ก็<u>ถูกเจ้าของด่าทอ</u> <u>หนักเข้าก็จับไล่</u> จนต้องหอบถือผืนหมอนใบมา <u>อาศัยอยู่ใต้ต้นตะขบ</u> ด้วยเวทนาสงสารชาวบ้านจึง บริจาคเศษ ไม้และสังกะสีเก่า ช่วยกันปลูกเพิงพัก ให้ยายอยู่ข้างถนนในหมู่บ้าน</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
4	ตาจง-ชายกวาง ลูกตาจ	<p><u>นับแต่ลูกชายคนเดียวเสียชีวิต ด้วยโรคเชื้อราในสมอง สะเก็ดเงินที่หน้า</u> "ตาจกับชายกวาง" จึงต้องอยู่กันอย่างยากไร้ ต้องอาศัยออกหาจับปลามากิน แต่ด้วยสังขารเก่าเปดสิบปี แถมยังปวดหลังเรื้อรังมานาน จึงออกหาจับปลาไม่ค่อยได้</p> <p>ส่วนชายกวาง <u>สายตาพร่าเลือน ปวดตามไขข้อ-มือไม้สั่นจนหยิบจับอะไรไม่ค่อยไหว</u> วันดีคืนดีก็คันเนื้อคันตัวเคี้ยวร้อนเคี้ยวหนาว ต้องตัวนอนชมจับไข้ ชวนคิดไปต่างๆ นานา หากลูกยังอยู่ชีวิตคงไม่ตกอับ</p> <p>ยังโชคดีได้เพื่อนบ้านเมตตาให้ข้าวกิน บางคนก็เอื้อเฟื้อให้เงินไว้ซื้อยากินแก้ปวด ด้วยเห็นใจที่ สองตาชายไม่มีลูก แต่ต่างคนต่างยากไร้จึงช่วยได้บ้างครั้งคราว สองตาชายจึงต้องทนอยู่ในบ้านสภาพเก่าทรุดโทรม <u>ยามหน้าน้ำหลากเอื้อท่วมถึงพื้นเรือน</u> ถูกตัดขาดจากเพื่อนบ้าน แต่ถึงอย่างไรตาจกับชายกวาง ก็ยังดีใจที่ยังมีบ้านอยู่ ไม่ต้องเร่ร่อนลำบาก มากไปกว่านี้</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
5	<p>ดาบรอง ขยายเล็กตา บอด-หลานพิการ</p>	<p>เฝ้าปรนนิบัติภรรยาซึ่งป่วยเป็นมะเร็ง อยู่หลายปี จนเสียชีวิต <u>แต่ดาบรองก็ยังไม่สุขสบาย ด้วยต้องรับช่วงเลี้ยงดูยายเล็ก พี่ของภรรยาซึ่งเมื่อดวงตาบอดสองข้าง</u> ลูกทั้งหมดก็หายหน้า</p> <p><u>สองดวงตาพร่าเลือน ขาทั้งคู่ก็อ่อนล้า บางครั้งปวดร้าวตั้งแต่สะโพกถึงข้อเท้าเดินแทบไม่ไหว</u> แต่เพื่อให้ยายเล็กและแม่ขี้ได้มีกิน ตาจึงฝืนความเจ็บปวดไปกู้เงินมาเปิดร้านขายของชำ แต่คนเชื่อจนหมดทุนรอน ต้องหันมาเลี้ยงไก่และปลูกตะไคร้ แต่หลายเดือนแล้วไม่มีแม่ค้ารับซื้อ ตาจึงได้แต่ลดน้ำพรวนดิน หวังว่าสักวันจะขายได้</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
6	ตาประยงค์ พิการ เด็วคาย	<p><u>หลังถูกคนร้ายตีศีรษะ สมองกระทบกระเทือนทำให้ร่างกายช็อกว้ใช้การไม่ได้ 20 ปีมาแล้ว</u> ประยงค์จึงมีชีวิตรอยู่อย่างลำบาก เพราะพ่อแม่แก่เต่าสิ้นบุญไปกันหมด <u>ที่ห้องและบ้านก็ไม่มีอยู่</u> <u>เป็นของตัวเอง ต้องมาอาศัยโรงเก็บของๆ น้ำสาว</u> <u>เป็นที่คุ้มแดดฝน</u></p> <p>อีกทั้งขยันไปหาจับปลาตามหนองน้ำแลกร้าข้าวสารไว้หุง <u>จนเสียงจมน้ำเสียชีวิตอยู่หลายหน แต่โชคดี</u> <u>ที่มึคนเห็นช่วยไว้ทัน</u></p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
7	ดาสมพงษ์-ชายอ่อน ลูกเสียดตี	ร่างกายบอบช้ำ <u>ไม่ว่าเดินหรือนั่ง สองตา-ยาย ก็</u> <u>ปวดขาและสะโพกที่เคยหัก</u> ตาอ่อนยังพูดไม่ได้ ด้วยต้องเจาะคอเพื่อหายใจ ทุกข์ทรมานจนต้อง ถ่ายทอดความในใจเป็นตัวอักษร เพราะถึงมีเบาะยัง ซีฟ ก็ไม่พอกิน ชาวบ้านช่วยเหลือก็ไม่อบอุ่นเท่า ความอาหารจากลูก	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สู้กับชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
8	ทองสุข พิการ อนาคต	<p><u>พอกแก้ตัวอาการโรคลมชักซึ่งเป็นมาตั้งแต่เด็ก</u> <u>กำริบหนักจนส่งผลต่อสมอง และร่างกายซีกขวา</u> <u>ใช้การไม่ได้ ภรรยาก็หายหน้าไม่ส่งข่าว ทั้งลูกชาย</u> <u>ไว้กับลุงทองสุข</u> หลายปีทีลุงต้องฝืนร่างกายหากิน เลี้ยงลูกอย่างทุลักทุเล เมื่อไม่พอกินพอใช้จึงต้อง ไปกู้เงินกองทุนเพื่อคนพิการเอามาใช้จ่ายในบ้าน อีกทั้งส่งลูกเรียน ด้วยไม่เคยส่งดอกเบีย หนี้สินจึง พอกพูนหาทางแก้ไม่ได้ ที่สุดต้องให้ลูกออกจาก โรงเรียนทั้งที่ยังไม่จบ ม.3</p> <p><u>ยิ่งยามไหนอาการโรคลมชักกำริบ เพื่อนบ้านต้อง</u> <u>ช่วยกันห้ามส่งโรงพยาบาล ปล่อยให้นอนรักษาตัว</u> <u>อยู่อย่างอนาถา เดียวดายไร้เงาลูกชายข้างกาย</u> ฝ้า แต่คิดคงมีสักวันได้อยู่พร้อมหน้า มีความสุขตาม ประสา..พ่อลูก</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
9	ยายแก้ว โรคไส้เลื่อน	<p>แต่หัวหน้าน้ำใช้ ก็เหนื่อยหอบอ่อนล้า ที่จะให้หา รับจ้างจึงเงินกำลังหากเพื่อนบ้านไม่มาหยิบยื่นให้ ทนหิวโหยไม่ไหว <u>ยายแก้ว ก็ต้องเดินไปขอข้าว</u> <u>ชาวบ้านปะทั้งชีวิตในกระท่อมเก่าๆ ไร้แสงไฟฟ้า</u> ไร้แม้ความหวังจะรักษาภัยให้หายป่วย</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
10	ยายชิ้นเลี้ยงลูกดาบอด	<p><u>เมื่อต้องหिनลูกตามจนดวงตามืดบอด</u> หากินไม่ได้ ลูกชายคนโตของป้าทองอยู่ที่หายสาบสูญ อีกสองคน<u>ต้องโทษคุมขัง</u></p> <p><u>นับวันหลังยิ่งง่อม อีกทั้งยังปวดตามข้อ</u> จนนอนไม่หลับยายชิ้นได้แต่กินยาแก้ปวดระงับ เป็นความทุกข์ทรมานที่ป้าทองอยู่ สัมผัสได้แม้ดวงตามองไม่เห็น แต่ไม่รู้จะช่วยเหลือแม่ได้ด้วยวิธีใด ฝ่าแต่คิดน้อยใจกับชะตาชีวิต</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “**สกุ๊ปชีวิต**”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
11	<p>ชายเข้าเลี้ยงตาสวัสดิ์ อัมพฤกษ์</p>	<p>จากสองแรงแข็งขัน ทำมาหากินได้ไม่เดือนร้อน ชีวิตกลับพลิกผันเมื่อ<u>ตาสวัสดิ์ล้มป่วยอัมพฤกษ์</u> เงินเก็บออม สูญไปกับการรักษา ขณะที่อาการมีแต่ทรุดจนถูกตัดขาข้างหนึ่ง โดยที่ลูกสาวคนโตไม่เคยเหลียวแล <u>ข้ายังนำบ้านไปจำนอง</u> อ้างเอาเงินไปทำทุน</p> <p>เงินที่ลูกสาวคนเล็กเพียรส่งให้ รวมกับเบี้ยยังชีพแล้ว ยังไม่พอกินชายเข้า จำต้องทิ้งสามีไว้ตอนกลางวัน เพื่อรับฝักไปขายต่างอำเภอ ง่ายๆ เงินๆ ด้วยวัย 70 ปี <u>จนตรอกโดยสารแทบพิการ</u> ยังฝืนทน คั้นรันทบเก็บของเก่าขายเพิ่มอีกทางก็ไม่พอกิน จนบางมือสามีต้องกินข้าวคลุกน้ำปลา ด้วยสุดกำลังแต่เพียงนี้</p> <p><u>ฝนตกคราใด น้ำก็จะนองพื้นบ้าน เสี่ยงลื่นหกล้ม</u> หากสายตาก็ฝ้าฟางด้วยต้อกระจกมองไม่เห็น ชายเข้าได้แต่กาวนา ขอโซคร้ายอย่างซ้ำเดิม ให้ทุกข์เจ็ญไปกว่านี้อีกเลย</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “**สุกूपชีวิต**”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
12	ยายต้นตาบอด ลูกทึง	<p>หลังสามีเสียชีวิต ความเผ่าชราที่คืบคลานเข้ามา ก็ทำให้ร่างกายยายต้น ช้ำแ่ลง สองตาพร่าเลือนจนมืดสนิท สองขาสิ้นแรงจะยืนเดิน สมบัติพิสดานไม่เคยมีติดกาย ลูกๆ จึงหนีหาย แม่แต่ลูกชายคนเล็กที่เคยได้พึ่งพา ยังรื้อบ้านตามภรรยาไปอยู่ต่างถิ่น ทิ้งให้แม่อยู่กับชีวิตที่มีดมนอ้างว่าง</p> <p>แม่เพื่อนบ้านช่วยกันบริจาคถังกะสี ปลูกเพิงพักให้อยู่ และผลัดกันมาอาบน้ำ ป้อนข้าวให้ แต่ยายวัย 80 ปี ยังไม่วายปวดท้อง โรคกระเพาะ ป่วยทั้งกาย ป่วยทั้งใจ ด้วยลูกไม่ยอดี</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
13	<p>ชายนิภาเดียวดาย ป่วยหลายโรค</p>	<p><u>จากเคยขายส้มโอ เลี้ยงชีวิตเดียวดายไปวันๆ</u> <u>เพราะสามีแยกทางส่วนลูกคนเดียวเสียไปแล้ว</u> <u>เขาวัว บั้นปลายชีวิต ชายนิภา ก็ยังทุกข์หนัก ด้วย</u> <u>สารพัดโรคสังสุ่ จนเดินเหินไม่ได้ ทั้งโรคไต หัวใจ</u> <u>เบาหวาน ใ้เดือน กระดูกเข้าเสื่อม และเส้นเลือด</u> <u>ขาด ที่สร้างความทรมานสาหัส หากไม่มียากิน</u> <u>ยามอาการกำเริบ</u></p>	 <p>สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
14	<p>ยายบุญโล้น พวงเพชร</p>	<p><u>บ้านฝาขัดแตะด้วยไม้ไผ่ เสารือนถูกปลวกกัดกิน จนผุ ยามพายุฝนคะนอง ลั่นกลอนเสียงโคนล้มได้ ทุกเมื่อ</u> เป็นที่อยู่ของยายบุญโล้น พวงเพชร <u>นับแต่ถูกขามมาป่วยจนเสียชีวิต ให้หลังไม่นานสามีก็สิ้นใจตามไปอีกคน</u> ยายจึงต้องใช้ชีวิตเดิวยดาย อดมือกินมือมาตลอด</p> <p>ด้วยสังขารเกือบแปดสิบปี <u>ป่วยทั้งโรคกระเพาะ ตามมาด้วยกระดูกสันหลังทับเส้นมานานหลายปี</u> วันไหนอาการปวดกำเริบจนเดินไม่ได้ ไม่มีแม่เงินซื้อยากินแก้ปวด ยายบุญโล้น ได้แต่นอนร้องครวญครางทุกข์ทรมานกาย ทนจนกว่าอาการปวดทุเลาหายไปเอง</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
15	ยายชันทาฟิการ ลูกสมองซ้า	<p><u>เมื่อสามีเสียชีวิต ยายชันทาฟิการ ซึ่งเหลือขาข้างเดียว ก็</u> <u>มานะหารับจ้างตัดอ้อย ปดุกมัน เลี้ยงลูก 5 คนจน</u> <u>เติบโตใหญ่</u> แต่เมื่อลูกๆ แยกย้ายกันไปแล้ว ก็ไม่เคย หวนกลับมาแล <u>ลูกชายคนเดียวที่เหลืออยู่เคียงข้าง</u> <u>ก็โชคร้าย ถูกรถชนจนสมองสั่งการได้ช้าลง</u> ขณะที่ยายชันทาฟิการ ดวงตาฝ้าฟางลงทุกวัน <u>ทั้งป่วยโรค</u> <u>ไต ความดันโลหิตสูง และไขข้อ จนเดินเหินไม่ได้</u> ด้วยเจ็บปวดทรมาน</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
16	ยายวันดี เดียวดาย ยากไร้	<p>เพราะไม่ใส่ใจในชีวิตคู่ เมื่อพ่อแม่เสียชีวิต ยายวันดี จึงเหลือเพียงตัวคนเดียว <u>ไว้แม่บ้านจะอยู่ด้วย</u> ก่อนพ่อเสียชีวิต <u>ขัดสนหนักจนต้องขายบ้าน</u> โชคดีที่เจ้าของใหม่ให้อำนาจไปก่อน เพราะเห็นใจว่ายายอับจนหมดสิ้นแรงรับจ้าง จนต้องหาเก็บผักขาย เลี้ยงชีวิตไปวันๆ</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
17	ชายสังวาลย์..อนาถา	<p>เมื่อบ้านหลังเก่าซึ่งปลูกอยู่ริมทางรถไฟ มีสภาพเก่าๆ ขามฝนตกน้ำค้ำเอ่อสูง-ซึมถึงพื้นที่นอน คู่มกายอีกต่อไปไม่ได้ <u>แถมบางครั้งมีสัตว์เลื้อยคลานมาอาศัยอยู่ด้วย</u> ชาวบ้านสงสารจึงลงขันซื้ออิฐและปูนมาก่อฉาบ โดยต่อจากโรงรถของผู้ใจบุญให้ชายสังวาลย์อยู่</p> <p><u>แต่ก็ขาดแคลนไฟฟ้าส่องสว่าง ไม่มีทั้งน้ำใช้ ต้องขอจากเพื่อนบ้าน</u> โดยต้องจ่ายค่าน้ำให้ครั้งละ 20 บาท นี่ไม่ใช่ปัญหาหนักอก กลับอยู่ที่เรื่องปากท้อง</p> <p><u>สองดวงตาพร่าเลือน เดินไม่ทันระวังจึงลื่นล้ม</u> <u>ข้อมือข้างซ้ายเคลื่นยังไม่ทันหายดี ลำสุดสัปดาห์</u> <u>ก่อนยายสังวาลย์ยกหม้อข้าวหล่นจากเตา น้ำร้อนลวกเท้าเป็นแผลลึก</u> ไม่เคยได้ไปหาหมอ เป็นอีกชีวิตวัยชราต้องทนทุกข์ทรมานไปอีกนานแค่ไหน ยังไม่รู้</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “สกุ๊ปชีวิต”

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
18	<p>ยายสุมาลีตาเดียว ไร้ญาติ</p>	<p><u>ครั้นแก่ตัวยังล้มป่วยโรคปอด พอเริ่มหายป่วยก็ถูกรถชนขาหัก ข้ำดวงตาข้างขวายังเกิดเป็นฝีจนบอดสนิท</u> อีกข้างที่เหลือก็มีดมั่ว สุดท้าย จึงได้แต่รับจ้างบีบนวด แลกเงินซื้อข้าว</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
19	ยายเสงี่ยม ชีวิต อนาถา	<p><i>แม้มีลูกสองคน แต่ก็เสียชีวิตไปตั้งแต่วัยเด็ก</i> เมื่อถึงยามแก่เฒ่าล้มป่วยไข้ "ยายเสงี่ยม" จึงไม่มีใครให้พึ่ง ที่พึ่งพายามนี้จึงมีแต่เพื่อนบ้าน ซึ่งแบ่งที่ดินให้ปลูกกระท่อมหลังเล็กๆ ให้อยู่ บรรเทาความเดือนร้อนได้ประหนึ่ง</p> <p>แต่ปัญหาเรื่องปากท้อง ชักกลุ่มรุมจนยายเสงี่ยมใช้ชีวิตอยู่แทบไม่เป็นสุข ต้องดิ้นรนออกไปหาเก็บขวดขาย ด้วยสภาพสังขารซึ่งผ่านร้อนผ่านหนาวมากกว่า 96 ปี <i>ดวงตาที่เคยสว่างไสวเริ่มฝ้าฟางจนจะมีมดบอด</i> ทำให้กว่าจะเก็บขวดให้มีจำนวนมากพอขาย ยายเสงี่ยมต้องใช้เวลาอันเป็นสัปดาห์ จนชาวบ้านที่พบเห็นสงสาร บ้างก็แบ่งปันอาหาร-เงินมาซื้อกินประทังความหิว</p>	

ลำดับ	ตอน	เสียง	ภาพ
20	ชายหล้า เลี้ยงสามีพิการ	<p><u>เมื่อฤทธิ์ยาฆ่าแมลง ที่สะสมจากการทำสวนทำไร่</u> <u>กำริบ ตาศรีบุตร ก็ป่วยหนักจนพิการ หายใจ</u> <u>ลำบาก กลืนข้าว-น้ำก็ยากเย็น ข้าลูกชายคนเดียว</u> <u>ยังตายจาก</u> ชาวบ้านสงสารว่าอุ้มสามีขึ้นบ้าน ไม่</p> <p>ไหว ช่วยสร้างกระท่อมให้อยู่ สองตา-ชายยังไม่</p> <p>วายล้มลุกคลุกคลาน ขามพากันเดินอยู่บ่อยๆ</p>	

ตารางที่ 4.5 (ต่อ) การวิเคราะห์เสียง และ ภาพ ของรายการโทรทัศน์ “**สฎีปชีวิต**”

ที่มา : เทปรายการโทรทัศน์ “**สฎีปชีวิต**” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมทั้งสิ้น 20 ตอน

จากการวิเคราะห์เสียงบรรยายของทั้งรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รวมทั้งสิ้น 34 ตอนนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า เสียงที่ปรากฏในรายการนั้น ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆที่นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี เสียงสามารถเล่าเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในอดีตให้ผู้ชมได้รับรู้ในสิ่งที่เคยเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ชมได้เข้าใจได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงพบว่า เสียงเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่เพิ่มความน่าสนใจ หาดู และทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงได้มากขึ้นนอกเหนือจากภาพที่ปรากฏทางรายการ โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปเพื่อแยกประเภทของเนื้อหาที่ปรากฏออกมาทางรายการดังกล่าวได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. ประเภทที่ถูกทอดทิ้ง / โดดเดี่ยวเดียวดาย

เป็นการบรรยายเรื่องราวที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่ต้องอาศัยอยู่เพียงลำพัง บ้างก็ถูกทอดทิ้งจากลูกหลาน บ้างก็ล้มหายตายจากกันไป จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตดังกล่าว แต่เพียงลำพัง ไร้ซึ่งคนดูแล สำหรับตอนที่ม็องค์ประกอบหลักๆอยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนรักยามบั้นปลาย ตอนเปลี่ยวดาย ตอนลำพัง ตอนกรรมลิขิต ตอนหนึ่งชีวิต ตอนชีวิตเดี่ยวดายยามมะลิ ตอนชีวิตเดี่ยวดายยายสอง ตอนยายแก้ว โรคได้เลื่อน ตอนยายต้นตาบอด ลูกทิ้ง ตอนยายนิภาเดี่ยวดาย ป่วยหลายโรค ตอนยายบุญไฉ่นพวงเพชร ตอนยายวันดี เดี่ยวดายยากไร้ ตอนยายสุมาลีตาเดียวไร้ญาติ และ ตอนยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถา

จากตารางที่ 4.4 และ ตารางที่ 4.5 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกเสียงที่บรรยาย นอกเหนือจากภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของการถูกทอดทิ้ง / โดดเดี่ยวเดียวดาย ดังนี้

เสียงที่ 1.1 เสียงรายการวงเวียนชีวิต ตอน รักยามบั้นปลาย

“ด้วยความยากจนทำให้ลูกของตาหึ่งและยายเขี้ยวทอดทิ้งทั้งสองคนไว้เพียงลำพัง **ลูกของยายเขี้ยวไม่เคยมาดูแลแม่ แต่กลับมานำรถจักรยายนต์คันเก่าๆ ซึ่งใช้ประกอบอาชีพในการ**

เก็บผลไม้ขายไปเมื่อหลายเดือนก่อน ทำให้แกเครียดจนกลายเป็นโรคประสาทอ่อน ๆ ต้องกินยา
ระงับทุกวัน เพื่อให้ไม่ให้อาการกำเริบ”

เสียงที่ 1.2 เสียงรายการวงเวียนชีวิต ตอน เปลี่ยวดาย

“ยายปิ่นต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังมานานหลายสิบปี หลังจากต้องสูญเสียสามีชีวิตไป
แต่แล้วลูกชายเพียงคนเดียวที่หวังจะฝากผีฝากไข้ ก็ตายจากแกไปอีกคน หลังจากสูญเสียลูกชายไป
ยายปิ่นต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างอ้างว้าง”

เสียงที่ 1.3 เสียงจากรายการวงเวียนชีวิต ตอน ลำพัง

“ยายบุญมี ต้องใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยวด้วยความยากลำบาก เพราะโรคภัยที่รุมเร้า ทั้ง
ความดัน และโรคหัวใจ แต่เดิมยายบุญมีเป็นคน จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่ออยู่กับสามีจึงย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่
จังหวัดสระแก้ว ด้วยการเช่าที่ดินสร้างบ้านยึดอาชีพออกรับจ้างทำไร่นา เลี้ยงดูลูกชาย ซึ่งมีอยู่ 1 คน
ด้วยกันแต่ไม่นานสามีก็เสียชีวิตจากไปด้วยโรคมะเร็ง นับจากนั้นมาแกจึงต้องเลี้ยงดูลูกชายเพียง
ลำพัง ด้วยการรับจ้างทำงานทั่วไป แต่โชคร้ายที่ลูกชายมีสติไม่สมประกอบ จึงไม่สามารถช่วยงาน
ใดๆ ได้และมักจะหนีหายออกจากบ้านเข้าป่าไปนานนับเดือน จึงจะกลับมาบ้านสักครั้ง ”

เสียงที่ 1.4 เสียงจากรายการวงเวียนชีวิต ตอน กรรมลิต

“เมื่อพ่อแม่ตายจากไป ลูกบุญสืบก็ต้องเผชิญชีวิตเพียงลำพัง เพราะพี่น้องต่างแยก
ย้ายกันไปมีครอบครัว และต่างก็ดิ้นรนหาเช้ากินค่ำเช่นกัน”

เสียงที่ 1.5 เสียงจากรายการวงเวียนชีวิต ตอน หนึ่งชีวิต

“ลุงสำราญต้องต่อสู้ชีวิตมาตั้งแต่วัยเด็ก เหตุเพราะพ่อแม่ตาย แกมีเพียงพี่ชาย และน้องชายเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข”

เสียงที่ 1.6 เสียงจากรายการสกุ๊ปชีวิต ตอน ชีวิตเดี่ยวดายยายมะลิ

“15 ปีแล้ว ที่สามีคู่ทุกข์คู่ยากเสียชีวิต ทิ้งให้ยายมะลิ เผชิญชีวิตอย่างเงิบเหงา เดี่ยวดาย สิ้นไร้ผู้เลี้ยงดู เพราะตา-ยายไม่มีลูกด้วยกัน”

เสียงที่ 1.7 เสียงจากรายการสกุ๊ปชีวิต ตอน ชีวิตเดี่ยวดายยายฮอง

“มีลูกชายเพียงคนเดียว ก็ด่วนเสียชีวิตตั้งแต่เพิ่งย่างเข้าวัยหนุ่มหาอยู่หากินกันมาสองตา-ยาย จนถึงบั้นปลายชีวิต สามีก็ลาโลกไปอีกคน 8 ปีมานี้ยายฮอง จึงต้องอยู่เพียงเดี่ยวดาย”

เสียงที่ 1.8 เสียงจากรายการสกุ๊ปชีวิต ตอน ยายแก้ว โรคไล่เลื่อน

“กว่า 30 ปีแล้ว ที่สามีเสียชีวิต อีกทั้งไม่มีลูก ยายแก้ว จึงต้องหาเลี้ยงชีวิตเพียงลำพัง แม่โรคภัยเบียดเบียน ปวดท้องทรมานก็อดกลั้น ไม่ปรึกษาบอกใครเดี่ยวดาย”

เสียงที่ 1.9 เสียงจากรายการสกุ๊ปชีวิต ตอน ยายต้นตาบอด ลูกทิ้ง

“หลังสามีเสียชีวิต ความแค้นที่คืบคลานเข้ามา สมบัติพัสถานไม่เคยมีติดกาย ลูกๆ จึงหนีหาย แม้แต่ลูกชายคนเล็กที่เคยได้พึ่งพา ยังรื้อบ้านตามภรรยาไปอยู่ต่างถิ่น ทิ้งให้แม่อยู่กับชีวิตที่มีดมนอ้างว่าง”

เสียงที่ 1.10 เสียงจากรายการสื่อบุคคล ตอน ยายนิภาเดียวดาวย ป่วยหลายโรค

“เสียงชีวิตเดี่ยวดาวยไปวันๆ เพราะสามีแยกทาง ส่วนลูกคนเดียวเสียไปแต่้วยเยาว์”

เสียงที่ 1.11 เสียงจากรายการสื่อบุคคล ตอน ยายนุญฉ้วน พวงเพชร

“นับแต่ลูกชายมาป่วยจนเสียชีวิต ให้หลังไม่นานสามีก็สนใจตามไปอีกคน ยายจึงต้องใช้ชีวิตเดี่ยวดาวย”

เสียงที่ 1.12 เสียงจากรายการสื่อบุคคล ตอน ยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถา

“แม้มีลูกสองคน แต่ก็เสียชีวิตไปตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อถึงยามแก่เฒ่าล้มป่วยไข้ ยายเสงี่ยมจึงไม่มีใครให้พึ่ง”

จากการวิเคราะห์เสียงบรรยายขององค์ประกอบที่ 1 ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวกับการถูกทอดทิ้งของผู้สูงอายุโดยภาพนี้ มักจะปรากฏเป็นภาพผู้สูงอายุที่นั่งอยู่เฉยๆเพียงลำพัง และส่วนใหญ่จะมีการเน้นการถ่ายทอดไปที่ใบหน้าของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และ สงสารเพิ่มมากขึ้น อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการดังกล่าวดังที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วในหน้า 63 และเสียงบรรยายดังกล่าวนี้ ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสงสาร หดหู่ ให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆที่นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า เสียงเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่จะเพิ่มให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงนี้ได้มากขึ้นนอกเหนือจากภาพที่ปรากฏทางรายการ

2. ประเภทที่อดอยาก ยากจน

เป็นการบรรยายถึงเนื้อหาที่เกี่ยวกับความยากจนของกลุ่มผู้สูงอายุ ที่ในบางตอนถึงกับต้องหามาต้ม ใบบัวบก กินเพื่อประทังชีวิตไปวันๆ หรือในบางตอน อาจต้องขอจากเพื่อนบ้าน และแย่งที่สุด คือ ต้องอดมื้อ กินมื้อ เพื่อความอยู่รอดในชีวิต สำหรับตอนที่มืองค์ประกอบหลักๆ อยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนลำพัง ตอนกรรมลิขิต ตอนใครกำหนด ตอนสายใยรัก ตอนชีวิตเดียวดายยายสอง ตอนตาจูงยายกว่า ลูกตาย ตอนตาประยงค์ พิกการเดียวดาย ตอนยายแก้ว โรคไข้เลือด ตอนยายตันตาบอด ลูกทิ้ง ตอนยายบุญไลน์ พวงเพชร และ ตอนยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถ

จากตารางที่ 4.4 และ ตารางที่ 4.5 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกเสียงที่บรรยาย นอกเหนือจากภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของความอดอยาก ยากจน ดังนี้

เสียงที่ 2.1 เสียงจากรายการวงเวียนชีวิต ตอน ใครกำหนด

“ด้วยความยากจนครอบครัวผิวเหลืองจึงมีเพียงกล้วยสุก กับมะม่วง และผักข้างรั้ว มาคลุกข้าวกินบางวันโชคร้ายไม่มีอะไรที่ต้องกินข้าวคลุกกับน้ำปลา”

เสียงที่ 2.2 เสียงจากรายการสกุ๊ปชีวิต ตอน ตาจูงยายกว่า ลูกตาย

“ยังโชคดีได้เพื่อนบ้านเมตตาให้ข้าวกิน บางคนก็เอื้อเฟื้อให้เงินไว้ซื้ออาหารกินแก้ปวด
ด้วยเห็นใจที่สองตายายไม่มีลูก แต่ต่างคนต่างยากไร้จึงช่วยได้บ้างครั้งคราว”

เสียงที่ 2.3 เสียงจากรายการสกุ๊ปชีวิต ตอน ตาประยงค์ พิกการเดียวดาย

“โดยทุกวันลุงจะเดินไปหาชุดหม้อไม้มาขาย แม้ต้องเดินไปกลับไกลขึ้นภูเขาซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านกว่า 4 กิโลเมตร แต่ลุงประยงค์ก็ไม่เคยบิปรากบ่น อีกทั้งขยันไปหาจับปลาตามหนองน้ำแลกรับข้าวสารไว้หุง จนเสียงจมน้ำเสียชีวิตอยู่หลายหน แต่โชคดีที่มีคนเห็นช่วยไว้ทัน”

เสียงที่ 2.4 เสียงจากรายการสื่อบีบีซีชีวิต ตอน ยายแก้ว โรคไล่เลื่อน

“แค่หิวหาน้ำใช้ ก็เหนื่อยหอบอ่อนล้า ที่จะให้หารับจ้างจึงเงินกำลังหากเพื่อนบ้านไม่มา
หยิบยืมให้ ทนหิวโหยไม่ไหว ยายแก้ว ก็ต้องเดินไปขอข้าวชาวบ้านปะทั้งชีวิต”

เสียงที่ 2.5 เสียงจากรายการสื่อบีบีซีชีวิต ตอน ยายเสงี่ยม ชีวิตอนาถา

“แต่ปัญหาเรื่องปากท้อง ยังกลุ้มรุมจนยายเสงี่ยมใช้ชีวิตอยู่แทบไม่เป็นสุข ต้องดิ้นรน
ออกไปหาเก็บขวดขาย ด้วยสภาพสังขารซึ่งผ่านร้อนผ่านหนาว มากกว่า 96 ปี ดวงตาที่เคยสว่างไสวเริ่ม
ฝ้าฟางจนจะมีตบอด ทำให้กว่าจะเก็บขวดให้มีจำนวนมากพอขาย ยายเสงี่ยมต้องใช้เวลาอันเป็น
สัปดาหฺ์ จนชาวบ้านที่พบเห็นสงสาร บ้างก็แบ่งปันอาหาร-เงินมาซื้อกินประทังความหิว”

จากการวิเคราะห์เสียงบรรยายขององค์ประกอบที่ 2 ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราว
เกี่ยวกับความอดอยาก ยากจนของผู้สูงอายุด้วยภาพ และมักปรากฏเป็นภาพของอาหารการกินของ
ผู้สูงอายุ ที่ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยง
รายการดังกล่าวดังที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วในหน้า 66 และเสียงบรรยายดังกล่าวนี้ ได้เข้ามามี
บทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสงสาร หดหู่ ให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆที่
นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า เสียงเป็นอีกสาเหตุ
หนึ่ง ที่จะเพิ่มให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงได้มากขึ้นนอกเหนือจากภาพที่ปรากฏทางรายการ

3. ประเภทที่มีภาวะลูกหลานที่ต้องเลี้ยงดู

เป็นการบรรยายเรื่องราวเนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่มีภาวะเป็นลูกหลาน ซึ่งบ้างก็สติไม่สมประกอบ บ้างก็พิการ ที่จะต้องคอยเลี้ยงดูแทนผู้เป็นพ่อแม่ที่เอามาทิ้งไว้กับผู้สูงอายุ อย่างไร้การเหลียวแล ช่วยเหลือ จนทำให้ผู้สูงอายุนั้นต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบากมากขึ้นเป็นเท่าตัว สำหรับตอนที่มียงค์ประกอบหลักๆอยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนด้วยใจรัก ตอนมรสุมชีวิต ตอนเพื่อลูก ตอนใครกำหนด ตอนความหวัง ตอนสายใยรัก ตอนตาสมพงษ์-ยายอ่อน ลูกเสียสติ และ ตอนยายยันขาพิการ ลูกสมองช้า

จากตารางที่ 4.4 และ ตารางที่ 4.5 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกเสียงที่บรรยาย นอกเหนือจากภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของการมีภาวะลูกหลานที่ต้องเลี้ยงดู ดังนี้

เสียงที่ 3.1 เสียงจากรายการสื่อบุคลิกชีวิต ตอน ยายยันขาพิการ ลูกสมองช้า

“เมื่อสามีเสียชีวิต ยายยัน ซึ่งเหลือขาข้างเดียว ก็มานะหารับจ้างตัดอ้อย ปลูกมัน เลี้ยงลูก 5 คนจนเติบโตใหญ่ แต่เมื่อลูกๆ แยกย้ายกันไปแล้ว ก็ไม่เคยหวนกลับมาแล ลูกชายคนเดียวที่เหลืออยู่เคียงข้าง ก็**โชคร้าย ภูภรรยาจนสมองสั่งการได้ช้าลง**”

จากการวิเคราะห์เสียงบรรยายขององค์ประกอบที่ 3 ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีภาวะลูกหลานให้ต้องเลี้ยงดูด้วยภาพ และภาพที่ปรากฏมักปรากฏเป็นภาพของผู้สูงอายุกับลูกหลานที่บ้างก็พิการไม่สมประกอบ บ้างก็ปกติแต่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งทำให้สร้างความลำบากมากขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการดังกล่าวดังที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วในหน้า 68 และเสียงบรรยายดังกล่าวนี้ ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสงสาร หดหู่ ให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆที่นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า เสียงเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่จะเพิ่มให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงได้มากขึ้นนอกเหนือจากภาพที่ปรากฏทางรายการ

4. ประเภทที่มีปัญหาที่อยู่อาศัย

เป็นการบรรยายเรื่องราวเนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่น่าหดหู่ใจแก่ผู้คนที่พบเห็น ซึ่งบ้างก็มีเพียงหลังคากันฝน บ้างก็มีไม้กระดานมาเป็นผนังบ้าน และสำหรับตอนที่มียุงกัดประกอบหลักๆอยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนกรรมลิขิต ตอนเพื่อลูก ตอนใครกำหนด ตอนชีวิตเดียวดายยายมะลิ ตอนชีวิตลำเค็ญยายเสนาะ ตอนตาจง-ยายกวาง ลูกตาย ตอนตาประยงค์ พิการเดียวดาย ตอนยายเข้าเลี้ยงตาสวัสดิ์อัมพฤกษ์สติ ตอนยายต้นตาบอด ลูกทิ้ง และ ตอนยายสังวาลย์อนาถา

จากตารางที่ 4.4 และ ตารางที่ 4.5 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกเสียงที่บรรยาย นอกเหนือจากภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ดังนี้

เสียงที่ 4.1 เสียงจากรายการวงเวียนชีวิต ตอน เพื่อลูก

“สองแม่ลูกอาศัยพื้นที่ครัวหลังบ้านเป็นที่อยู่ที่กินและที่หลับนอน เพราะพื้นที่ด้านหน้าบ้านในยามที่ฝนตกน้ำจะไหลนองเต็มบ้าน การเคลื่อนย้ายคนป่วยของหญิงชราจึงเป็นไปด้วยความยากลำบากสองแม่ลูกจึงต้องใช้พื้นที่ส่วนนี้ประกอบกิจวัตรประจำวัน”

เสียงที่ 4.2 เสียงจากรายการสกุ๊ปชีวิต ตอน ชีวิตเดียวดายยายมะลิ

“พายุมาคร่าก่อน พัดฝาบ้านพังไปแถบ ยายมะลิ ยังต้องทนนั่งหนาวสั่นยันเช้า กว่าจะมีคนมาเห็น และช่วยเปลี่ยนฝาบ้านให้ใหม่ โดยต้องปล่อยให้หลังคารั่วดังเดิม เพราะไม่มีงบประมาณพอจะเปลี่ยนให้”

เสียงที่ 4.3 เสียงจากรายการสื่อบันเทิง ดอน ตาจง-ยายกวาง ลูกตาย

“สองตายายจึงต้องทนอยู่ในบ้านสภาพเก่าทรุดโทรม ยามหน้าน้ำหลากเอื้อท่วมถึงพื้น เรือน ถูกตัดขาดจากเพื่อนบ้าน”

เสียงที่ 4.4 เสียงจากรายการสื่อบันเทิง ดอน ยายเช้าเลี้ยงตาสวัสดิ์อัมพฤกษ์สติ

“ฝนตกคราด น้ำก็จะนองพื้นบ้าน เสียงลั่นหกล้ม หากสายตาที่ฝ้าฟางด้วยต้อกระจก มองไม่เห็น”

เสียงที่ 4.5 เสียงจากรายการสื่อบันเทิง ดอน ยายสังวาลย์ อนาคต

“เมื่อบ้านหลังเก่าซึ่งปลูกอยู่ริมทางรถไฟ มีสภาพเก่าๆ ยามฝนตกน้ำคล้ำเอ่อสูง-ซึมถึง พื้นทีนอน คู้มกายอีกต่อไปไม่ได้ แถมบางครั้งมีสัตว์เลื้อยคลานมาอาศัยอยู่ด้วย ชาวบ้านสงสารจึงลงขันซื้ออิฐและปูนมาก่อฉาบ โดยต่อจากโรงรถของผู้ใจบุญให้ยายสังวาลย์อยู่”

จากการวิเคราะห์เสียงบรรยายขององค์ประกอบที่ 4 ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาที่อยู่อาศัยด้วยภาพ และมักปรากฏภาพที่เป็นภาพของสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในสภาพต่างๆ ที่บ้างก็ดูพัง บางภาพก็เป็นสภาพของทีนอน ที่ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงการดังกล่าวดังที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วในหน้า 70 และเสียงบรรยายดังกล่าวนี้ ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสงสาร หดหู่ ให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆ ที่นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า เสียงเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่จะเพิ่มให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงได้มากขึ้นนอกเหนือจากภาพที่ปรากฏทางรายการ

5. ประเภทที่ทุพพลภาพ

เป็นการ บรรยายเรื่องราวเนื้อหาที่เกี่ยวกับความพิการที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ซึ่ง บ้างก็สติไม่สมประกอบ บ้างก็ร่างกายไม่สมประกอบ บ้างก็สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่บ้างก็ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เลย และสำหรับตอนที่มืองค์ประกอบหลักๆอยู่ในหมวดหมู่นี้ อันได้แก่ ตอนกรรมลิขิต ตอนมีดมน ตอนคูชีวิต ตอนหนึ่งชีวิต ตอนตาจง-ยายกวาง ลูกตาย ตอนตาบรรจง ยายเล็ก ตาบอด หลาน พิการ ตอนตาประสงค์ พิการเดียวดาย ตอนทองสุข พิการ ตอนยายแก้ว โรคไส้เลื่อน ตอนยายเข้าตาสวัสดิ์ อัมพฤกษ์ ตอนยายตันตาบอด ลูกทิ้ง ตอนยายนิภา เดียวดาย ป่วยหลายโรค ตอนยายย่นชาพิการ ลูก สมองช้า ตอนยายสุมาลีตาเดียว ไร้ญาติ และ ตอนยายหล้า เลี้ยงสามีพิการ

จากตารางที่ 4.4 และ ตารางที่ 4.5 นี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถแยกเสียงที่บรรยาย นอกเหนือจากภาพที่ปรากฏตามเนื้อหาของรายการ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของมีปัญหาที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ดังนี้

เสียงที่ 5.1 เสียงจากรายการวงเวียนชีวิต ตอน คูชีวิต

“ยายซุ่ม คงไม่ลำบากเท่า นั้น หากตาสีงคำ ไม่ต้องมาประสบกับความพิการ เพราะ ยายซุ่มเอง ก็ป่วยด้วยโรคความดัน เบาหวาน ข้อเข่าเสื่อมที่รุมเร้ามาตลอด”

เสียงที่ 5.2 เสียงจากรายการวงเวียนชีวิต ตอน หนึ่งชีวิต

“ลุงสำราญ เริ่มป่วยเป็นโรคลมชักตั้งแต่อายุ 8 ขวบเรื่อยมาจนอายุได้ 20 ปี แต่แล้วลุงสำราญเกิดอาการชักขึ้นระหว่างเผาขยะบริเวณลานวัด ทำให้ร่างกายถูกไฟคลอกเป็นแผลทั่วทั้งตัว นอกจากแผลไฟไหม้ที่สร้างความเจ็บปวดแล้วอาการชักยังส่งผลให้ ขากรรไกรแข็งพูดจาไม่รู้เรื่อง”

เสียงที่ 5.3 เสียงจากรายการสื่อบันเทิง ตลก ตาบอด ยายเล็ก ตาบอด หลานพิการ

“สองดวงตาพร่าเลือน ซาทั้งคู่ก็อ่อนล้า บางครั้งปวดร้าวตั้งแต่สะโพกถึงข้อเท้าเดินแทบไม่ไหว”

เสียงที่ 5.4 เสียงจากรายการสื่อบันเทิง ตลก ยายนิภา เดียวดาย ป่วยหลายโรค

“บั้นปลายชีวิต ยายนิภา ก็ยิ่งทุกข์หนัก ด้วยสารพัดโรคสิ่งสูง จนเดินเหินไม่ได้ ทั้งโรคไต หัวใจ เบาหวาน ไข้เลือด และเส้นเลือดขาด ที่สร้างความทรมานสาหัส”

เสียงที่ 5.5 เสียงจากรายการสื่อบันเทิง ตลก ยายยันชาพิการ ลูกสมองซ้ำ

“ยายยัน ซึ่งเหลือขาข้างเดียว อีกทั้งดวงตาฝ้าฟางลงทุกวัน และยังป่วยโรคไต ความดันโลหิตสูง และไขข้อ จนเดินเหินไม่ได้ ด้วยเจ็บปวดทรมาน”

จากการวิเคราะห์เสียงบรรยายขององค์ประกอบที่ 5 ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับความทุกข์ทรมานของผู้สูงอายุในแต่ละตอนด้วยภาพ และภาพที่ปรากฏมักปรากฏเป็นภาพในส่วนที่พิการ หรือไม่สมประกอบในผู้สูงอายุ ที่เป็นภาพของขาที่ถูกตัดออกไป ภาพของท้องที่โตผิดปกติ และภาพของตาที่มองไม่เห็น ที่ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความน่าเวทนา หดหู่ และสงสาร อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงรายการดังกล่าวดังที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไปแล้วในหน้า 72 และเสียงบรรยายดังกล่าวนี้ ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสงสาร หดหู่ ให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆ ที่นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า เสียงเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่จะเพิ่มให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงได้มากขึ้นนอกเหนือจากภาพที่ปรากฏทางรายการ

จากการวิเคราะห์เสียงบรรยายของทั้ง 2 รายการนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า เสียงที่ปรากฏในรายการนั้น ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสนใจ หดหู่ ให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงจะบรรยายในสิ่งต่างๆที่นอกเหนือจากการที่ภาพสามารถปรากฏออกมาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงพบว่า เสียงเป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่จะเพิ่มให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยงนี้ได้มากขึ้นนอกเหนือจากภาพที่ปรากฏทางรายการ

จากการวิเคราะห์ตัวรายการ (เนื้อหา ภาพ และ เสียง) ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รวมทั้งสิ้น 34 ตอนนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบว่า เสียงที่ปรากฏในรายการนั้น ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มความน่าสนใจ หดหู่ ให้กับภาพได้มากขึ้น เนื่องจากเสียงที่บรรยายนั้น ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาด้วยภาพได้ดีเท่ากับการบรรยายประกอบ และจะเห็นได้ว่าเสียงที่เพิ่มเข้ามานั้น ไม่สามารถถ่ายทอดด้วยภาพได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงพบว่าเนื้อหา ภาพ และเสียงนั้น ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ชมรายการโทรทัศน์ดังกล่าวเกิดการหลีกเลี่ยงได้ เพราะเนื้อหาเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมดเป็นตัวหนังสือ ซึ่งมักจะต้องใช้ภาพประกอบ เพื่อเพิ่มความเข้าใจแก่ผู้ชมให้มากขึ้น และเสียง ที่อาจมีทั้งเสียงบรรยายหรืออาจมีเสียงดนตรีประกอบรายการ/ขณะนำเสนอ นั้น ก็ล้วนเป็นองค์ประกอบที่มาเพิ่มเติมความรู้สึกให้ภาพได้มากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สื่อบีซีวีที ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการศึกษาถึงสาเหตุที่แท้จริงของการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมที่มีต่อรายการดังกล่าว ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ใช้ข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์จากเทปบันทึกการถ่ายทอดทั้ง 2 รายการ รวมทั้งสิ้น 34 ตอน และผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกเฉพาะตอนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมาทำการศึกษาวิเคราะห์ในส่วนของเนื้อหารายการ ซึ่งผลของการวิจัยได้สนับสนุนข้อสันนิษฐานของการวิจัย โดยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

เนื้อหา ภาพ และเสียง ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์ สื่อบีซีวีที ที่เป็นองค์ประกอบให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยง

การวิเคราะห์องค์ประกอบของเนื้อหา ภาพ และเสียง ของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิต และ รายการโทรทัศน์สื่อบีซีวีที ที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชม จำนวนทั้งสิ้น 34 ตอน โดยแบ่งเป็นรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตจำนวน 14 ตอน และรายการโทรทัศน์สื่อบีซีวีทีจำนวน 20 ตอน ซึ่งทั้ง 34 ตอนนี้ ล้วนเป็นตอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทั้งสิ้น และจากการศึกษาวิจัยพบว่า เนื้อหารายการทั้ง 34 ตอนนั้น สามารถแยกประเภทของเนื้อหาที่ปรากฏออกมาทางรายการดังกล่าวได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. ประเภทที่ถูกทอดทิ้ง / โดดเดี่ยวเดี๋ยวเดียว

ในเนื้อหาประเภทดังกล่าว ที่ปรากฏอยู่ในแต่ละตอนของรายการนั้น ได้ปรากฏภาพที่มักจะมีแต่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่เพียงลำพัง หรือ อยู่กันตามลำพังตา-ยาย ในบ้านที่มืดหรืออาจเป็นเพียงเปลงไว้ให้พักพิงยามหลับนอนเท่านั้น ซึ่งทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกสงสาร หดหู่ และสลดใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งในการที่ผู้รับชมจะหลีกเลี่ยงรายการดังกล่าว

2. ประเภทที่อดอยาก ยากจน

เนื้อหาประเภทดังกล่าวนี้ มักจะปรากฏแต่ภาพความยากจนของกลุ่มผู้สูงอายุ ที่ในบางตอนถึงกับต้องหาผลไม้ ใบหญ้า กินเพื่อประทังชีวิตไปวันๆ หรือในบางตอน อาจต้องขอจากเพื่อนบ้าน และแย่งที่สุด คือ ต้องอดมือ กินมือ เพื่อความอยู่รอดในชีวิต ที่เป็นสาเหตุทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกสงสาร และน่าเวทนา กับอีกมุมหนึ่งในสังคม ที่จะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งในการหลีกเลี่ยงของผู้ชมรายการได้

3. ประเภทที่มีภาวะลูกหลานที่ต้องเลี้ยงดู

และในเนื้อหาประเภทนี้ มักจะปรากฏภาพผู้สูงอายุ ที่นอกจากจะต้องดูแลตัวเอง จากความยากจน อดอยาก หรือความไม่สมประกอบของร่างกายแล้วนั้น ในหลายๆ ตอน มักปรากฏภาพลูกหลานที่บ้างก็สมประกอบ บ้างก็ไม่สมประกอบ และบ้างก็เสียดสี ซึ่งจะต้อมมาเป็นภาระให้กับผู้สูงอายุ ในการเลี้ยงดูต่อไป โดยเนื้อหาดังกล่าวนี้เอง ที่ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกสงสาร หดหู่ และสลดใจ กับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการหลีกเลี่ยงการเปิดรับของผู้ชมรายการดังกล่าว

4. ประเภทที่มีปัญหาที่อยู่อาศัย

เนื้อหาประเภทดังกล่าวนี้ มักจะปรากฏแต่ภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ในบางที่เป็นเพียงที่หลับที่นอนเท่านั้น ในบางครั้งถ้าโชคดี อาจได้รับความเห็นใจจากเพื่อนบ้าน ให้ที่พัก ที่อาศัย แต่ในรายที่โชคร้าย ก็ต้องอาศัยข้างถนนเป็นที่หลับนอน บางประเภท อาจมีที่อยู่อาศัย แต่มีสภาพที่ไม่สามารถจะกันแดด หรือกันฝนได้เลย สาเหตุต่างๆ เหล่านี้เอง ที่เป็นสาเหตุทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกสงสาร และน่าเวทนา กับอีกมุมหนึ่งในสังคม ที่จะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งในการหลีกเลี่ยงของผู้ชมรายการได้

5. ประเภทที่ทพพลาภาพ

เนื้อหาประเภทดังกล่าวนี้ มักจะปรากฏแต่ภาพของกลุ่มผู้สูงอายุที่ทพพลาภาพ ซึ่งบ้างก็ทางสมอง ที่มีสติไม่สมประกอบ บ้างก็พิการไม่สมประกอบทางร่างกาย ซึ่งภาพต่างๆที่ถ่ายทอดออกมาในเรื่องราวประเภทนี้ มักจะยิ่งทำให้ผู้ชมเพิ่มความรู้สึกสงสาร หดหู่ และน่าเวทนา กับอีกมุมหนึ่งในสังคมมากขึ้น ซึ่งจะเป็นอีกสาเหตุในการหลีกเลี่ยงของผู้ชมรายการได้

ดังนั้น ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า เนื้อหาและวิธีการนำเสนอต่างๆทั้งทางภาพและเสียง ที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง 3 และรายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ช่อง 7 นี้ ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้ชมเกิดการหลีกเลี่ยง ไม่อยากที่จะดู ไม่อยากที่จะรับรู้ รูปแบบเนื้อหาที่ปรากฏการถูกทอดทิ้ง ความอดอยาก ยากจน การสร้างภาระเพิ่ม ปัญหาที่อยู่อาศัย และความทพพลาภาพ

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะตอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุทั้งสิ้น
2. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะด้านของเนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่องราวของรายการโทรทัศน์วงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการโทรทัศน์สีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากกรวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะรายการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการสีกู๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และเลือกเฉพาะตอนที่เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเท่านั้น ดังนั้น จึงควรที่จะมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในรายการอื่นๆ ที่มีประเภทเนื้อหาเดียวกัน แต่เรื่องราวที่ปรากฏอาจเป็นกลุ่มอื่นได้

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะเนื้อหารายการ และวิธีการนำเสนอของรายการวงเวียนชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการสกุ๊ปชีวิตที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ดังนั้น ในการจะหาสาเหตุที่แท้จริงของการหลีกหนี อาจต้องมีการศึกษาในด้านของผู้ชม เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศาลาแดง, 2545.

กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อด้วยทฤษฎีสัญญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541: 80-106

ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.

จรรยา ภัทรอาชาชัย. รายงานการพัฒนาแบบสำรวจเพื่อการสำรวจประชากรกลุ่มเฉพาะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

จิยากร เสตะเวช. พฤติกรรมหลักเลี้ยงการชมรายการโทรทัศน์ของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ฉัตรรัตน์ อรัณยวงศกร. พฤติกรรมการถอนตัวและการไว้วางใจของกลุ่มแม่บ้านผู้ชมละครโทรทัศน์ไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ณัชชา วานิชอังกูร. จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีการนำเสนอในการสื่อสาร ผ่านรายการสารคดีสั้นทางโทรทัศน์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ณัฐพงษ์ หริรักษาศิวกษ์. การสะท้อนปัญหาสังคมและแนวคิดด้านจริยธรรมในรายการ “คนค้นคน”. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ปอแก้ว ทิพยมณฑล. รายการเจาะใจกับการสะท้อนภาพประสบการณ์ชีวิตและสังคม.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2545.

เพชรรัตน์ เวสส์วัฒน์. การมีส่วนร่วมของผู้ชมรายการสารคดี “คนค้นคน”. มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. การใช้สื่อมวลชน เพื่อประโยชน์ และความพึงพอใจ. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

เลิศหญิง หิรัญโร. รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และพฤติกรรมการ

บริโภคสินค้าและบริการของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ สาขาวิชา
การสื่อสารมวลชน นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร: คณะ

นิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531: 183-184.

ศิริพันธ์ อารทวิวงศ์. ประชากรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง, 2543.

อรรธรณ ปิณฑน์โอวาท. สัญญาวิพากษ์กับการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542: 245-264

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

John, A. Daly, James C. Mc. Groskey. Avoiding Communication. London: Sage Publications, 1984.

John Fiske. Introduction to Communication Studies. Routledge 2nd Edition, 1991.

Klepper, Joseph T. The Effect of Mass Communication. New York: The Free Press, 1969.

Virginia P. Richmond, James C. McCroskey. Communication: Apprehension, Avoidance, and Effectiveness. Scottsdale, Arizona : Gorsuch Scarisbrick, 1995.

Michael O' Shaughessy, Jane Stadler. Media and Society. Oxford University Press, 2002.

Tony McNeill. Concept & Text. The University of Sunderland, GB, 1996.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ภาณุญาพัชญ์ ธิรกุลชญา เกิดเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2524 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบริหารธุรกิจ ภาควิชาการจัดการโฆษณา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เมื่อปีการศึกษา 2547 จากนั้นเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2550

ปัจจุบันทำงานในตำแหน่ง ฝ่ายขายโฆษณา บริษัทโพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) รับผิดชอบงานในส่วนการขายโฆษณาทั้งหมดของบริษัท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย